

BUDAPESTI NAPLÓ

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
József-körút 18.

Főszerkesztő:
ÉSZI JÓZSEF.

Felelős szerkesztő:

BRAUN SÁNDOR. A SZERKESZTŐSÉG.

Kiadja:

Égőz évre 28 k., (14), 1/2 évre 14 k., (7), 1/4 évre 7 k., (3.50), egy hónapra 2 k. 40 fillér, (1.20 frt).
Egyes szám Budapesten 8, vidéken 10 fillér.

Perirat a tulvilágról.

Budapest, november 10.

(v.) Vaskos perirat került ma a tulvilágról íróasztalunkra. Porlad a kéz, mely megírta; a sir méhében földdé lett az agy, mely ki-gondolta; s elhamvadt a szív, melyből egykor kiáradt az a viharzó indulat, mely a népek sorsa ellen háborura, a történelem egy meg-másíthatatlan alkotása ellen szilaj ostromra hevítette azt az agyat és azt a kezét. Itt fekszik előttünk Kossuth Lajos *Iratainak* ma megjelent nyolcadik kötete. Az ő ragyogó géniuszának egy szilánkjá, hatalmas lelkének egy töredéke; óriási méretű egyéniségének egy káprázatos darabja. Hatodfélszáz oldalnyi könyv: tele nagy gondolatokkal, nagy érzésekkel, nagy jóslatokkal és nagy tévedésekkel. A legmagasabb optimizmus és a legmélyebb peszsimizmus csodálatos frigyre lép benne. Az a rajongó hit, hogy egy teljesen független Magyarországra dicső és örök élet vár, együtt jelent meg e könyvben azzal a keserű kétségbeeséssel, hogy a közjogi kiegyezés mul-hatalatlanul és gyorsan fogja nemzetünk sírját megásni. Végig az egész könyvön egymás mellett vonul fel s egymásból táplálkozik ez a fanatikus hit és ez a fanatikus kétségbeesés. Ujságcikkek, proklamációk, levelek tömén-telen és tarka változatában minduntalan visszatér ez a polarizált érzés: ez a kétség-beesés, amely hisz, ez a hit, amely desperál. Higgadt elmékedésekben, pathetikus kiált-ványokban, gunyos polémiákban, panaszos levelekben ezt oktatja, hirdeti, vitatja, kiáltja és zokogja Kossuth Lajos. Elméjének minden tudását, lelkének minden lendületét, szívének minden szenvedélyét beleviszi ebbe az akcióba. Kasszandrának mondja magát, akinek végzetes hivatása az, hogy látnoki szemével meglássa,

proféta ajkával megjövendölje népének elke-rülhetetlen romlását. És rettegő szívéből ki-kitör a fájdalmas kiáltás: „Kasszandrának igaza volt, beteljesül az én jóslásom is.”

Nem másokat akart Kossuth ezekkel a proféciákkal izgatni; saját magát izgatta ez a rémlátomás. Az a remény, hogy Magyarország visszavívhatja még teljes állami függetlenség-gét, az éltető levegője volt az ő erkölcsi én-jének; ha amiért ő küzdött, mindörökké el-veszett, akkor ő hiába élt. Ha hinni akart tehát magában, kétségbe kellett esnie a köz-jogi kiegyezés miatt. Azt a reményt mindenki eldobhatta magától, csak ő egymaga nem. Neki ragaszkodnia kellett hozzá, mint az életéhez és perbe kellett érte szállania mindennel és min-denkivel, még a világtörténelemmel is. Nem ér-hette be hát az elméleti tiltakozással; nem fogadhatta el a befejezett tényeket; nem ha-jolhatott meg a történelmi kényszer és saját hazájának akarata előtt. Mert meghiusult az, amit remélt, életszükségletévé lett hinnie és hirdetnie, hogy meg fog semmisülni az, ami az ő reményeit meghiusította. Hitte is ezt és hirdette is. Meggyőződése az volt, hogy a közjogi kiegyezés megöli a monarchiát s a beléje olvasztott Magyarországot. Ezt bizo-nyítja a könyvnek minden oldalán. Ki-in-duló pontja az, hogy a közjogi kiegyezés osztrák tartományra súlyesztü Magyarországot, hogy állami függetlenségünket azért gonki-tották meg, mert meg kellett Magyarországot fosztani a hadsereggel való rendelkezés jogá-tól és a külügyekre való befolyástól. Mind-untalan azt mutatja ki Kossuth Lajos, hogy az uralkodóház *kabinetpolitikája* kedvéért cson-kitották meg hazánk állami szervezetét. Ez a kabinetpolitika Kossuth véleménye szerint kettős aspirációt táplált: Ausztria hatalma alá hódítani a Balkán félszigetet és visszaállítani

a Habsburgház császári trónját a német biro-dalomban. Ettől a két vállalkozástól féltette ő Magyarországot, kivált ezek egyikétől: a né-met birodalmi aspirációtól. Csaknem refrén-szerűen tér vissza elmékedéseiben és pana-szaiban az a kijelentés, hogy ez a háboru, amelyet elmaradhatatlannak hitt, mindenkép-pen megássa nemzetünk sírját. Mert ha leve-retik Ausztria, vele együtt elvérzünk mi is; ha pedig győzni találja, diadalának dolyfében és gyarapodott hatalmával csakhamar elra-bolja fölünk azt a csonka önkormányzatot is, amelyet a közjogi kiegyezés még meg-hagyott.

Ezen a téren nem fogadott el Kossuth Lajos semmiféle kapacitációt. A kiegyezést leg-főképpen azért tartotta végzetesnek, mert ki-vette a magyar országgyűlés kezéből a had-sereget és a külügyeket és ezzel korlátlan urrá tette azt a kabinetpolitikát, amely a német császári trón visszahódítását s a Balkán meghódítását akarja mindenáron. És mondja váltig, hogy a kiegyezést csakhamar követni fogja egy véres európai háboru, amelyet a diadalmas kabinetpolitika e kettős célból fog indítani. A magyar politikának e törekvésekkel szemben világosan jelöli meg a feladatait.

Németországról, vagy jobban mondva a német kérdéssel így ír:

„Ha Németország fejévé vagy egységi kapcsává az válnék, ki Magyarországnak is királya, ugyancsak meggyölne bajunk a ger-mánizáció átkával, melylyel már annyi küz-delmünk volt. Annyi bizonyos, hogy a német irány, német hatalmi érdek, német politika volna a vonatózó gőzös. Hazánk pedig az utána akasztott rakhajó, mely *szemet* viszen a gőzös számára. Ha ellenben oly dinasztiá lesz Német-ország fejévé vagy egységi kapcsává, mely nem egyszersmind Szent István koronájának is

T Á R C A.

Hubanek ur és a fia.

— A Budapesti Napló eredeti tárcája. —

Írta: *Thury Zoltán.*

Valami kaparászott az ajtó külső oldalán. Hu-banek ur igen figyelmesen pislogott oda az oku-lárja felett, amely okulás nagy spanyolviasz cso-móval volt összereparálva a nyereg köllés közepén, ahol a Hubanek ur nagy, piros, bibircsés orrán meg-telepedett. — Valami kutya, vagy mi — s Huba-nek tovább öltögetett egy rettenetes nagy eszímán. Már későeske volt, ószi délután, a mit még a kód is terhelt. Az ablak szürke négyeszőge éppen csakhogy elütött a fától s hogy künn még nincs éjjel, azt bizonyos halvány vörös derengés mu-tatta rajta, ahogy a sábai és a gubolai hegyek körül sok vizes párákon keresztül még egyszer visszapislogott a nap. Mikor megint megkapa-rászták kívül az ajtót, mérgesen kiabált ki a mester.

— Bujj be, no!

Maga meg se mozdult. A tőke fölött már égett a lámpa. Kormos, pislogó világítás volt biz' ez, de a Hubanek ur felőli oldalán egy vízzel teli gömbölyű üveg is függött a lámpán. Ezen át ve-rődött rá a nagy eszima beteg tájékára a fény nagy tűzkarikában s már csak néhány óltés hiányzott ahhoz, hogy egészen hozzáöjjön a lábbeléhez a folt. Azonközben az illető megtalálta a kilincset és belépett. Sok lépéssel, tipogva, egy kicsit aggodalmaskodva is, mert először látogatott be ebbe a sötét szobába. Ót-hat esztendő kis lány volt az illető. Elég okos pillantású gyerek, lonszöke hajjal, ami rá volt fésülve, pomádézva a fejére és hátul egy olyan kis fonatban végző-

dott, mint hogyha egy darabka madzag lógott volna le a feje bubjáról.

— Tisztelteti anyám s azt mondja, hogy verje meg Lőrincet.

A suszter még varrt egy-két öltést s csak azután pillantott oda.

— Ki?

— A Hubanek ur, maga a Hubanek ur...

— Lőrincet?

— Igen.

— Hát aztán minek, te majom?

A kis lány föl se vette a sértést, az igaz, hogy nem is volt az úgy mondván, mintha Huba-nek ur bántani akarta volna a gyereket. Csak éppen hogy tetszett neki, hogy így ideáll eléje ez a esőpség és követelőzik Lőrincet illetőleg. Lőrinc... Mosolygásra gömbölyödött a varga arca s ellágyult a pillantása, ahogy a gyerekre gondolt. Hát erről nem lehet tenni. Ketten ma-radtak, miután meghalt az asszony és összenőttek, mint a tőke meg a venyige. A varga egész nap úgy dolgozott, hogy a gyerek járt az eszében. Sok aggodalommal, tépelődéssel, hogy: — mi lesz belőle s megnyugodott, elpihent, amikor este le-feküdtek s a két kis meleg karocskába átfonta a nyakát. Egy efféle özvegy embernél, aki ehhez még eszima is, az volna a dolog rendje, hogy neki-adják magát az ivásnak. De ez a gyerek tartotta benne a lelket. Annál nevezetesebb eset hát ez a mai. Hubanek ur nem is tudta hirtelenében, hogy mit szóljon hozzá.

A gyerek bátorságra kapott s most már sza-porán pergett a nyelve.

— Mert azt izeni édes anyám, hogy majd ő tekeri ki a nyakát. Hajkurászsa a pipéket, egy már fel is fordult.

A Hubanek ur arca iszonyu dühbe borult.

— Ki az anyád?

A gyerek a fejével kifelé intett:

— Itt lakik.

Akkor már a sarokba vágta Hubanek ur a

nagy eszimat, a fejébe nyomta a kalapját s hogy valahogy meg ne rémitse a gyereket, csendesen szóltott hozzá:

— Vigyél oda, lelkem. Vezess csak... Fogd meg a kezemet, nesze... — Magában pedig veszett mérgesen dohogott. Még hogy kitekeri a nyakát, kitekeri... S a szemébe szökött a könny, ahogy eszébe jutott Lőrinc, a szegény árva gyerek, akinek valaki kitekeri a nyakát.

Ezenközben átmentek a harmadik házba. Az ajtóban egy szép nagy asszony állott s az utárára nézett. Tele volt vele az ajtó köze, pedig nem volt tulságosan kövér. Hanem nagyon egészséges. Széles csipőire kétfelől ráülhetett volna egy-egy gyerek, teit keblén erősen megfeszült a rékli s az arca tüzből égett. Felsőoldalról a sütő-kemence lángja világította meg, fénylett a haja, a bőre s jókedvűen csattogtak a kövér kezei, mikor észrevette, hogy valaki jön a gyerekekkel s a lisztet ilyekezett lecsapkodni rájuk. Hubanek ur mérge-sen jött, de a tornác ajtajában egy percre meg-állott. Beszélni akart, de alakadt a szava. Rá-bámult az asszonyra, gyűjtötte magába a mérget, hogy illendően kitörjön, de csak hebegni tudott.

— Maga az, maga, akinek a gyerekek nem tetszik?

Az asszony mérgesen kiabált vissza neki: — En hát. Tartsa otthon. Nem arra van az embernek az a kis jószága, hogy a más gyereke agyonverje. Lássam itt még egyszer, majd adok neki.

— Csak nem?

— De igen.

— Majd meglátjuk.

— Megláthatja, hogyha kedve telik benne.

Hubanek urat nagyon bántotta az, hogy nem tud kedvére kiabálni. A szép nagy asszony át-nézett a feje felett s mintha minden szót, amit kimondott, külön a fejéhez vert volna. Elkabult s most már csak egy szóval szóltott bele a feleselésbe. Inkább az asszonyt nézte s elkedvet-

birtokosa, egyszersmindkorra megmenekszünk a hatalom germanizációs iránylatától. Ez világos. Aztán az így egyesült Németországnak nagyon érdekében lesz nem tűrni, hogy az orosz még messzebb nyujtsa máris tulhosszu karjait. Tehát nekünk természetes szövetségeseink az orosz ellenében. Ez is világos.

A magyar Balkán-politikáról pedig így ír: „Nekünk a keleti kérdésben érdekünk az, hogy ne az orosz örököljön a török után, hanem örököljön a népszabadság. Mert irtózatoss tévelygés azt hinni, hogy a keleti szláv népek az orosz uralmára vágnak, vagy hogy, mert szlávok, tehát panszlávok, azaz, hogy nemzeti egyéniségükről lemondva orosz hegemonia alatt egybe akarnák a szláv népfajokat olvasztani. Ez teljességgel nem áll. Az ébredő fiatalok egész melegevel ragaszkodnak ök saját nemzeti egyéniségük fenntartásához. Szerbek, bolgárok, bosnyákok stb. akarnak ök lenni, nem oroszok; szabad nemzetek vágnak lenni, nem orosz szolgák.”

Igy definiálta Kossuth Lajos a magyar nemzet külpolitikájának valódi érdekeit a Nyugaton és a Keleten. És biztatgatta folyton-folyvást a magyar nemzetet, szegüljön ellene az udvari kabinetpolitikának, ne engedje magát azokba a háborúkba sodortatni, mely Németországban és a Balkánon, a Habsburg-ház önző érdekeiért akarja a magyar nemzet végét hullatni.

Azóta harminchárom év múlt el; s az a háború, amelynek közel voltát Kossuth 1867-től a hetvenes évek elejéig szüntelenül hirdette, mindeddig nem következett be. Ellenben bekövetkezett két nagy és végleges világhistória alakulás. Az egyik a Hohenzollern császárság a német birodalomban. A másik a bolgár-oláh és szerb önállóság létrejötte a Balkán-félszigeten. Tehát amitől Kossuth félt, az elmaradt; amit pedig remélni nem mert, mert úgy hitte, hogy az osztrák kabinetpolitika abba soha nem fog belenyugodni, az egytől egyik bekövetkezett. Háborúba nem keveredtünk 33 év óta, sem a keleten, sem a nyugaton. Hol volt tehát az a bizonyos kabinetpolitika? Vagy nem létezett soha s akkor a közjogi kiegyezést nem az ö kedvéért csinálták; vagy pedig ha létezett, akkor meghiusította a magyar befolyás, amelyről

lenedett, amikor hátat fordított neki s bement a kemence elé a kenyérével foglalatkoskodni. Ahogy aztán ki se nézett többet, látta, hogy semmi keresnivalója sincs már. Kedvetlenül ballagott végig az udvaron s a kapuból visszanezgett. A gyerek a nyomában ment s még mindig kíváncsian nézett fel rá. Hubanek ur majd felbotlott benne s aztán simogatni kezdte a haját.

Másnap az asszony ment át hozzá. — Varrja, varrja, — mondta s letelepedett a tőke mellé a másik kis székre. Hubanek ur abbahagyta a munkát, feltaszította az okulárt a homlokára s egy kicsit szegénylősen nézte az asszonyt. Bűnösnek érezte magát: ez a szép nagy tisztességes teremtés bizonyosan azért jött, hogy számon kérje tőle a verést, amit a gyerekek kellett volna kapni. Hirtelenében hazugsággal segített magán.

— Kapott az urfi, kiadtam neki apait, anyait...

— Hát ha megabrikoltta egy kicsit, jól tette — mondta az asszony. — De nem azért jöttem. Nem szeretem a haragot, szomszéd ur. Adja a kezét, aztán — elteletjük. Jó lesz?

Hubanek ur hosszabban tartotta a magúban a szép asszony kezét, mint ahogy ez illet volna. Az asszony huzódzott is és megfenyegette. No nézze meg az ember, mondta és kacagott. Erre Hubanek urnak is jó kedve lett. Mindenféle piros bőrhulladékot szedett össze a tőke mellől és az asszony markába nyomta.

— Majd eljártszadok vele a gyerek, a lányka. Éppen erre nyitott be a fiu s elképpvedve nézte a sok szép bőrt, ahogy az asszony egy újságpapírosra göngyöltette, és sirni kezdett. Nem hangosan, csak folyt végig az arcán a könny. Az

Kossuth azt hirdette, hogy soha nem fog érvényesülhetni. És ugyanez a magyar befolyás döntötte el a német kérdésnek és a keleti kérdésnek a megoldását. Németországban a helyreállított császárság élére a Hohenzollern-család jutott. Így kívánta Kossuth is a magyar nemzet érdekében. Ez a német császárság velünk benső szövetséget tart az orosz terjeszkedési vágy megbénítására. A magyar nemzet érdekében Kossuth Lajos ezt is így kívánta. S mikor a Keleten a diadalmas orosz hadsereg a leíport Törökországtól kicsikarta a san-stefánói békekötést, akkor a berlini kongresszus — ismét a magyar befolyás érvényesülésével — kiragadta a zsákmányt a muszka kézből és gondoskodott arról, hogy „a török után ne az orosz örököljön, hanem a népszabadság”. A Balkán-félsziget a balkán népeké lett, egészen úgy, amint Kossuth Lajos kívánta.

A történelem szava ellentmond Kossuth jóslásainak. Iratainak ez a köteve elmondja a nagy száműzött keserű csüggedésének okát; s beszámol arról is, milyen politikával vélte ő nemzetünknek azt a katasztrófáját elháríthatni, amelyet ő a közjogi kiegyezés szükség-szerű következményének hitt. Ine, előtűnik a perirat. Az események rácafoztak minden egyes tételére. S Deák Ferenc szelleme az éjféli órájában talán odalebeg a Kossuth Lajos sirjához s így szól a benne nyugvó másik nagy halottnak:

— Te egykor lehetetlennek hitted, hogy édes hazánknak akarata az én kiegyezési művemben valaha teljesüljön. Megmondtad, milyen politikát kellene a nemzetnek követnie, ha az én alkotásom nem bénította volna meg akarátát. Nos, a világhistóriai tények annak a politikának a diadaláról tanuskodnak, amelyet te hirdettél olyan ideál gyanánt, melynek megvalósulását nem merted remélni. Ismerd be hát, hogy a história az én hitemét igazolja, nem a te kétségbeesésedet. Mikor az én kiegyezési művem létrejött, te ezt irtd nekem: „Ha a siker megnyugvását nem vihetném magammal síromba, hadd vihessem magammal legalább a reményt hazám jövője iránt.” A história rácafozt a te csüggedésedre. Remélsz tehát?

Az ősi éjnek fuvallata végiglebeg a Kossuth Lajos sirját fedő virágcserejéken s megborzongtatja a száraz ágakat. S a hant alól halk

apja bosszankodva fordult el tőle és az asszonnyal beszélgetett tovább.

— Nehéz sor az, ha így elmarad az ember. Csak úgy taszgálja a napokat előre. Asszonyosságunk is özvegynék tetszik lenni?

— Igen, elmaradtam a szegény uramtól. Szécs volt a megoldogott. Csak éppen hogy az a szerencsém, hogy összehoztunk valamicskét, nem állok egészen segítség nélkül a világban.

Hallgattak. Nagy későre jegyezte meg Hubanek ur.

— Ha tőri magát az ember, hát legyen látatja. De hát így csak szóthol minden. Söhajtott, azután az asszony is s hátul a szoba sarkában még mindig sirt csendesen a gyerek. Az asszony szemmeláthatólag idegenkedve pillantott oda s felugrott, hogy most már megy. Hubanek ur az ajtóig kísérte s aztán nem is szólott a gyerekekhez. Olyasformát érzett, mintha egyszerre leszakadt volna róla ez a kis rosszlelkű. Megirigyelte azt a kis piros bőrt a leánykától. Csak neki kell a játék, másnak nem is adna.

S harmadnapra esakugyan kikapta a maga porcióját Lőrine. Estefélét történt. Hubanek ur az asszonynál volt. Pipázott a tornácson s a háta mögött el-elshogott a sok széknya... Kivörösödött arecal figyelt hátra, mindig arra, amerre az asszony topánkája ropogott s akkor esett meg az, hogy a nagy futásban a fia fellökte az udvaron a leányt.

Hubanek ur ordítva szaladt utána. — Te marha te, te számar, te nagy kamasz, nem tudsz vigyázni, hogy ne bántsd meg azt a szép kicsi leányt...

söhajtás kél; az örök álmok honából megjö a felelet egyetlen szóban, egy biztató szóban: — Remélek.

ORSZÁGGYÜLÉS.

Budapest, november 10.

A részletes vita kezdetén Széll Kálmán miniszterelnök beváltotta ígretét s betérjesztette az előre jelzett pótlást.

De ez még a tegnapi szenzációja volt.

Pedig a ma is meghozta szenzációját. S ez, ha nem is szól ország-világnak, de a legpikánsabb, amit valaha a t. Ház produkált.

Ugy volt, hogy Polónyi Géza az első szakasznál visszatért az általános vitára s egy óránál tovább beszélt megint a törvényjavaslat ellen. Most még hevesebben kereste a javaslaton kívül eső dolgokat s különös passzióval kutatta, hogy vajjon micsoda körök ellenzésére célozott a miniszterelnök, mikor sejtetni engedte, hogy nem volt olyan könnyű a javaslat betérjesztése? De ez a másodvirágzású vita még nem vehető szenzációszámba. Sőt az igazat megvalva, egy kicsit unalmas is volt. Történt azonban, hogy Polónyi beszéde végén ki akarta korrigálni multkor elhamarkodott nyilatkozatát, mintha ő ezt a törvényt soha se ismerné el. Ma azt mondta, hogy csak tiltakozni fog ellene, mint néhai Irányi Dániel a feketesárga zászló ellen. De ezt a tiltakozást ő, vagy a függetlenségi pártnak bármelyik tagja, aki bejut a parlamentbe: minden tilésszak elején meg fogja ismételni.

Nagy pátoszszal dörögte:

— Mig csak egy függetlenségi képviselő lesz, az szent kötelességének fogja tartani ezt a tiltakozást.

Ebben a pillanatban haragosan ugrott fel Ugron Gábor s a jegyzőhöz sietve azt mondta:

— Most már írj fel a javaslat mellett!

S öt percel később esakugyan megtörtént, hogy jelentkezett egy függetlenségi képviselő, aki — nem tiltakozik. Sőt, aki határozottan a javaslat mellett beszél. A függetlenségi párt — noha jobban ismerte már előzőleg az Ugron Gábor egyéni álláspontját — valósággal megrökönyödve hallgatta, hogyan sorjáztatja fel Ugron a maga meglepő argumentumait. Minden mondatra szinte felszisszent a párt. Minden argumentumra összecsapták a kezeiket. De mondat közben is hangzott:

— Hallatlan!

— Ugron Gábor ez?

— Mit akar?

De Ugron, fölhevülten bár, mégis rendületlenül fejtette ki álláspontját. S fejtegetése rendkívül érdekes volt. Végig a magyar törvénytáron esomóstul akad a törvény, melynek rendelkezései alól a törvényhozás kivette az uralkodó család tagjait. Miért tette? Hogy törvény nélkül éljenek? Nem. Mert hallgatag éismerte az uralkodó család autonómiaját. Ennek az autonómiának eredménye a házi statutum s a király teljesen jogos területen áll, mikor az uralkodó család ügyeit e statutumok szerint intézi. Így áll szerinte a Hausgesetz dolga. De a morganatikus házasságról is más a véleménye, mint ami a vitában bármely oldalról elhangzott. Igenis a morganatikus házasság nem ismeretlen a magyar jog területén. Arról nem is szólva, hogy a kötelező polgári házasság behozataláig Magyarországon a római katolikus kánonjog volt érvényben, amely pedig csak úgy ismeri a morganatikus házasságot, mint a tridenti vagy a titkos házasságot: világos precedens a *Bujdosó István esete*, aki nek egy ravennai polgárleánnyal való házasságából származott gyermekei hercegek voltak ugyan, de trónra nem kerültek s a magyar trón a fiatalabb gyermeknek jutott, mert az már a volencef doge leányával kötött második és egyenrangú házasságból származott. Ez világos precedens. Ami pedig magát a kormány javaslatát illet, az házagot pótol a magyar közjogban. Kicsi házagot,

UJ IDŐK.

Herzeg Ferenc lapja valóságos album-füzettel indult meg az új negyedben. Közleményeinek a gazdagsága, képeinek a szépsége révén a legnagyobb külföldi képes lapokkal kiállja a versenyt. Januárban pompás, nagyméretű, keretbe való színes képet ad teljesen díjtalanul előfizetőinek. A magyar háznak magyar művészi díszes lesz ez a gyönyörű reprodukció. Az Uj Idők előfizetési ára negyedévre 4 korona. Előfizethetni postautalványon a kiadóhivatalnál Budapesten, Aradssy-ut 10. — Mutatványszámot kérésre szívesen küldünk.

de az is valami. S most már csak azt lehet kívánni, hogy nyugodtabb időben terjeszsen elő a kormány javaslatot az uralkodóház tagjainak nyilvánartásáról.

Ez volt a vejeje Ugron Gábor beszédének. A szélsőbal nagy megütözéssel hallgatta. Polónyi Géza megpróbálta kimutatni, hogy ő következetesebb Ugron régi beszédeire, mint Ugron. De a rabonbán szenvedélyesen replikázott:

— Különös véletlen, hogy mi Polónyi ural mindig félreértjük egymást. Régen azt követeltem, hogy rendezze a kormány a trónöröklés rendjét, most azt követeltem, hogy javaslatot terjeszsen be az uralkodóház összes tagjainak nyilvánartásáról. Hát nem most követeltem a többet?

Polónyi nem felelt. Valami állandó morgás hangzott a balmezőn, melyről Pichler Győzőnek kellett kritikát mondania Ugron fölött. Egy kicsit el is fogult, míg valahogy kimondta, hogy Ugron Gábor az abszolutizmus védőjének csapott fel.

Ugron megint felugrott. De most röviden szólt:

— A képviselő ur beszédére ennyi a válaszom: Ne akarja a csirke, akármilyen hosszúra nőtt a haja, a tyúkot tanítani.

Szólt és leült. A völgy és a karzat kacagása egybeolvadt s ezalatt Pichlernek volt ideje a különös rendreutastásra valamit kieszelni. És ugyesen eszelte ki. A kacagókat a maga részére hódította, mikor így felelt a rabonbánnak:

— En is rövid lehetek. Közmondás ellen közmondást. Amelyik tyúk sokat kolkodósol, keveset tojik az!

Igy végződött egyelőre a szenzációs epizód. De vége még nincs. Csak: folytatása következik.

A részletes vitából pedig ma nincs egyéb följegyezni való, mint az a rövid, de őnérzetes beszéd, amelylyel Széll Kálmán miniszterelnök a Polónyi Géza kutatgatásait visszautasította, kijelentvén, hogy a magyar törvények előterjesztésébe illetéktelen körök befolyást sohasem érvényesíthetnek. Ha pedig Polónyinak tetszik meséket gyártani, az az ő dolga.

Aztán a vita folytatása hétfőre maradt. Az ülés végén azonban még Endrey Gyula és Major Ferenc interpelláltak is...

A képviselőház ülése november 10-én.

— Kezdeté délelőtt 10 órakor. —

Elnök: Perczel Dezso.

A kormány részéről jelen vannak: Széll Kálmán miniszterelnök, Lukács László, Wlassics Gyula, Plósz Sándor, Hegedűs Sándor, Darányi Ignác.

Napirenden van

a t. örökös házasságának becikkelyezéséről szóló törvényjavaslat részletes tárgyalása.

Széll Kálmán miniszterelnök: T. képviselőház! A tárgyalás alatti törvényjavaslat általános vitája alatt már első beszédemben volt szerencsem kijelenteni, hogy azon ugynevezett határozati javaslatot, amelyet gróf Zichy János ur és társai beadtak, amely azonban, úgy látszik, módosítás akar lenni, de „határozati javaslat” címmel van beadva, én a magam részéről nem fogadom el. (Helyeslés a jobboldalon) mert az a határozati javaslat, amint bőven kifejtettem, a törvényjavaslatot tulajdonképpeni céljából, intenciójából egészen kivetkőzteti. A törvényjavaslat tulajdonképpen csak egy bekezdésből áll, a többi része a főhercegi nyilatkozatok szövegről szövegre tartalmazza. Ez a bekezdés lesz a törvények igazi tartalma és lényege abban áll, hogy kimondatik a következő tétel: a főherceg nyilatkozata az 1723-iki I. és II. törvényekkel teljesen azonosnak találhatók.

A beadott határozati javaslat ennek teljes elvetését és teljes mellőzését tartalmazza és a helyett akar felvenni egy elvi kijelentést. Tegnap is kijelenttem, hogy azt a határozati javaslatot, mely a törvényjavaslat, a megalkotandó törvény lényegével, tartalmával, céljával, intenciójával teljesen ellenkezik, amely nélkül az egész törvényjavaslatnak abszolúte nem volna semmi értelme mert nem lenne semmi értelme kimondani egy általánosan elismert közjogi elvet, de nem mondani meg, hogy miért cikkezzük be a főhercegi nyilatkozatot, — mondom, kijelentem, hogy ezt a határozati javaslatot, amely most a részletes tárgyalásnál módosításképp szerepel, ezen okokból a magam részéről el nem fogadom és azt mellőzni kérem. De kifejtettem tegnap azt is, hogy magam fogom indítványozni a részletes vitánál, hogy az igazságügyi bizottság jelentésében kifejtett az az elv, amelynek én ismételtelen kifejezést adtam e vita folyamán-

ban, hogy tudniillik a trónöröklés kérdését Magyarországon keletkezésére, tartalmára, feltételeire nézve, azonosan ugyan Ausztriával, de teljesen önállóan, az 1723: I. és II. t. c.-kek szabályozták és hogy a trónöröklés kérdésére vágó minden kérdés ezen törvényekkel értelmezben döntendő el, a törvényjavaslatba felvéttessék. Azt hiszem, hogy a törvény intenciója, a törvény célja az, hogy a főherceg nyilatkozása a 1723: I. és II. törvényekkel teljesen egyezik emek a mindnyájuk által elismert közjogi elvnek felvételével minden időkre csak világosabbá, hatályosabbá és határozottabbá fog tétetni. (Élénk helyeslés a jobb- és a baloldalon.) Ennek következtében arra kérem a t. Házat, hogy méltóztatassanak ezen első bekezdéshez a következő módosítványt elfogadni: (Halljuk! Halljuk! Olvassa.)

Módosítvány.

A tárgyalás alatti törvényjavaslat első bekezdésének következő szava után: *találhatóan*, beiktatnivali indítványozom a következő szavakat: annak kiemelésével, hogy a trónöröklésnek az 1723: I. és II. törvényekben foglalt szabályozása ugy keletkezésére, mint feltételeire és tartalmára nézve teljesen önálló és hogy minden, a trónöröklés körébe tartozó kérdések annak rendelkezetei szerint itélendők meg.

Kérem tehát, hogy a Zichy János gróf által beadott határozati javaslatot mellőzni és ezen módosítványomat elfogadni méltóztatassék. (Élénk helyeslés a jobb- és baloldalon.)

Polónyi Géza kijelenti, hogy a nyilatkozat nem egyezik meg az 1723: I. és II. törvényekkel. Sajnája, hogy a miniszterelnök quasi ultimátumot jelentett be, amikor kimondta, hogy szóba sem áll azzal, aki az ő módosítása után sincs megelégedve a javaslattal.

Széll Kálmán: Nem azt mondtam!

Polónyi Géza: Hát mit?

Széll Kálmán: Azt, hogy aki a közjogi fel-fogásom korrektségét kétségbevonja, ahhoz nincs szavam!

Polónyi Géza: Az egyre megy. Most sincs megelégedve a törvényjavaslattal és furcsának találja, hogy csak éppen a néppártai szemben viselkedik előékenységgel, a függetlenségi párt aggodalmaira nem is reflektál. Ez jellemző a liberális miniszterelnökre.

Nem törődik Szilágyi élcelődésével, ki pellen-gerre akarta vinni az ő társadalmi helyzetét, midőn azt mondogta, hogy szóba az egész kérdést úgynek tekintni. Büszke arra, hogy ügyvéd. Mit szólna Szilágyi ahhoz, ha őt per bukkott miniszter titulálná? Igensz, úgynek, az ország ügyének tekintni a kérdést, de éppen ugy, mint ügyvéd, mint képviselő. Szilágyi azt mondogja, igaz ugyan, hogy sokas nem állapítja meg nálunk a morganatikus házasságot, de nem is a szokás, hanem az 1723: I. és II. törvények alapján kell becikkelyezni a törvényt. Ez talsum. Ha törvényeink nem ismerik a morganatikus házasság fogalmát, miért kell azt becikkelyezni?

1723 óta ugy áll a helyzet, hogy az osztrák császár magyar király is lehet, de nem megfordítva. Mert az 1723. törvények nem fogadták el az 1713. törvényeket, midőn a trónörökösödési ügyet szabályozza. Nem áll tehát a miniszterelnök azon állítása, hogy az osztrák császár eo ipso magyar király.

A historia azt bizonyítja, hogy a tenseség uralkodóházban előfordult, hogy élő császárt lemondattak azért, hogy a 48-iki törvényeket visszavonhassák. Tehát ily törvény alkotásánál arra kell törekedni, hogy a törvény mintegy segédjogot képezzen a trónörökösödési kérdésben. De a törvényjavaslat laza szerkezete nem osztja el súlyos aggodalmait s azért nem járul hozzá becikkelyezéséhez. (Helyeslés a szélsőbalon.)

Elnök az ülést 5 percre felfüggeszti.

(Szünet után.)

Ugron Gábor: (Halljuk! Halljuk!) Azon helyzetben vagyok, hogy a miniszterelnök ur által benyújtott módosítvány után a törvényjavaslatot elfogadom. (Helyeslés jobboldalon.) Pedig tartom magamat függetlenségi politikusként és a függetlenségi politika egyik harcosának. És amidőn azt teszem, hogy a javaslatot elfogadom, kötelességemnek érzem minden polónia nélkül elvi álláspontomat indokolni. (Halljuk! Halljuk!) Ha én végigtekintek a magyar törvényhozáson, átolvasom a magyar törvények egész tárából, ahol intézkedések foglaltatnak, azokban azokról akar a határozati vámorokról, akár az ország belső vámpjáról, az adófizetéseknél bizonyos neméről, olvasom azt, hogy az uralkodóház tagjai pedig ez alól kivételnek. Ha olvasom tovább a mi törvényeinket, az anyagi jogban is azt látom, hogy egy a törvények mint a törvény erejével bíró intézkedések Magyarországon az uralkodóház tagjait egymás köztü vagyon viszonyaikban a közbiztonságok és bíróságaink alól és a köztörvények alól kivonja. Ha ez álláspontra helyezkedünk, akkor az a házi törvény nem egyéb Magyarországon, mint egy statutum. A mi országos törvényeink, ha a vármegyékre nézve nem intézkedtek amennyiben nem intézkedtek, a vármegyéknek megbagyattak az autonóm jogaikat és amennyiben a vármegyék a maguk statutumában nem intézkedtek vagy kivettek egy várost a maguk statutumaitól, annak következtése mindig az volt, hogy az a város vagy község a saját statutumai-
valól élt vagy azzal intézkedett.

Rakovszky István: De törvénybe nem ütközhetik.

Ugron Gábor: Mihelyt statutum, minden jogász tudja az értelmét, hogy az országos törvénybe nem ütközhetik; de a miről az országos törvény nem intézkedett, abban önhatalmulag és jogerősen jár el. Az én fellegósom szerint a házi törvények ilyen statutumot képeznek. Már ez előtt kilenc esztendővel szóba hoztam a t. Ház e őt ezt a kérdést; ez előtt nyolc évvel határozati javaslatot nyújtottam be, hogy a magyar közigazgatás azon hiányos részeit, amelyek éppen a trónöröklés körül fennforognak, idejekorán és akkor, midőn semmi akut kérdéssel összefüggésben nincsenek, kell szabályozni. Ma is az az álláspontom, hogy a magyar közigazgatás nincsenek szabatos intézkedések és nincs a magyar közigazgatás teljesen precizitással megállapítva és azért az uralkodóház egymásközötti jogviszonyaira, valamint az uralkodóháznak a nemzet-
tel szemben való jogviszonyaira nézve törvényjavaslat kell, hogy a Ház asztalára kerüljön, amelyben a kifejezés épp ugy, amint meghozták Olaszországban 1892-ben, vagy amint meghozták a század első felében Svédországban, hozza meg a maga törvényt, amely törvény világosságánál és szabatoságánál (vagy minden vitát kizár. Hát, t. Ház, ha én ezen az alapon állok, akkor nagyon természetes, hogy az uralkodóház a maga statutum-jogával intézkedik, a család tagjainak vagyoni, családi házassági, sőt egymásközötti vagyoni jogairól is. (Zaj baloldalon.)

Mihelyt a magyar törvény valakit kivett a maga hatósága alól, azzal nem azt akarja mondani, hogy törvény nélkül éljenek, hanem azt akarta mondani, hogy saát törvényekkel autonómie éljenek. Ha a statutum jogánál joga joga volt az uralkodóháznak a morganatikus házasságra nézve intézkedni, joga volt az uralkodó belegezéséhez kötni az uralkodóház tagjai házasságának megkötését is. A morganatikus házasságra nézve pedig nem áll az, amit fél-méltóztat-
tak hozni, hogy Magyarország történetében hasonló intézkedéseknek joga nem fordult elő; nem áll azért, mert Magyarországon a római katolikus kánonjog évszázadokon keresztül érvényben állott és az egyházi bíróságok alkalmazták. A balkézről kööltt u. n. morganatikus házasságot pedig a római katolikus egyházjog ismeri. De ismeri Magyarország története is III. Endre királynak atyja, Bujdosó István után Ravennának volt podestája, mint Ravenna podestája meghazsá-
sodott és elvett egy ravennai polgárleányt. Ezen házasságból származott fiaik csak hercegek valának és mert egy későbbi házasságával elvette Morosinyi velencei doge leányát, Tomassinát, amely házasság egyenjogú volt, ez az intézmény az Arpád-házban el-
lévén fogadva, utódait nem lehetett kikizsákbólni a királyválasztás alkalmával. A Morosinyi-leánytval kö-
öltt házassága egyenjogúnak tekintett és bár idősebbek voltak a ravennai polgárleánytől származott fiaik, Péter és a másik, nem azok következtek a magyar trónon, hanem következett III. Endre, aki fiatalabb volt, de a Morosinyi-leánytval kööltt egyenrangú házasságból származott. És később is, midőn III. Endréről kihalt az Arpádok-háza, (Zaj a szélső baloldalon.) Elnök csengett) akkor sem jutott senkinek eszébe Magyar-
országon Pétert és más hercegeket hivni meg a mag-
yar királyi trónra és ezeknek utódai most a Crouy-
Chenei család grófjai, akikről ezt, ha valaki el akarja olvasni családi történetüket, már a 60-as években részletes historial adatok alapján megírták és bebi-
zonyították. (Nagy zaj a szélső baloldalon.) Nem akarnek vitakozni a felett, hogy micsoda következtései lehetnek annak, ha ő felsőbe belegezésétől tö-
tetik függővé az uralkodóház tagjainak a ház-
zassága. Nem áll az, hogy az uralkodónak ez által hatalom adatik egyik vagy másik főherceg csalá-
ját kipusztítani és a trónról kizárni mert ezt az engedélyt nem utólagosan tagadhata meg, hanem előre kell megadni a házasság megkötése előtt, ha pe-
dig a felsőbe nem egyezik bele a házasság megköté-
sége. annak a főhercegnek módjában áll mas nót
választani ki neűjű, ugy, hogy ebből legkevésbé sem
következik az, hogy őt a trónról is áltai meg jessen
fosztani. Ha pedig a morganatikus házassághoz en-
gedélyt megadja a felsőbe, az természetes, hogy aki
megadhatja valamibez az engedélyt, annak joga van
azon engedély megadását feltételekhez is kötni és
igly joga volt ő felsőbeinek is, midőn Ferenc Ferdinándnak megengedte egy morganatikus házasság meg-
kötését, azt feltételekhez kötni. De hallottunk soká
arról, micsoda tejedelmi abszolutizmus az; házasság-
hoz engedélyeket adni, házasságtól engedélyeket meg-
tagadni? Európának két uralkodóháza van, amely a
legliberalisabb. Az első Svédország. A svédországi
törvényhozás által megnözött és nem házitörvényen
alapuló törvényekben — pedig a svéd nemzet nagyon
liberális — benne foglaltatik, hogy a felsőbe enge-
délye nélkül az uralkodóház tagjai házasságot
nem köthetnek. Hasonló foglaltatik az olasz királyi
háza nézve az olasz törvényhozás által 1892 ben,
tehát nem a középkor sőtét századaiban meghozott
törvényben. És ne méltóztatassanak azt hinni, hogy
a felsőbe belegezésének szükséges volta a házasság-
ban valami hallatlan dolog; ne méltóztatassanak elfeje-
teni, hogy 25.000 katonatiszt van a hadseregben és
honvédségben, kik közül egyetlenegy sem házasod-
hatik, ha a felsőbe nem adja meg hozzá a belegeze-
st. (Nagy zaj és ellentmondás a szélsőbaloldalon.)
Soha senki a t. Ház tagjai közül, még azok sem,
kik most közbiztonság, kétségbe nem vonták s teje-
delmi abszolutizmusnak nem minősítették ő felsőbeinek
azt a hatáskörét, melynek (vagy minden egyes tiszt-
nek a házassági engedélyt megadja. (Nagy zaj a

MOLL SEIDLITZ P O R MOLL-FÉLE FRANCIA BORSZESZ és SÓ
Legjobb fájdalomcsillapító bedörzsölés, csusz, köszvény és egyéb mozgáshi bajok-
nál. A raktárakban olommal zárt (plembirt) üvegekben 50 krajcárjával kapható.
MOLL készítmény kéréndő.

szélső baloldalon. Felkiáltások: Ez egész más! Itt anyagi viszonyok, kauzió játszik szerepet.)

Polónyi Géza: Ez ki van mondva a házasságról szóló törvényben! (Nagy zaj.)

Rakovszky István: Csak rendezze a függetlenségi párt egymás között a maga felelőseit!

Ugron Gábor: Hová vezetne politikai tekintetben, ha...

Hentaller Lajos: Hová nem vezette a politika!

Ugron Gábor: ... egy uralkodóház tagjai a felség, a család fejének beleegyezése nélkül házasságot kötnek? Jobb szeretném azt, a mit Magyarország

nyilvánhozása már gyakorolt is, hogy megmondotta például egész határozottan II. Ulászlónak, hogy azt nem óhajtja, hogy Beatrixot vegye feleségül. Felvetem magam előtt azt a kérdést, mi célja van ennek a vitának? (Zaj a szélső baloldalon.) Célját ennek nem látom. (Zaj.) Felkiáltások a szélső baloldalon: Hisz már be van végezve! Azzal, hogy Ferenc Ferdinánd főhercegnek azon nyilatkozata, melyet a házassága természetéről adott, mert nincsen egyébről szó, csak a házasságnak természetéről kiadott nyilatkozata a törvényhozás elébe kerül.

Hogy erről ennyi ideig beszélhettünk és vitakozhattunk, amit eddigelé meg nem tehetünk, azt mutatja, hogy közöng számúra egy tér nyílt meg, amelyről elismerem, hogy az csak egy csekély tér és engemet az nem elégít ki, ennél sokkal többet óhajtok, mert épp a mostani vitából győzöttem meg arról, hogy azokat a kérdéseket, amelyek még a magyar törvényhozásban nincsenek precízitással megállapítva és amely kérdések az uralkodóháznak a nemzethez való viszonyát szabályozzák és teljes szabatos világtársa helyezik, törvényben kell elintézni. Sőt még az sem elég, mert nem szabad, nem lehet egy nemzetnek megengednie, hogy uralkodóházának nyilatvántartás egy idegen állam hivatalnokai, vagy pedig csak egyedül a császári ház hivatalnokai végezze. Magyarország saját uralkodóháza van. azért saját, mert csak a III. Károly, József és Lipót ágára nézve ugyanazonos az osztrákkal. Ausztriában pedig az uralkodóháznak az összességét tartják nyilván. Mi reánk nézve a nyilatvántartás csak ezen három ágra szorítkozhatik. Ha Magyarország ezen ügyekre nézve rendes, tisztult felelőseinket és az olvan vitáknak, aminők az imént folytatt, elejét akarjuk venni, akkor midőn egyszer nyugodt idők vannak arra, midőn semmi aktualitás nem téveszi meg az elméket, rendezni kell ezen ügyeket. törvénybe kell iktatni azokat a feltételeket, amelyek mellett valaki főherceg lesz, marad vagy megszűnik az lenni és ennek alapján kell elreudeln az uralkodóház tagjainak nyilatvántartását, hogy ezen nyilatvántartás, mint magyar hatóságok által vezetett kimutatás, mindnyájunk előtt hiteles és törvényvel bíró legyen.

Ezek után kijelentem, hogy a törvényjavaslatnak ezen szakaszát elfogadom. (Helyeslés a jobboldalon.)

(Személyes kérdésben.)

Polónyi Géza: Félreírások kikerülése okából kijelenti, hogy abban a véleményben volt és van, hogy midőn az Ugron Gábor által 1893-ban elmondott beszédében foglaltakhoz abban az időben hozzájárult az álláspontjához akkor következetes, ha kijelenti, hogy mert nincsenek beiképezve ezek a házi törvények, ezt a törvényjavaslatot nem fogadhatja el. (Élénk helyeslés a szélső baloldalon.)

Ugron Gábor: Az a véletlenség forog itt fenn, hogy Polónyi képviselő ural nem értjük meg egymást. (Felkiáltások a szélső baloldalon: Mióta? Ennek Pulszky Gusztáv örül! Élénk derültség.) 1893-ban természetesen, hogy egy határozati javaslatot adtam be és kértem abban, hogy az örökösödés rendjére vonatkozó szabályok a törvényhozás elé hozassanak és beiképeztesse. Sőt akkor kevesebbet kértem. Hiszen ma azt kérem, hogy ne csak egyes részletek, hanem egy organikus törvény hozassék az uralkodóház tagjainak egymásközti viszonyairól és a nemzeti intézménybe, az alkotmányba való helyzetüknél szabatos meghatározása céljából. Most kértém-e kevesebbet erre nézve, vagy 1893-ban? 1893-ban, midőn törvényeink kiegészítésekre kértem a házi törvények betervezését, mindenesetre kevesebbet kértem, mint most, mikor az uralkodóház tagjainak egymásközti és a nemzettel szemben való viszonyainak törvényhozás által való rendezését kívántam.

Pichler Győző: Bevallja, hogy e törvényjavaslat részletes vitájában nem akarta részt venni, de hogy most mégis felszólal, arra csak az az incidens indítja, mely ezen az oldalon legnagyobb meglepetésre Ugron Gábor felszólalása folytán történt.

Ugron Gábor: Már augusztusban megírtam! Nem szoktam visszaszívni, amit írok!

Pichler Győző: Ugron Gábornak nagy köszönettel tartozunk akkor, midőn felszólalását azzal kezdte, hogy én mint függetlenségi politikus és a függetlenségi szó után megállt és mintegy megdöglőve tette utána, hogy politikus. Ezzel mintegy jelezte pártunkivüli álláspontját az ellenzéken és így a jelzéssel eloszlatta azt az ódiomot, hogy midőn ebben a képviselőházban egy függetlenségi elveket vallo férfi felkel és védője lesz az abszolutizmusnak. (Nevetés jobbról.) oly védője, aminő még itt sohasem fordult elő, (Nevetés jobbról, ez a védelem legálább nem függetlenségi párti embertől eredt.) (Zaj.) Ugron Gábor tovább ment, mint bárki e házban, mert Ugron Gábor képviselő semmibe sem veszi összes ennél törvényeinket, amelyek a trónörökösre vonatkoznak. hanem egyszerűen kijelentette, hogy épp úgy, mint a bíróságnál, kivételes álláspontot foglal el

a királyi ház, épp úgy kivételes joga a királyi háznak, hogy a trónörököslet úgy rendezzi, amint akarja.

Ugron Gábor: Nem mondtam! Valótlán! Teljesen valótlán!

Pichler Győző: Nagyon fogok örülni. (Zaj. Előző esenget.) ha ez az állításom Ugron Gábor képviselő urnak magyarázata ad okot. De, t. képviselőház, egy bizonyos és ez az, hogy azután, midőn e párt és ez az oldal kilenc napon át a legelsőbb fogyverekekkel és legjobb meggyőződése szerint magyar alkotmányunkat és törvényeinket védeni akarta, akkor Ugron Gábor ezzel a felszólalásával egvszerűen azt az álláspontot támogatta, amelyet évtizedeken át az osztrák kamarilla követett. (Élénk derültség jobbfelől. Zaj balfelől.)

Ugron Gábor: Személyes kérdésben kérek szót! (Halljuk! Halljuk! jobb- és balfelől.) Röviden csak az a válaszom, hogy a csirke ne akarja tanítani — akármikorára nőtt is meg a haja — a tyukot. (Zajos derültség jobb- és balfelől. Előző esenget.)

Pichler Győző: (Nagy zaj. Előző esenget. Halljuk! Halljuk!) Személyes kérdésben kérek szót. Régi magyar szokás, hogy ha valaki nagyon érzi, hogy nincs igaza, anekdoiával, vagy viccel akarja elűni a dolgot. Azt felelem Ugron Gábor képviselő urnak, hogy az a tyúk, a mely sokat kotkodacsoolt keveset tojik. Inkább ne kotkodacsoolt volna! (Tetszés a szélsőbalon. Derültség a jobb- és baloldalon. Zaj.)

(A vita folytatása.)

Thaly Kálmán: Tudvalevő dolog, hogy a pragmatika szankciót megelőzőt, még sokkal fontosabb törvénynek, az aranybulla megteremtője és szentesítője, II. Endre (Halljuk! Halljuk!) halála után született egy fiút hagyott hátra, k. IV. Béla az özvegy anvály. II. Endre harmadik nevelőjét együtt, kiűldözött az országból. Ez volt az ugynevezett bujdosó István herceg, a kire Ugron hivatkozott. Bujdosó Istvánnak három gyermeke született egy polgáreánytól, a kivel nem tudni, megesküdt-e. István herceg elvette Moronini doge leányát és innen van, hogy a Crouy Chapelek Árpádházi időből származatják magukat. Ez azonban be nem bizonyított dolog.

Szél Kálmán minisztereinek: T. képviselőház! Én tegnap bátor voltam beszédenek végén azon kérdést intézni a t. képviselőházhoz, hogy legyen ennek a túsának vége itt a házban és a házban kívül. Ippen azért nem engedem magamat azon új kérdések által, amelyekre Polónyi Géza képviselő ur hozzám intézett, beleeragadni, vagy belecsábítani abba, (Helyeslés jobb- és balfelől.) hogy újabb kezdjek érvelni, hogy felelevenítem ezt az egész nagy vitát, annak minden lényeges és minden érdemleges részét.

Azt kérdi tőlem a második kérdésben: mondja meg a minisztereink, hogy kötelező-e már most az a családi szabály Magyarországon, igeu, vagy nem? És a negyedik kérdésben azt mondja, adjak választ arra, hogy a családótnok beleegyezését a házassághoz minő hatálynak tekintem. minő érvényességgel bírónak ítélem? És hogy ebből aztán következéssel az — amit mondja — hogy be lehet iktelyezni, amit ez a törvényjavaslat akar és kimondani, hogy egyezik a pragmatika szankciótól a főnevegi nyilatkozat. Hát nekem ismételnem kellene mindazt és mindazokat az érveket most erre a kérdésre applikálva kellene odaállítanom, ha erre a két kérdésre akarék a t. képviselő urnak választ adni, amely érveket pedig ebben a házban kimerítően és hosszan kétszer is tárgyaltam. Hát én abba nem hagyom magamat belecsábítani. (Helyeslés a jobb- és baloldalon.) A házi szabályok, mint olyanok, tárgyalás anyagát itt most nem képezik, nem is terjesztettek azok elő, nem is hozták azok felett határozat. (Helyeslés a jobb- és baloldalon.) Én azokat előterjesztettem a ház iránti köteles figyelemből. (Tetszés jobbfelől.) Beszédemben felállítottam, hogy a házi szabály nem jogforrás, hogy a házi szabályban nem lehet semmi olyan, ami a törvényvel ellentétes és hogy nincs is.

Polónyi képviselő ur azon kezdi, hogy nem fogadja el azt, hogy a minisztereink vele szemben kijelenti, hogy szóba nem áll vele, hogy ez nem parlamentaris. Hát, kérem, tán van némi érzékem az iránt, hogy mi van megengedve és mi nem, mi parlamentaris és mi nem az. (Helyeslés a jobboldalon.) Nem is szoktam én azokat a határokat túllépni, amelyeket — hitem szerint — a parlamentarisz illem mindenkinek, nemcsak én a minisztereinknek, hanem a képviselőnek is minden felszólalásában megvon. (Élénk helyeslés a jobb- és baloldalon.) Ezt én így értem: de ne méltóztassék ezt úgy venni mintha ekuzálnám magamat: csak magyarul.

Rossz néven vett továbbá valami mást is a t. képviselő ur tőlem és Szilágyi Dezso t. képviselő urtól, akivel összekötött és részben, bár előadásának többi részében szétválasztani igyekezett bennünket, sőt nemcsak szétválasztani, mert azután megkerült bennünket és ellentétbe akart állítani, amibe én nem megyek bele. (Derültség a jobboldalon.) Rossz néven vette tőlem, csodálkozott azon, hogy én az ő személyes állására tettem illuziót s azt mondta, hogy mit joggal közölem én az ő kis vagy nagy ügyvédi állásával? Engedelmet kérek, aki hallotta az én két beszédemet, nem talált egyetlenegy vonatkozást sem arra nézve, hogy a t. képviselő urat én tudom-e, nem tudom-e kiesti vagy nagy ügyvédnek.

En az ügyvédi kart semmiképpen érinteni nem akartam, amelynek egészében én nagy tisztelője vagyok. Hát a t. képviselő ur azt mondja talán, hogy abban hivatkoztam vagy vonatkoztam ő réá és polgári állására, amit tegnap mondtam, amikor bebizonyítottam, hogy a t. képviselő ur mindent tagad. Eb-

ben sem. A t. képviselő ur képviselői minőségében bizonyította be nekem annyiszor azt, hogy mindent tagad, hogy nekem nem kellett gondolnom arra, hogy mit csinál, mint ügyvéd. (Derültség.)

Mar most átemgyek arra a kérdésre, amelyre tartozom felelni. Első kérdése az volt, hogy a minisztereink tegnap egy sajtóságság dolgot mondtak. Azt mondta, hogy neki küzdenie kellett, mikor ezt a javaslatot beterveztette és bizonyos körökkel kellett küzdenie. És ez ellen tiltakozik, mert amint mondja, hogy hallja, hogy Ausztriában megkérdőzték, nem tudom kiket jogászörököt, ugynevezett kronjuristákat és már most tiltakozik, hogy azoknak joguk lenne Magyarország dolgaiba avatkozni és tiltakozik az ellen, hogy én azokkal küzdjek. Legyen a t. képviselő ur mindenekelőtt nyugodt az iránt, hogy én sem tegnap, sem most semmit sem értettem és semmit sem cselekedtem és semmit sem tettem, ami ellen ezt a felháborító tiltakozást a t. képviselő urnak szüksége lenne megtenni. Én hivatkozom először is arra, mit mondtam tegnap. Nem beszéltam ellentétes nézetekről, amelyek telmerültek itt, ott, és felmerültek odaát: beszéltem ellenvéleményekről. Már most, engedelmet kérek, nem gondolja a tisztelt képviselő ur teljesen jogszerű dolognak és teljesen természetesnek, hogy ebben a kérdésben, amely arra a főhercegre vonatkozik, aki nemcsak Magyarország királyi hercege, de Ausztria főhercege is, hogy Ausztriában képződnek vélemények és képződnek ilyen kérdésben álláspontok? Miután a dolog természeténél fogva ezen kérdés illetőleg ez is fölvetett, fel volt vehető és tel kellett vetnem, hogy mi történjék Ausztriában, természetesen, hogy képződtek vélemények arra nézve, hogy mi történjék ottan és miért ne történjék ott az, ami történik Magyarországon. Már most, hogy azok a szakkörök, amelyekről hallott, azzal a kérdéssel foglalkoztak, hogy mi történjék Ausztriában, gondolom, ezt csak természetesnek találja. Én egyikkel sem jöttem össze, soha egyiket sem láttam, soha egyikkel sem beszéltem, egyikkel sem tárgyaltam. (Élénk helyeslés.)

Polónyi Géza: Ezt helyeslem és tudomásul veszem!

Szél Kálmán minisztereink: Engedelmet kérek, világosan csak nem beszélhetek! Semmiféle ember, semmiféle hatóság, semmiféle kör, semmiféle szakember, semmiféle nem szakember ezzel a kérdéssel nem foglalkozott és nem érintette azt a kétség-telenül általam legnagyobb skrupulózissal fenntartott önálló és teljesen független hatáskört, amelyet én e helyen képviselek. (Élénk helyeslés a jobboldalon.)

Végül a t. képviselő urnak még egy kérdésére, melyet hozzám intézett és amelyre válaszzal adós nem akaró maradni, tartozom röviden válaszolni. (Halljuk! Halljuk!) Mert ez a kérdés megint nem az egész nagy vitának a lényegéből van merítve, hanem ezzel a kérdéssel az én t. képviselőúrnak velem szemben azt akarja bizonyítani, hogy nem áll az, amit én mondtam, hogy mindent tagad. Azt mondja t. képviselő ur: hogyan tudja a minisztereink igazolni a következőt? A házabályoknak általa előterjesztett pontozataiban olvassa a minisztereink, hogy a család fejének beleegyezése kell az egyenrangú házassághoz is és ha ez a beleegyezés meg nem adatik, akkor annak a hatálya olyan, mint ahogy azt az illető pontban előírtam, t. i. nem örökösödik stb.

Már most azt mondja a képviselő ur: a morgantikus házasságról ez a dispozió nincsen benne a házi törvényben. tehát, mondja, nemcsak a törvényvel ellenkezik nemcsak az alkotmányval ellenkezik ez a törvényjavaslat, hanem a beiképezendő nyilatkozat maga-magával, illetve a házabályival is ellenkezik, amelyre hivatkozik. Engedelmet kérek. A t. képviselő ur, úgy látszik, érezte, hogy ez egy kicsit erőtetett okoskodás, mert már előre is figyelembe ajánlotta, hogy ne gondolja ám, hogy ez egy turlang. (Derültség.) Hát jó; én nem gondolom, hanem azt az egyetlen gondom s azt az egyetlen állítom, s állítom határozottan, hogy az erőtetett és ezen szakaszoknak a valóságos értelemből való kimagyarázása. Kérem módosításon elfogadását. (Élénk helyeslés a jobboldalon.)

(Interpellációk.)

Endrey Gyula interpellációja a belügyminiszterhez így hangzik:

Miután az állam és az Athenaeum részvénytársaság között a *Budapesti Közlöny* című hivatalos lap kiadására nézve létrejött szerződés ez év végén lejár és ezen szerződés három év előtt is, a törvény világos rendelkezése dacára, a nyilvános verseny kizárásával hosszabbított meg, tisztelettel kérdzem a t. belügyminiszter urtól:

1. Szándékozik-e a *Budapesti Közlöny* kiadási jogának az állam érdekében leendő kellő értékesítése végett nyilvános versenyt elrendelni?

2. És szándékozik-e ezen nyilvános verseny alkalmából a hivatalos lap magas előfizetési árát és tulmagas hivatalos és magánhirdetési díjait a közönség érdekében méltányosan alábbszállítani?

Szél Kálmán minisztereink: T. Ház! Legyen a képviselő ur nyugodt egy dolog felett, hogy én igenis az állam érdekében fogok eljárni, ámbar meg kell jegyezmem, ez nem javadalom, azt nem méltóztattik helyesen mondani; ez oly szerződés, amelyely jár jövedelem és amelyben az illető szerződő vállalt az államnak az eddigi feltételek szerint bizonyos jövedelmet biztosít; nem javadalom a szó azon értelemben,

Szájpadlás nélküli fogak.

Főlölegessé teszik az inylemez használatát. A szájból kivenni nem kell, nem is lehet. Számos elismerő levél. Jótállás.

Wellner Gyula

szpecialista a szájpadlás nélküli műfogak készítésében VI. kerület, Andrassy-út 38. szám.

mert lehetne az s. erződés olyan is, hogy az állam egy garast sem kap belőle. Akkor hogy lenne az javadatomb? Például, ha az tennék hogy egy bizonyos méreken túl amelyet a képviselő ur javasol, nagyon leszajunk az előfizetési és a turdési árakat is...

Endrey Gyula: Csak méltányosan!
Széll Kálmán miniszterelnök: Ami pedig azt a kérdést illeti hogy az országgyűlési beszédekkel kellene hozni autentice, ne ismeretünk minduntalan dolgokat, amelyekről annyiszor volt szó. En nyafokoztam a kérdésről a pénzügyi bizottságban és a Házban is, hogy igenis, én most tárgyalok oly módozat felett a Ház igen t. elnökével, — táan kapcsolatosan a Budapesti Közlönyvel, talán nem azzal kapcsolatosan — hogy miként lehetne a kötetű létesíteni; először, hogy a Ház tagjai itt kapják meg minél hamarabb beszédeknek egy kezelési formában, nem pedig abban az abszurd formában, hogy az ember, ha egy pár beszédnek utána akar nézni, egész kargimnasztikát könyvel csinálni míg evögzi; a másik pedig az hogy hiteles kiadásban jelenjenek meg a beszédek. Ezt méltányosnak tartom, ha elérhető lesz. Mert az úgy van, önk pánszokodnak, hogy az önk beszédeit rosszul adják vissza. Kérem, nézzék meg, hogyan adják vissza az én beszédeimet az urak lapjai. Vicissim így megy: peccatur intra et extra muros.

Molnár Jenő: Az is helytelen dolog, hogy egy kormányzóknak beszéde nem jön szóról-szóra. (Helyeslés a széllőbaloldalon.)

Széll Kálmán miniszterelnök: Kérem, tessék megnézni az én beszédeimet, hogy jelent meg például a tegnapi...

Visontai Soma: Franciaországban nem is szabad kivonabban közölni a beszédeket. (Nagy zaj. Halljuk! Halljuk! jobboldal.)

Széll Kálmán miniszterelnök: De nem is azért szözlaltam fel hanem amiért felszözlaltam és amit nem hagyhatok megiegyezés nélkül, az a nagy megbotránkozás, amelyet kifejezett a t. képviselő ur — és amelyet nagyon helyeselt Rakovszky István t. képviselő ur — a felett hogy a belügyminiszterumnak államtitkára és miniszteri tanácsosa a t. képviselő urnak nem mutatták meg a szerződést. Engedelmet kérek, konfúzió van itt a dologban. A t. képviselő urnak joga van ellenőrizni a a miniszterumnak minden ténvét, de itt és nem a miniszteri büroókban. (Élénk leiszés és helyeslés a jobb- és baloldalon.) Tessék engem a pénzügyi bizottságban interpellálni, tessék ott megkérdezni, vagy tessék megkérdezni itt a Házban...

Molnár Jenő: Az magánjog!

Széll Kálmán miniszterelnök: Magánjog! Semmi különbség nincs abban, t. képviselő ur, ha a mara ellenőrzési tiszteit itt gyakorolja és nem másutt gyakorolja. Tessék megkérdezni, én felelek. Tejes összezavarásra vezetne a kompetenciának, ha valaki azt képzelné, hogy képviselői joga van megsérteni, vagy megsérteni, vagy az el erőztés van lehetlenné téve, ha ő egy miniszteri büroba megy, ott kérdést tesz és nem telemek neki. Bocsnatot kérek, én nem akarom a végletekre vinni a dologot és azt mondanám, hogy a képviselő urak ne informálják magukat a miniszteriumban. De hogy egy állami szerződésre vonatkozólag a miniszteri büroókban értekezések történnek és hogy, ha ott a miniszteri tanácsos a maga kötelessége szerint azt mondja: bocsnatot kérek, az a miniszter dolog, én szerződéseket nem adhatok elő, hogy megvizsgáljak.

Szilágyi Dezső: Nem is szabad!

Széll Kálmán miniszterelnök: Nem is szabad, hogy ezt valaki aprenhenda, de az engedelmet kérek az ideák olyan összezavarását idezi fel, hogy tiltakoznom kell ellene. (Élénk helyes és jobb old.) Megköszönöm én annak a miniszteri tanácsosnak és e bannék vele igenis, aki ilyen mindenféle dolgokat minden képviselőnek kitárna. (Élénk helyeslés jobb old.) Hiszen ha ezt kívánja a t. képviselő ur akkor engedelmet kérek de egy adminisztrációnak ezvelel a helyességéről, korrektségéről, másról a teljességéről, de meg a Háznak ellenőrzési jogáról sinosenk tiszta fogalmat és azokat összezavarja. (Élénk helyeslés jobb old.)

Endrey Gyula: Csak előzetes válasznak tekinti a miniszterelnök választát s addig függőben hagyja véleményét.

Széll Kálmán miniszterelnök: A képviselő ur azt akarja, hogy ez ne legyen végleges válasz. En sem tekintem véglegesnek, ha a t. képviselő urnak ez nagyon fontosnak látszik habár azt hittem, hogy véglegesnek is lehetne tekinteni. Ha véleményem van a kérdésben az a képviselő ur azt akarja hogy ez a kérdés még egyszer köztem és közte megbeszöltessek szivesen eleget tesztek kívánságának és annak ide, én meg orom adni a végleges választ. (Helyeslés.)

Majur Ferenc a következő interpellációt intézi az öszkormányhoz:

Van-e tudomása a kormányvanc arról, hogy Temesmegyében az 1897-ik évi rossz termés következtében a megszorult kisbirtokosok ezrei a gabonaüzorosa áldozataivá lettek? s legújabbatban ezekre menő végrehajtás várnátó s hogy százakra megy azok száma kik már otthonukat e hagyva kivándoroltak és így a végzések nem is közbiztonságok.

Ha van tudomása, szándékozik-e sürgősen intézkedni, hogy ezen vidék százasod telepeleit a magyar hazának megtartassanak azaz a tömeges kivándorlás esetleg elzülés megakadályoztassók.

Élénk az ülést bezárja.

BELFOLD.

A belényesi mandátum. Bihar vármegye központi választmánya — mint Nagyváradról táviratozta — a Bethly Algemon halálával megüresedett belényesi kerületben a választást november hó 27-ikére tüzte ki. A szabadelvű párt Gajári Odont, a csongrádi kerület képviselőjét lépteti fel, akinek valószínűleg nem lesz ellenjelöltje.

A budget a bizottságban. A pénzügyi bizottság hétón déután 5 órakor ülést tart, melynek tárgya az 1901. évi állami költségvetés, pénzügyi tárca. Ezzel a bizottság bejezi a költségvetés tárgyalását.

Politikai mozaik.

Budapest, november 10.

A tegnapi képviselőházi ülés hozta meg a politikai hét legnagyobb eseményét. Az ugynevezett Szilágyi-féle módosítás elfogadásával Széll Kálmán elsőrangú meglepetésben részesítette a Házat.

Erdekes ennek a módosításnak már a genezise is. Szilágyi Dezső mondta ki először, aztán felkapta a néppárt és bevizi a törvénybe Széll Kálmán. Hogy Szilágyi Dezsőnek a gondolatát a néppárt protegálja be a törvénykönyvbe, ez már magában is elég pikáns. Több azonban pikantériáid, sőt nagyon is komoly jelentőségű maga az a faktum, hogy ennek a módosításnak az elfogadását Széll Kálmán meg tudta cselekedni és az is, ahogy meg tudta cselekedni. Minden törvényjavaslat a korona jóváhagyásával kerül a parlament elé. Ez a mostani javaslat pedig, amint elképzelhető, különösen alapos, aggodalmas előzetes tanácskozások eredményeképpen támadt. Minden más, fontosabb, de kevésbé kényes javaslatnak a módosítása is nehéz dolog akkor, mikor a felség már egy meghatározott alakban hozzájárult. Tudjuk, hogy a mult kormány mennyire huzódzott az efféléktől és ha egyszer-másszor nagy szorongatásban rászánta is magát, mennyi ide-odautagztatás, lótas-lútas volt az előzménye. És most megtörtént, hogy egy olyan javaslatba, amely a királyi családnak legbelsőbb viszonyait érinti, amely a trónörökös rendjével kapcsolatos és amelynek már eredeti alakjában való létrejövetele is nagyon előkelő személyek ellenzését győzte le: egy ellenzéki toldást lehetett beilleszteni, minden nehézség, minden lótas-lútas nélkül, szinte észrevétlenül. Ebben a faktumban a szabadelvű párt minden tényezője annak a jelét látja, hogy Széll Kálmán a felségnek annyira feltétlen bizalmát bírja, amely minden próbát képes kiállani.

Ezenfelül még egy jelentősége van ennek a módosításnak. A néppárt nem is tagadta, hogy a módosítást repesztő szemek szánta, amely a szabadelvű párt egységét öszszezuzza. És e helyett éppen arra szolgál, hogy ezt az egységet kifejezi is újra dokumentálja. Ha pedig Szilágyi Dezső és Széll Kálmán közö akartak vele ellentétet csempészni, akkor ugyancsak pórul jártak. Szilágyi Dezsőt régen nem látták olyan ragyogó arccal, mint tegnap. Szilágyi örül legjobban a Széll Kálmán sikerének. Aminek viszont az egész párt örül.

Ad vocem: pártegység. A mai ülésen megint nagyon érdekes dolog esett meg. Az Ugron párt egysége impozáns módon jelentkezett Ugron és Polányi lappangó barátságára nyílt kitérésre jutott, még pedig a Ház harsogó derűsége közben. Lehetetlen is nem derűből azon, hogy az ellenzék, amely valóságban csufolódva emlegeti a szabadelvű párt egységét, milyen tarka egységnek érve. A függetlenségi párt legalább négyfelé huz, de sőt ha az ember jól megnézi, ötfelé is. Kosuthék egy része Kosuth Ferenczel tart; más része, a fiatalok, Tóth János államférfiúi egyénisége körül csoportosul az ugynevezett erőlyesebb akciói jegyében; a varda kívül van a párton, de azért párt ő egymaga is, sőt nincs egészen magában. A Komjáthy-Bartha-csoportot kü-

lön nem említjük, mert mostanában feljűk huznak a fiatalok. Ellenben az Ugron-párt eddig bizelék egysége volt. Ma egyszere megrepedt a külső orozata is és lehullott róla legnagyobb disze: Ugron Gábor. Ott van a párt, Ugron nélkül.

Hát a kedves néppárt? Szegény Molnár János apát urat kidobták az elmők székéből és gróf Zichy János kezébe adták a vezéri botot. A fiatal gróf azonban csak képletesen kezeli ezt a botot, mert a valóságos vezér Rakovszky István. Volna hát frakció itt is éppen elég, de hogy az elégnél is több legyen, előtöppen a negyvennyolcas néppárt, élén — Lepényi Miklóssal. Negyvennyolcas és néppárt és Lepényi: ez igen csinos.

Nos, akinek van türelme hozzá, olvassa össze, hány darabkából áll az ellenzék, amely a kormánypártot az egységével csufolta? Ennek az egységnek lehettek fogyatkozásai valamikor. Hiszen máról-holnapra nem lehet abból egy, a mi még tegnap kettő volt. De hogy mennyire vált be azoknak a jóslata, akik azt jövendölték, hogy a Széll Kálmán új pártja nem éli túl a mézesheteket: azt tényesen igazolják az utóbbi események. Széll Kálmánnak tagadhatatlanul nagy érdeme, hogy a többséget ilyen gyorsan, ilyen simán és ilyen egészen egységessé tudta tenni. Hogy ezalatt a csufoló ellenzék töredezett darabokra, ez nem az ő érdeme ugyan, de az ő szerencséje.

Mikor ma erről a kis összehasonlításról beszélgettek a folyosón széllőbalik és kormánypártiak, kesernyés humorral mondta egy Ugronista:

— Könnyű nektek egységesnek lenni, mikor háromszázszáz vanytok hozzá!

KÜLFÖLD.

Salisbury pohárköszöntője. Salisbury Anglis hadseregének fejlesztésére megújítja a riadót. A Chamberlain-inaugurata imperialisztikus politikának erős hadseregbe van szüksége, s hogy a mostani angol kabinet azt akar szervezni arra mutat annak a beszédnek végső passzusza, amelyet Salisbury tegnap a Gu delthalban mondott a polgármester bankettjén. Ez a passzus így szól:

Kritger ultimátuma, amelyre megfelelő válasz kellett adni és a kínai császár nő magatartása következtünk meglámbádsával és életének tenyegetésével szemben. Olyan körülmények voltak amelyek szobogymen illettek össze a hazai konferencián kitejűzött reményekkel. Ha a kormányok bétés szándékuknak is akciójuk mégis mindig ki van téve annak a veszedelmeknek, hogy vad és szenvedélyes tettek, amelyek csak a tudatlanság szünet, meggyarják. Ilyen tettek azonban a rondes kormányokat épp úgy befovoisolvák, amint befovoisolvák Transvaal és Khina kormányát. Nincs garanciánk arra nézve, hogy valameely kormány nem fogja egyszer hazalmi eszközöket kevésbé műveit és kevésbé övvilágosodott néposztályoknak átengedni. Ebből az következik, hogy résen kell lenni Gondoskodnunk kell országunk védelmi eszközzeiről és a lehető legtejesebb biztonságáról, hogy ne legyen kivétel annak a veszedelmeknek, hogy hirtelen kibomlik a béke amelytől mindvánk jólele függ. Biztosítékot kell szerezniük arra nézve, hogy kívülről nem ér bennünk kar.

Lord Salisbury beszédének méltatásában a lapok a miniszter külpolitikai nyilatkozatát illetőleg egyhangulag úgy vélekednek, hogy a Kínára és a német-angol egyezményre vonatkozó lejtegetésekből a világ új dolgokat nem tud meg. A lapok attól tartanak, hogy a hatalmasságok a transvaali háborúból nem ogják azokat a következtetéseket levonni, amelyeket Salisbury vont le. Valószínűleg úgy fognak okoskodni, hogy Angliában nagy adag harcias szellem van tartékban, amely nagyobb, mint hitük és amely képessé teszi arra, hogy a nagy veszedelmeket, ha időt engednek neki, rossz szervezete dacára legyőzze, eméltogva ha csapatát akarunk mérni Angliára, gyorsan kell tenni, mielőtt szembe tud szállni a nagy számföldi hatalmasságok tudományos hadiszervezetével.

— BUDAPESTI NAPLÓ. November 15-én

új előfizetési nyílik a Budapesti Naplóra. Kérjük azokat a tisztelt olvasóinkat, akiknek az előfizetés ezen a napon lejár, méltóztassanak a megújításról idejekorán gondoskodni, hogy a lapot akadálytalanul küldhessük tovább.

RÉSZLETRE!

Férfi-fehérművek és uri divatárak. **Részletfizetésre kaphatók** férfi-ingek, alsó-nadrágok, keztük, téli alsó ruhák, szobkendők stb. a Belvárosi koronás áruházban IV., Károly-körút 22.

HIREK.

Uj adó.

Mikor az egyszeri királynak kifogyott a pénze kártyázás közben, magához intette a kincstartóját.

- Van-e pénz, szolgám?
- Nincs.
- Kell pedig.
- Nem lehet, uram. A nép...
- A nép?
- A nép sir.

— Buta vagy, szolgám. Ha a nép sir, akkor ugy is rendben van minden. Vettess ki új adókat.

Kivetették hát az új adókat s a nép sirt, zokogott, de fizetett.

Az egyszeri király megint kártyázott s megint kifogyott a pénze. Megint magához intette a kincstartóját.

- Van-e pénz, szolgám?
- Nincs.
- Kell pedig.
- Nem lehet, fűlség! A nép...
- Mi van a néppel?
- A nép kacag, mulat, színházakba jár, muzsikáltatja magát s az után szeretkezik.

A király lehajította a fejét. Sáppadt volt s fölállva a kártya-asztaltól, ennyit mondott csak:

- Baj van. Ha a nép már kacag...

A mesebeli uralkodók, ha léhák is, de okosak. A magyar főváros uralkodó klikkjei azonban nemesak léhák, hanem esztelenek is.

A nép ugyanis már régóta vigad, régóta muzsikáltatja magát s minden gyönyört kitálalt már, melybe a szegénység kínjait bele lehet fojtani. A válogatott szórakozások metropolisává tette az ország fővárosát s ahol Európában viveur van, annak fölesillan még utóljára a szeme, ha Budapestre gondol.

— A nép vigad, fűlség — mondhatnák ma a főváros kincstartói, de a pénzügyi fölségek nem sápadnak el, nem hagyják abba a kártyajátékot, hanem mosolyogva mondják: — A nép? Találj ki szolgám valami új adót!

Kitaláltak pedig ma új adót. Négy percentes lakásbéradót találtak ki, ami annyit jelent, hogy minden polgár köteles a lakásbér minden forintja után négy krajcár lakásbéradót fizetni. Az igaz, hogy csak olyan polgár fizeti, aki ötszáz koronánál nagyobb lakásbért fizet. Ez a becsületlenek látszó megszorítás azonban igen csunya és igen nevetséges klauzula, mert aki nem csak azon törte világéletében a fejét, hogy miképpen mentse ki a kártyázó fölséget a binárból, hanem a viszonyok tanulmányozásával a munkában görnyedő nép felé is vetett egy-egy jóakaratu pillantást, az tudja, hogy a magyar főváros legnyomorultabb eleme éppen az az elem, amely a kétszázötven forintos lakásokban lakik. Az egy konyhás, egy szobás lakás nyomorgó népségétől akarnak most pénzt kicsikarni s hipokrita hazugsággal még emberes színt akarnak adni ennek az adóeszmének, mikor evvel a lényegileg lefelé progresszív adóval meg akarják kimélni a szegény embert.

Tudni kellene, hogy ki hát az a szegény ember Budapesten? Az-e, aki a pincében lakik, vagy az, akinek három szobás lakása van ugyan, de mind a háromban szobaurak laknak s a bérlő sehol sem lakik, vagy valahol a konyha zugában?

A tudomány ellene szól ennek az adónak, a főváros viszonyai tiltakoznak ellene, a józan esz ágaskodik ellene. A háziurak klikkjei pedig az abszolutisztikus idők kártyás királyainál is léhábbak, szivtelenebbek, ha ezt az adót megszavazzák.

Ha pedig mindenáron pénz kell — Istenem, ugyanilyen jogcimen talán be lehetne törni valamelyik bankba.

Ott legalább még nem vigadnak az emberek, mert ott van pénz.

G-a.

Mme Réjane ideája.

Akinek sápadtan vigyorog a szeme közé a ma, az maga előtt látja reggeltől estig a holnapot is, sőt a holnaputánt, a jövő esztendő, az egész nyomoruságos életet minden veszedelmével, minden bajával; és míg homlokán még a mai nap tüzeben gyöngyözik a verejték, az agya veleje már dolgozik valami új esataterven: legyőzni a holnapot, visszahódítani tőle, amit a mai nap elvitt. Milliók véreznek el ebben a küzdelemben, sokan elbuknak, olyik előre jut, senki sem diadalmaskodik. És ezerötszáz millió harcoló, küzködő ember között virgonckodik egy maroknyi kis csapat, amely ezt a küzdelmet nem ismeri. Ezerötszáz millió szorgalmas, előrelátó hangya közt néhány ezer gondatlanul cirpelő tücsök. Ne essék szó a mesebeli tücsökről, amelyik nyáron muzsikál, télen pedig a hangya portájára vándorog koldulni! Nem mintha a nemezről akarnánk prezbitálni, de mert az iszákos ember sem sajnálja a pajtását, ha maeszkajjal vivődik, sőt inkább irigyelli az italt, amelyet megihatott. Aki egy áteirpelt nyár zavartalan boldogsága után, a diésőség mámorából, a hírnév verőfényes magaslatáról bukik alá a tél hideg nyomorába, azt a hangya megveti, de az igazi tücsök nem sajnálja.

Aki maga is utközben van oda, ahonnan ők lettek, küzködik azért, amit ők elveszítettek, vagy maga is boldogja a diésőség dallamának, amelyen ők megrészegedtek, az sokkal többre becsüli a gyönyört, amelyből ők már kivették a részüket, a halálos maeszkajjal, amely reájuk borul. Lehet, hogy előbb-utóbb kiábrándul valamennyi, lehet hogy mindannyia tulbecsüli a maga glóriáját, amely csak addig melegít, amíg fénylik és akkor is csak a szemem keresztül, sohasem hat a szívig; de azért minden tücsök többre tartja ezt a hosszánával hangos álmodat a józan világ összes parancsoló és tanulságos igazságainál, mert különben nem igazi tücsök.

Mindezekről a tücsökről pedig ne essék itt szó! Az ő tragikumuk a földi boldogság tragikumuk, amely sohasem állandó. Az igaz tragikum a gyermekek, a művész-gyermekek gyakori tragikumuk. A viaskodó emberiség tömkelegében meggörnyülten járnak a legtöbben, csakhogy hátukkal foghassanak fel minden bunkóúttal, amely a gyermekeik fejét érhetné. Apák és anyák fáradhatlan kézzel vágják a húszárvágást, csakhogy az apró fejcséket bántódás ne érhesse. És olbkapva a esperedőket, rohannak velük lelkük szakadtáig, csakhogy mire majd félre kell állniuk a küzdelemből, a gyermek már elől járjon az uton, túl sok száz gondon, sok száz nehézségen.

Es az ezerötszáz millió küzködő ember közt virgonckodó csapat nagy része ezt a küzdelmet sem ismeri! Nem mintha nem szeretnék a gyermeküket, sőt. Csak a maguk módjára szeretik, és a szeretet az egyetlen érzés a világon, amelynek nem az eredmény a mértéke. A szeretetet csak szeretettel lehet mérni. Okozza akár vesztét, akár boldogságát valakinek, ez sem lényegén, sem nagyságán nem változtat. És aki a holnapot nem látja, akit lenyűgözve tart, mámorba ejt a ma ezer gyönyörűsége, az hogy gondoljon arra az időre, amely az életerős ember gondolkozásában csak minden idők után következik? Ez a művész-gyermekek tragikumuk, megszületnek abban a delibabos légkörben, amely nagyit mindent, ami a közelben van és fátyolt borít mindenre, ami a messzeségben leselkedik. Elvesztik a fényt, mielőtt még látták volna, a jólétet, mielőtt élvezték, a melegséget, mikor még át sem járta őket, és elvesztik az emlékeiket, mielőtt még megszülettek. És a szülők halálával nyomorba jutnak a szülők helyett.

Ez a sorsa a művész-gyermekeknek nem csak nálunk, a mi szűk országunkban, ahol szükségkép aránytalan minden absolut dímenzio, de még Franciaországban is, ahol pedig a diésőség is jövedelmező. A művész-gyermekek menedékhelye a napokban becsukta kapuját, mert a jövedelme nagyon, de nagyon kevés volt, éhező művész-árva pedig nagyon sok. És hogy ebből az alkalomból nyilvánosságra került az istápolásra szorult gyermekek névsora, rettenetes titkokról lebont fel a fátol. Olyan nevek szerepelnek a listán, amelyekért valamikor az egész ország tűzbe ment volna.

A francia művész-árvák sorsával bővebben foglalkozni mégis fölsleges. Az ő nyomoruk megszünt ugyanaznap, amelyen kitűdött. Réjane asszony, a franciák világhírű műveje egy nyílt levelet tett közzé a Figaróban, amelyben adakozásra szólít minden francia embert; és a felszólítására egyszer huszonnégy óra alatt kerék tízezer frank érkezett a Figaróhoz a művész-árvák menedékhelye javára. Az adakozók közt egyetlen egy bourgeois sincsen, tulnyomó részük író és színész, a többi zeneszerző, festő, szobrász és félvilági nő. De ezt most ne feszegezzük! Hogy a hangyák még mindig gyűlölik a cirpelő tücsöket, betediziglen, mint az isteni parancsolat, az nem ide tartozik. Minket csak a Réjane asszony ideája érdekel, a forma, amelylyel megfogta a honfitársait. A Réjane asszony ideája tulajdonképpen csak ötlet, de ez az ötlet a szivében született meg.

Körülbelül így végződött a levele:

— Minden ember életében voltak és vannak nehéz percek, amelyeken szeretne tulcsni, melyeket úgy emleget, hogy:

„Nem adnám száz frankért, ha már tul-estem volna rajta!”

Tulcsik rajta és nem ad semmit.

Hányszor fohászokunk így:

„Nem adnám száz frankért, ha ez beteljesülne.”

Beteljesül és nem adunk semmit!

Az ilyen felejtethetlen percek emlékére küldjük el azt, amit szívesen rászántunk volna előzőleg egy-egy beteljesült reménységre, — utólag a művész-árvák menedékhelyének.

Ezt írta Réjane asszony. Egy nagyon jó ötlet, semmi több; bevált, az első nap eredménye bizonyítja.

Es ez az ötlet kifejezhető a mi valutánkban is.

Nálunk is legalább épp oly gyakori mondás:

— Nem adnám száz forintért! . . .

Ha az ilyen száz forintra becsült reménységért nem sokallanánk utólag egy — koronát, hány félbenmaradt nemzeti ajándék jutott volna azoknak, akik megszolgálták.

L. A.

Budapest, november 10.

— Lapunk legközelebbi száma hétfőn délelőtt jelenik meg

— Személyi hír. Lukács László pénzügyminiszter a pénzügyi bizottságnak ülése következtében a jövő hétfőn a szokásos kihallgatást nem tarthatja meg.

— Uvvari vadászat. Gödöllőről táviratozok: Ma a szentkirályi erdőben uvvari hajtóvadászat volt, melyen ő felségén kívül résztvettek: Liechtenstein herceg első főudvarmester, gróf Paar főhadsegéd, lovag Höknel és Pittlik szárnysegédek, Petter fővadász-mester, Wolfner Tivadár országgyűlési képviselő, Zala György és Nick Ede jószágigazgató. A vadászatnak kitűnő idő kedvezett és fényes eredménnyel végződött.

— Péter Ferdinánd főherceg nászuton. Péter Ferdinánd főherceg fiatal feleségével az esküvő után utra kelt. A fiatal pár előbb Cannes közelében tog egyideig tartózkodni és látogatást tesz Izabella trapani grófnőnél; azután hosszabb utazást tesznek Belgiumon és Észak-Németországon át. Visszatérve Salzburgban fognak jó ideig tartózkodni, ahol tiszteletükre valószínűleg fényes ünnepség lesz.

— A Vörösmarty-szobor alapja javára Öryel Kálmák országgyűlési képviselő 20, Kristóffy József országgyűlési képviselő 10 koronát küldött be hozzáuk. A már kimutatott összeggel gyűjtésünk eddigi eredménye 3279 korona 30 fillér.

— **A kereskedelmi és iparkamara jubileuma.**
A Budapesti kereskedelmi és iparkamara új palotája a Szemere- és Alkotmány-utca sarkán Jobogódszát állított. Holnap, vasárnap ünnepli a kamara félszázados fennállását, amely ünnepséggel kapcsolatosan fővágyak az új épületet is. A Szemere-utcai főbejáró előcsarnokát és lépcsőházát délszaki növényekkel díszítették föl. Az ünnepség nagyszabásúnak ígérkezik. Megjelenik Széll Kálmán miniszterelnök a kormány összes tagjaival, akiket Lányos Leó, a kamara elnöke, Hüttl Tivadar és Légrady Károly alelnökökkel fog fogadni. A vidéki kamarák szintén képviseltetik magukat, valamint a főbb hatóságok és testületek. A díszközgyűlés délelőtt 11 órakor lesz és az ünnepet este 8 órakor díszlakoma fejezi be a Royal-szállóban.

— **Az új szerb főkonzul.** Sándor szerb király a római követé elölételet Barlovics György helyébe budapesti szerb főkonzulá Bariaktarovic M. N. belgrádi külügyi osztályfőnököt nevezte ki. Az új főkonzul, aki jól ismeri a magyar viszonyokat, mert többször megfordult nálunk és három évig titkár is volt a bécsi szerb követségen, már elfoglalta állását és átvette a budapesti szerb főkonzulátus vezetését. Az új főkonzul, aki európai műveltségű fiatal diplomata, legközelebb megkezdte hivatalos látogatásait és mielőtt az exequatúrát megkapja, tisztelni fog a budai várban a királlyal. A főkonzul helyettese továbbra is Musitzky Brankó, az eddigi alkonzul marad. Barlovics György római szerb követ még e hó végéig Budapesten marad és a jövő hónap elején foglalja el új állását Rómában.

— **Aki a sahot meg akarta gyilkolni.**
Ma kezdődött Salson anarkistának bünpöre, aki ez év nyarán Párisban merényletet követett el *Muzaffer-Ed-Din* sah ellen. A merénylőt tudvalevőleg elfogták, mielőtt gonosz tervét végrehajthatta volna. A mai tárgyalásra megidézett tanuk között van Salson nővére és szeretője is. Salson védője, *Lagasse*, előkelő kriminalista, már hetek előtt a következő levelet intézte a perzsa sahhoz:

Felsőg!

Én leszek a védője a szajnai esküdszék előtt Salsonnak, annak az embernek, aki felséged ellen merényletet követett el. Iparkodni fogok az esküdték könyörületességére appellálni védenem érdekében és kérő szónoktalán lesz is fogantatja, mert a véletlen szerencse folytán Salson fegyvere rossz volt, úgy, hogy el sem sühetett.

Hanem azért, oh felség, megragad a vágy, hogy felségedet is megkerjem az intervenciádra. Egy kegyes szó a felséged ajkairól többet használna védenemnek minden védőbeszédnél. Ha felséged abban a kegyben részesít, hogy megszerencsésítet egy levéllel, amelyen kifejezést ad érzelmeinek Salson iránt, akkor én azt fel fogom olvasni az esküdtéknek és felséged ezáltal meghódítaná egész Páris szívéit, azt a Párisét, amely felséged szereti és amely lelkesen tapsolna ennek a nagylelkűségnek.

Hódoló tisztelettel:
Lagasse.

A perzsa sah ó fényessége azonban „nem adott kifejezést Salson iránt érzett érzelmeiről”, mivelhogy meg sem kapta az ügyvéd levélét.

Első tanuként *Parent* tábornokot hallgatták ki, a sah párisi tartózkodása alatt melléje volt beosztva. Ő volt az, aki megragadta Salson karját és elfogatta.

Gastyme Renetto fegyverszakértő kijelenti, hogy Salson revolvere rendes. Hogy a revolver esütőtörőket mondott, az a sárkány hibája volt, mely nagyon mélyen csapódott le. A lövés halált okozhatott volna.

Az orvosszakértők Salson beszámíthatónak jelentik ki.

Az államügyész erre elmondta vádbeszédét, melyet azzal végzett, hogy az esküdtékre bizza Salson utálatot érdemlő tettének megítélését, melyet olyan ember ellen követett el, aki magát Franciaország vendégszeretőre bizza. Gondoljanak arra — ugymond — hogy ha mi Franciaországban egy idő óta aránylagos nyugalomnak örvendünk, ez az esküdték szilárdágának köszönhető.

Azután *Lagasse* ügyvéd tartotta meg védőbeszédét, melyet Salson egykedvűen hallgatott.

A bíróság élethossziglan való kényszer munkára ítélte Salsont.

Salson szó nélkül fogadta az ítéletet.

A tárgyaláson az elnök konstata, hogy a vádlott az anarkizmus híve. Maga Salson nyíltan anarkistának vallotta magát. Ellensége a nép

elnyomóinak és megakarta ölni a perzsa saht, ugyazintén *Casimir-Férier*t, mint aki törvényeket hozatott az anarkisták ellen.

— **Vörösmarty emlékezete.** A *Petőf-Társaság* *Vörösmarty-ünnepélye*, a nagy költő születésének századik évfordulója alkalmából jövő vasárnap, november 18-ikán délelőtt 11 órakor lesz a Tudományos Akadémia dísztermében. Az ünnepélyes ülés műsora a következő:

1. Megnyitó beszéd. *Bartók* Lajostól. 2. Beszéd gróf *Zichy* Jenőtől, a székesfehérvári Vörösmarty-kör elnökétől. 3. Hazádnak rendületlenül. Kötemény *Ábrányi* Emiltől. 4. A vén cigány. Vörösmarty költeménye, szavalja *Somló* Sándor. 5. Vörösmarty apánk. *Jókai* Mórtól. 6. Kötemény, *Koroda* Páltól. 7. Szép Ionka. Vörösmarty költeménye, szavalja *Márkus* Emília. 8. Elnöki zárzó. Az egyetemi ifjuság Vörösmarty-nak az Akadémia folyosóján levő szobrára koszorút fogja letenni s részt vesz a rend fenn-tartásában.

A nagyváradi jogakadémia polgársága elhatározta hogy a magyar ifjuság *Vörösmarty* budapesti szobrára díszes, hatalmas érkoszorút helyez. E kegyelet, szép határozathoz csatlakozásra hívják föl a főiskolák hallgatóit és a középiskolák összes növendékeit, hogy a magyar ifjuság áldozatkészségéből készüjön az érkoszorú. A nagyváradi ifjuság felkéri *Rékosi* Jenőt, mint a szoborbizottság elnökét, hogy a majdan készülő szobor talapzatán jusson hely az ifjuság koszorujának.

— **A pannonhalmi főpát Rómában.** E hó 11-én, Szent-Márton püspök ünnepén avatják föl Rómában Szent-Márton tiszteletére azt a bazilikát, melyet XIII. Leo pápa a bencések számára a nagyszerű *Collegium Anselmianum* című főiskolával egyetemben építtetett. A templomszentelési ünnepélyen a világ összes bencés apátságai képviselve lesznek s *Fehér* Ipoly pannonhalmi főpát is elutazik az ünnepélyre Rómába. A magyar főpápnak ott annál kíváncsiab szerez jut, minthogy annak a községnek, *Győr-Szent-Mártonnak* a főpásztor, melyben Szent-Márton mint római kapitány fia született és a római pápa a pannonhalmi főpát székhelyének védőszentét tisztelte meg azáltal, hogy alapítványát magyarhon szent tiszteletére tette. Az ünnepélyen ott lesz a pannonhalmi főmonostori perjel: *Krotter* Miksa is. A *Collegium Anselmianum* tanintézet a bazilikával együtt a *Monte-Aventino* hegyen emelkedik és most Róma leg-szebb apátsági épülete. Ebben tanított dr. *Haudék* Agoston, magyar bencés tanár is. Az 6- és újvilág összes bencés apátságai küldenek a főiskolába egyetemi hallgatókat. Pannonhalmról is van egy növendék e világrú kollégiumban.

— **Amerika után halál.** Amerikába ment szerencsét próbálni egy *Kovács* János nevezetű szerényei szegény ember, de az újvilág nem nyújtott fehér kenyert neki. Küzdött, nyomorgott a vad idegenségben és mikor már szerterfioszott minden reménye, elhatározta, hogy visszatér Magyarországra. A boldoglatan vissza is jött a feleségével és ma *Király-Helmecen* előbb agyonlőtte a feleségét, aztán önmagát. Ezt a szomorú hirt pedig elmondhatnák a hivatalokban mindazoknak, akik amerikai utlevelet kérnek. A sült galambok már elröppentek az újvilágból is.

— **Fiume új katonai parancsnoka.** *Catinelli* Miksa altábornagy, a fumei 96-ik gyalogezred új tulajdonosa és parancsnoka tegnapelőtt este érkezett oda Zágrábról. A vasuti állomáson a helyőrség egész tisztikara díszbe öltözve várta az altábornagyot, ki a Deák-szállóba hajtatott. Nemsokára megérkezése után katonai fátylász-zent adtak az új ezredtulajdonosnak, ki a szálló földszinti terraszáról fogadta a tisztelget. Tegnap este pedig fényes bankettet rendeztek tiszteletére.

— **Szatmár város új díszpolgára.** *Szatmár* város törvényhatósági bizottsága a villamos vasut megnyitása alkalmából rendkívüli közgyűlést tartott, amelyen *Hegedüs* Sándor kereskedelmiügyi miniszter egyhangulag a város díszpolgárává választották meg. *Mándy* Lajos miniszteri tanácsosnak jegyzőkönyvileg köszönetet szavaztak.

— **Magyar kiállítás Berlinben.** Már négy évvel ezelőtt felmerült az a terv, hogy az akkori brüsszeli kiállítás magyar osztályát Berlinbe vigyék, aminek érdekében *Krausz* Bernát a berlini magyar egyesület elnöke a magyar kormányhoz beadványt is intézett. A terv akkor nem valósulhatott meg. Amint most Párisból telegratálják, *Krausz* Bernát ma Párisba érkezett, hogy megtudja, vajjon nem volna-e lehetséges a párisi kiállítás magyar osztályát ugyancsak kiállítás cílokra Berlinbe szállítani, ahol *Sztyegény-Marich* László nagykvetünk védnöksége alatt jönne létre a vállalkozás.

— **Dr. Ángel Adolf** a következő sorok közlésére kért fel bennünket:

Harmincnégy esztendeje éppen, hogy megalapítottam a *Borsszem Jankót* és szerkesztem is azóta. E hosszú idő alatt mindössze három ízben fordultam személyes ügyemben a közönséghez, midőn a lap vádjainak, támadásainak, közügyekben vallott magatartásának igaz voltáról kellett meggyőzőm.

Es mindannyiszor meggyőztem. A lefolyt héten előfordult eset, mely egy állítólagos sértés körül vert föl aránytalan nagyságu hullámokat: a negyedik, mely arra szorít rá, hogy a magam dolgoival álljak a közre és beszámoljak velök.

Az ellenem emelt vád részleteit ismeri a közönség.

Beszélnék el nem intézett lovagias ügyeimről.

Hazugság!

Valahányszor elégtételt követeltek tőlem: megadtam, vagy lojális nyilatkozatban, vagy fegyveres kézzel. Nem dicskedem az utóbival. Bevallom: nem volt elég bátorságom gyávának lennem.

Felzáróításra meg is fogom nevezni ugy a magam, mint az ellenfél tanuit.

Felöltséget vállaltam és válllok a lapomban megjelenni minden sorfő, ha idegen kéztől származott is a közlemény. Soha dolgozó-társamat ki nem adtam. Mindig magam álltam ki „a placra” és viseltem lapoméért a tartozó felelősséget úgy egyesek, mint a sajtó-bírótság előtt.

Mindig megadtam a lovagias elégtételt — de magam sohamen kértem. Hiszen van még törvény és vannak még bírak Magyarországon! Két esetben orvul támadtak meg. Az elsőben egy közösen választott, irókból alkotott becsületbírótság, — a másikban a rendes bíró döntött javamra. Ezutal is méltó fórumhoz appellálták ügyemet az én ellenségeim, de ez a fórum is egyszerűen napirendre tért fölőte.

Ime: ezek az én „elintézetlen lovagias ügyeim.”

Jól tudom, hogy az olyan lap, mely a közélet körüli fonákosságok kifigurázását, a visszaélések és erőszakosságok megtorlását tűzte ki céljául, sokak szemében szálka. Am kiálló a gatra, mert vállalt kötelességem. Pedig még oly mérgesen nem fenekedtek a *Borsszem Jankó* ellen, mint ez idő szerint. A levélsekre nyem színlított van naponként álnévi s névtelen fenyegető levelekkel — köztük olyanokkal is, melyek árúllással vadolnak, amiért Mokány Bereiben a magyar nemzet van a világ csufjára odaállítva, Kralachuberben a derék németajku, de magyar érzelmű polgárt riasztom el a teljes megmagyarosodástól, Tolyass Dánielben a hazai gazdaközönség van kipellengérezve, gazdjában az előkelő és értelmes zsidóság megesufolva, Bukovay Absentiusban a lelkes egyetemi ifjuság s így végig. Hát ilyen ráfogások születnek, midőn rosszhiszműség üzekezik a butasággal.

Tehát: soha kühivást vissza nem utasítottam, s nem utasítottam el Timon tanár urét sem, jóllehet erre már életkorom nem kötelez.

Az én életem sokkal inkább a nyilvánosság volt, semhogy azt mindenki, s így Timon ur is, ne ismerte volna. Ismerte tehát irodalmi és társadalmi multamat. S mégis ő, a provokáló, keresett okot arra, hogy a véres lovagias mérközéstől visszalépjön.

Az eset jellemzésére ennyi tán elég. A többit majd az a sajtópör fogja megvilágítani, amelyet a tanár ur ellenem megindított.

Budapest, 1900. november 8.

Csicseri Bors (Ángel Adolf),
a *Borsszem Jankó* felelős szerkesztője.

— **Házasságok.** Ma esküdött a legszűkebb családi körben *Falk* Otília kisaszony, dr. *Falk* Miksa országgyűlési képviselő, a *Pester Lloyd* szerkesztőjének leánya, *Szalay* Aladár m. kir. államvasuti tisztviselővel. Délelőtt volt a polgári és este az egyházi esketés. A menyasszony násznagya *Hegedüs* Sándor kereskedelmi miniszter, a vőlegény násznagya pedig *Indógh* Gyula, a magyar államvasutak etnökigazgatója volt.

Tropper Sámuel fővárosi ékszerész 11-én vezeti oltárhoz a dohány-utcai zsidó templomban *Geller* Rózsikát, *Geller* Amália leányát.

Weisz Lajos eljegyezte Budapesten *Eisler* Blanka kisaszonyt.

Handel J. Tódor 18-án déli 12 órakor a dohány-utcai izraelita templomban esküszik örök hűséget *Schönberger* Leopoldina kisaszonynak.

Kápolnai *Paar* Odún, a *Veszprémmegye* szerkesztője, hétőn esküszik örök hűséget *Becsák* Ferikének Veszprémben.

Szabadalmakat Értékesítő Vállalat

Budapest, VII., Erzsébet-körut 17. szám.

Kieszközöl szabadalmakat, ánciroz találmányokat és beajastro-moz védjegyeket és mustákat.
Felvilágosítás díjtalan

Tűzveszedelem a vonaton. Nagy aggodalmat állottak ki pénteken éjjel azok az utasok, akik a Debrecen és Szatmár közt közlekedő vegyes vonalra utaztak. Éjszakának idején robogott ki a vonat a szaniszlói kis állomásról, mikor az állomás pénztárnoka, *Sárándi István* rémülten vette észre, hogy a vonat egyik kocsijából lángok csapnak ki. *Kosztá János* vasuti őr utána vette magát a vonatnak, kiabálva, hogy ég a vonat. Az utasok is észrevették a veszedelmet és szörnyű pánik támadt közöttük. Kiabáltak, bevették a kocsik ablakait, egyikük pedig a vérszéket húzta meg. A vonat megállott, és visszafeltölték az állomásra, ahol a halálra rémült utasok egymás hátán ugráltak ki a kocsikból. Az égő kocsit nagynehezen lekapasztolták s a tüzoltókhoz fogták; de a lángok egy első és egy második osztályos szakaszt teljesen elhamvasztottak. A tűz valószínűleg egy támadt, hogy a kocsik kerekéi nem voltak jól megolajozva és futás közben a dörzsöléstől lángot vetett a kerékgyűrű. A vonat félórai késéssel folytatta útját, de a megremült parasztnép alig mert rá újra fészallani.

Malázia. *Szűcs András*, Pestmegyei tisztelbéli aljegyzője, a vármegye központi palotájának udvari kapitánya, tegnap este 10 órakor szélütés következtében hirtelen meghalt. A holttestet holnap szenteltek be a vármegyeházán felállított ravatalon s hét óráig a temetés Gomba pestmegyei községi, ahol a tiszti *Szűcs család* sírjába van.

Zsadányi és törökszentmiklósi *Almássy Pál* özvegye, szül. *Zsadányi és törökszentmiklósi Almássy Malvina* Budapestben elhunyt. A boldogultra ma temették Délbáb-utcai lakásánál a keresési temetőben levő családi sírjába.

Vasváry Ferenc járásbírósi díjnak tegnapi délután megkapta a Szent János-kórházban. Az elhunyt a szabadságharc alatt őrmester volt és sok csatában vitézül küzdött.

Botrány a turfon. Szenzációs botrányról ad hírt bécsi tudósítók. A botrány a freudenauai verseny pályán játszódott le, ahol szokatlanul nagyszámú közönség gyűlt össze. Minden egyes versenyszámot élénk érdeklődéssel kísért a publikum, de a legnagyobb érdeklődéssel mégis a negyedik utamat kísérték, melynek nagy izgatódás is történtek. Az eredménye a futamán mindenkit meglepett, mert másodiknak a *Blaskovich Avar* lova érkezett be, melyet a híres *Hesp* zsoák lovagolt. Akik már a startnál figyelemmel kísérték *Avart*, látták, hogy *Hesp* már az indításon is mindent elkövetett, hogy visszatartsa lovát. Ez a verseny tolyama alatt sikerült is, amit a közönség észrevett s megbotrányozásának kifejezését is adott. Szitokkal, csulnevekkel illeték a zsokát.

— **Píuj! Píuj!** — bangzott fel a közönség sorából.

A versenybírószám nyomban megindította a vizsgálót, melynek eredménye az volt, hogy a jockey-klub csalásnak minősítette *Hesp* eljárását, amiért is az összes osztrák verseny pályákról örökre kizárták. A jockey-klub e határozata megnyugvást keltett a közönség körében.

Harmónia éves találkozó. *Fónagy Samu* m. á. v. 10. évi (VI. Teréz-körút 56.) felkéri mindazokat, kik az 1869–70-iki tanévben a budapesti belvárosi főreáliskola VI-ik osztályát végezték, hogy az *István főherceg szálló* (Akadémia-utca 1.) külön teremében tartandó társas vacsorához f. évi december hó 1-én 8 órakor este megjelenni sziveskedjenek.

Egy tragédia változata. Halálos párbajról érkezett hír a minap *Zágráb*-ból. És most azt jelentik, hogy a párbaj állítólagos áldozata, *Menyhárt Béla*, a zágrábi államvasuti üzemeltetőség vezetője, öngyilkossági kísérletet követett el. Kiment a Zágrábról egy órányira levő *Mirogaj* temetőbe s mellette lölte magát. A zágrábi körhíza vittek, ahol nyomtalan állapotban lecszik. Szomorú sorsát feleségén kívül fia és leánykja siratja. *Menyhárt Béla* tegnap még él, noha életbenmaradását lehetetlennek mondják az orvosok; az *Agramer Zeitung* mai száma azt írja különben, hogy már e hónap 5-én meghalt. Ezzel szemben egy másik zágrábi lap konstatálja, hogy nem párbajban ölték meg *Menyhártot*, hanem öngyilkosságot követett el a szerencsétlen ember.

Tűzszárvány. *Lemberghől* táviratozzák, hogy a tűzszárvány egyre jobban terjed, úgy, hogy a hatóságok kénytelen a városban kívüli barakkokat építeni a betegek számára. Az összes kutakat dezinficiáltak. A házakba hordókban szállítják a vizet.

Az elégett utasok. *Berthó*ból ma újabb részletek érkeznek arról a vasúti szerencsétlenségről, amely *Offenbach* mellett történt. A vizsgálat kiderítette, hogy a katasztrófának a német vasúti kocsik rossz konstrukciója az oka. Ezek az egész hosszukban járható kocsik ugyanis nagyon szűkek és összeesnek csak két ajtó van rajtuk. Ezért nem tudtak szabadulni a kocsik közül az utasok és azért pusztult el annyi közülük. Mialatt az elpusztult kocsik romjait eltakartották, újabb robbanás történt. Főhobbant a második gáztraktus is, de akkor senkiesem sérült meg. Összesen kilenc ember halt meg. Az áldozatok közt van *Fuchs Vilbald* hamburgi szálló-tulajdonos, aki nász-

úton volt és ő is, fiatal felesége is elégett. Egy asszony, aki az ablakon át akart menekülni az égő kocsi-ból, beszorult az ablakba és úgy égett el. Elégett még két katonatiszt, egy orosz ember és három ember, akinek személyazonosságát még nem állapították meg.

Postarablás és gyilkosság. Vakmerő rabló-gyilkosság történt e hó 7-ikén este Tompa község postahivatalában. A mondott napon este tíz órakor érkezett meg a postakocsi az öt kilométernyi távolságra fekvő vasúti állomásról. Rendes szokás szerint a kocsi behajtott az udvarba, s jelentést tett megérkezéséről *Holbik* postamesternek, aki a ládát felnyitotta. Holbik a kezében tartott jegyzék szerint szedte ki a ládából a csomagokat s adta át a kocsisnak, aki ezeket behordta a hivatalba. Mialatt a kocsi bement a hivatalba, Holbikot hátulról egy csapásra leütötték. Egy másik rabló ezalatt a postahivatalnak az udvarra nyíló ajtaja mellett foglalt állást, s amikor a kocsi az ajtón kilépett, egy hatalmas doronggal halántékra ütötte. A rablók ezután kiürítették a kocsiláda tartalmát azonkívül magukhoz vették azt a néhány postaszakot is, melyet a kocsi már bevitt volt a hivatalba. Holbiknak feltűnt férje hosszas távolmaradása amint be akart a hivatalba nyitni, a sötétségben megbotlott valamiben és elesett. Ekkor vette észre, hogy a kocsi fekszik ott. Holbik né lármát csapott, mire a házbeliek és szomszédok összefutottak s úgy a kocsi-t, mint Holbik postamestert vérs fejjel a földön fekvő találták. A két áldozat még él, de *reggelve mind a kettő meghalt*. A nyomozás során a csendőrség megtalálta a tetteseket *Kodias István*, *Szűcs Imre* és *Fodor András* tompai lakosok személyében, kiknél a levelek és csomagok nagy részét is megtalálták. A gyilkosok azt hitték, hogy aznap este érkeznek az Amerikában lévő pénze, ezt szerették volna megkaparítani. Tompáról ugyanis 43 ember él kiint Amerikában s ezek minden hónapban küldenek haza pénzt családjuknak. Ezt várták a rablók, de ez nem érkezett meg aznap, sőt egyáltalán nem jött pénz azzal a postával. A gyilkosokat előgták és a vizsgálóbíró rendelkezése békisérték a törvényeszk fogházába.

Nyilatkozat. Fölkértek bennünket a következő nyilatkozat közlésére: *Ooskai Ooskay Gusztáv* egy rőpiratot adott ki, amelyben *Balla Jenő* aláírással közöl egy hozzá intézett üdvözlő levelet. Kijelentem, hogy a levelet nem írtam. *Balla Jenő*, a *Pest-vármegyei társzerkesztője*, a *Kis Újság* belső dolgozó-társa.

Éjszakai támadás. Tegnap éjszaka a József-körút és a Népszínház-utca sarkán négy fiatalember brutálisan megtámadta *Szerdahelyi Ferencet*, a Népszínház tagját, aki a feleségével ment haza felé. A támadók egyike megsejtette *Szerdahelyit*, mire a férj a botrányt el akarván kerülni, így szólt:

— Maradjunk hátra, mert ez a szivék, úgy látszik, belénk akar kötni.

A fiatal emberek közül egyik erre megkérdezte *Szerdahelyit*, hogy hívják és mire előzött.

— *Szerdahelyi Ferenc* vagyok és arra előzöttem, aki megsejtette a feleségemet.

Most előállt a sértő s *Berzeviczy Jenő* joghallgatónak mondvá magát kérte, nevezze meg magát előtte is a színész.

Már megmondtam a nevem, Különbösen önnel, aki egy tisztességes asszonyt megsértett, nem állok szóba. Erre a négy ember bottal támadt a színészre, letépte a földre, tojtogatta és összeépte a ruháját. A szegény asszony rendőrt kiáltozott, de hiába. Végre is az utca népe szabaddította meg a színészt. A támadók közül hárman elmenekültek, de *Berzeviczyt* fogva tartotta *Szerdahelyi*. Egy rendőr is érkezett nagysokára s bekísérte a fiatal embert a VIII. kerületi kapitányságra. A hallatlan inzultusnak folytatása lesz a bíróság előtt.

De nem csupán a bíróság előtt. A támadók nyakon csipetté tagja lovasias elégtelre is vágyakozik. *Berzeviczy Jenő* joghallgató nevében ugyanis két megbízott kereste föl *Szerdahelyit* s elégtelre kért tőle. *Szerdahelyi* kijelentette a megbízottaknak, hogy megtagadja támadójától a lovasias elégtelt, mert az ügynek egyetlen fóruma a bíróság. Egyben bejelentette álláspontját az Orthon-körnek.

Vakmerő utonállók. *Debrecenből* telegrafálják: *Nemes Zoltán* vármegyei jegyző feleségét tegnap este 6 órakor a Főtéren melletti forgalmas Csapó-utcán hazamenet két ismeretlen ember megtámadta, száját betömte, szemét bekötötték és kabátját és ruháját, amelyben 30 forint volt, letépték. Az uriaszony az izgalmtól súlyosan beteg lett.

Két öngyilkosság. *Fiuméből* táviratozzák: *Herold János* kövezőmester pár hó előtt öngyilkossági szándékból fejt két vasúti puffert két dugta s súlyosan megsérülte, három hónapig kórházban fektették. *Herold* a kórházból kikerülve munka után nézett, de nem alkalmazták sehol. Tegnap este a *Punto Francoban* a *Maria Valeria* molárol a tengerbe ugrott és nyomtalanul eltűnt.

A másik öngyilkosság *Kolozsváron* történt. Az

ottani törvényszék vizsgálóbírája elrendelte, hogy egy gyújtogatás miatt vizsgálati fogságban levő ember ömbebeli állapotát megvizsgálják. A törvényszéki orvos a beteg fején mérceket végzett. Másnap a letartóztatott ember egy fanyellú bioskával öngyilkossági szándékból elmentette a nyakát, de az őrszervező és megmentette. A kihalgatásokról tette okául azt vallotta, hogy attól félt, hogy fejét a doktorok azért mérték meg, mert fel akarják akasztani.

A manheimi kassziros kisaasszony. *Klima* *Mária* neve napról-napra szerepel a piseki törvényszék előtt, mely most a polnai vérvádat tárgyalja. Erről a *Klima* *Máriáról* ma este 10 órakor az a hír terjedt el, hogy él, még pedig Mannheimben, hol egy harmadrendű kávéházban a kasszirosnó diszes állását tölti be. E hír vétele után nosza volt lótas-futás a piseki törvényszéken. Azonnal telefonice kérdést intéztek a manheimi rendőrséghez, hogy mennyi igaz a hírből. Ez utána járt a dolognak és 11 órára már azt sürgönyözte vissza, hogy igenis van az említett kávéházban egy *Klima* *Mária* nevű kasszirosnó, de ez nem azonos a polnai vérvádban szereplő *Klima* *Máriával*. Még rokona sem, csak a nevük egyforma.

Szentakarítás. Csak a jó kályha mellett lehet takarékosan banni a drága szénnel. Minden tekintetben megfelelő kályhák jutányos árcérral szállít *Heim* *H.* császári és királyi udvari szállító, akinek Budapestben a Thonet-udvarban van gyári raktára.

Felhívás! Akinek még nincs osztályorsjegye az osztályorsjátékot e heti húszára, rendeljen bizalommal *Déző* *Gyula* előzettségéről és pontos ságaról ismert bankházában, Budapest, Erzsébet-körút 14.

A kitarítás. Az életben már sok, nagyon sok kísérlet eredményre vezetett, ha kellő kitarítás támasztotta a kísérőket. A mindennapi életben a legtöbb vállalkozás többnyire azért nem sikerül, mert ha nem mutatkozik azonnal eredmény, a vállalkozóknak még akkor is kifogy a türelmük, ha azt látják, hogy csak a jövőben lesz meg a biztos siker. Így vannak az osztályorsjátékkal is. Sok, nagyon sok a nyeresévek száma: csakhogy mindenki egyszerre nem nyerhet lönyereményt azonban, ha a kitarításra és súlyt helyezzünk akkor az eredmény nem fog elmaradni. Bárna állíthatjuk, hogy a mi magyar osztályorsjátékunk az egész világon a legjobbakkal közé tartozik. A húszasok már november hó 15. és 16-ikán kezdődnek és a sorsjegyek árai a következők: 1/2 sorsjegy 75 kr., 1/4 sorsjegy 1 írt 60 kr., 1/2 sorsjegy 3 írt, 1/1 sorsjegy 6 forint. A sorsjegyvásárló közönségnek ajánlatos, hogy sorsjegyeit megbízható helyen vásárolja. A *Török A. és Tsa* bankháza Budapesti, Váci-körút 4. mindaz az előnyököt biztosítja véneim, melyeket egy szolid, reális és megbízható cégtől elvárhatunk és így bátran és bizalommal vásárolja a különben is szerencséséről ismert ógnél sorsjegyeit.

A Szanásy, Hoffmann és Tsa cég (Budapest, Bécsi-utca 4. sz. a.) az évi november 15-ől december 31-ig nagy alkalmi eladást rendez selyemköl-mék, bársonyok, angol mosdéselymek, lyoni foulardok, japónais és kínai selymekből s kéri a közönséget, hogy e karácsonyi kiállítás látogatásával megtiszteljen sziveskedjek.

Vasárnap a Telefon Hírmondóban. A Telefon Hírmondó mai programja a következő lesz: Délőlt 11–12 óráig a szerkesztőség feloavastaja legújabb híreit és táviratát. Délután 4 órától 7 óráig az Elte-kévtárban játszó honvédeknek járték közvetít elhízetőnek szórakoztatására. Este a Hírmondó közvetíti a nagy. kir. Operaház előadását, a Sába királyját, majd annak végétől még egyénre lesz hallható 11 óráig az Emke-kávéházból.

(x) **Vegye a 95.322** számú osztályorsjegyet *Lukács Vilmos* bankházában, Budapest, V., Fűrőd-utca 10. sz. a., egész 12 kor, egy 16 kor, egy negyed 3 korona.

(x) **Körjünk mindenütt Emke-gyűjtőt!**

(x) **Honi ipar.** Ajánlom általánosan ismert, saját gyártmányú posztó *bekavardómet* (gamasni). Kapható drapp, oliv, szürke, bronz és fekete színben. Párja 1 forint 10 krajcar. Hűlgyeknek térdmagasság, párja 2 forint 75 krajcar. *Kertész Pál* divatruházában, Kerepesi-út 44. sz., a Népszínházzal szemben. Eladás nyáiban is.

(x) **Dr. Kovács kézpasztája** (osakís félhold-alaku védjeggyel valódi) 3 nap alatt minden kezét gyöngéddé és jéhhé várszol. Egy tégely 60 kr. Főraktár: dr. Kovács gyógyszerháza Budapest Gyár-utca 17. Megjelent „Toilet-tukok” kívánatra ingyen.

(x) **Fischer Simon és Társal** selyemüzletében (Bécsi-utca 7.) az ez idei okkázó-eladás folyamában van. 4–10 méteres selyemmaradékok a legjutányosabb árban.

(x) **Ki akar egy éves önkéntes lonni?** Bővebb fölvilágosítást *Lichtblau A.* debreceni katonai előkészítő tanfolyamának hirdetése ad.

(x) **Haszner és célszerű** készítményt talált fel *Dobó* *Gyula* és azt most *Durator* (törv. védett) név alatt hozza forgalomba. A *Duratorral* ugyanis a cipő-talp bekenve ötször oly tartós és vízhatlan lesz. Nagy megtakarítást érhet el tehát mindenki és sok szegény ember áldani fogja nemeskára a *Durator* fel-találóját.

(x) **Házartásban** nélkülözhetetlen a kávé, amely fogyasztási cikkel óriási visszaélések történnek. Ma már hazánkban minden óvatos háziasszony kitűnő

zamatos kávéval rendelkezhetik. ha szükségletét a *Fiumei Kávébehozatali Társaságtól Fiuméből* fedezi, honnan elvámolvá és bérmentve küldik a létező legfinomabb kávéfajtákat igen jutányos árban. Bővebbet lásd a hirdetésben.

Sidney Jones.

— Beszélgetés a *San-Toy* szerzőjével. —

Bécs, november 10.

A kedélyes császárvárosban két hét óta esik az eső. Az ilyen sáros, csalagos idő kedves a színház-direktoroknak. A jó darab behuza, a rossz idő pedig behajlítja a közönséget. Ez a színházi axioma alapos cáfolatot kapott mostanság Bécsben. Se darab, se eső nem volt képes megtölteni a színházak nézőterét. Tegnap este aztán hirtelen megváltozott a dolog: a *Carl-színház* a szűföldiség megteit. A csodát *Jones Sidney*, a *San-Toy* szerzője idézte elő, aki személyesen dirigálta legújabb és saját kijelentése szerint legkedvesebb operettjének, a *San-Toynak* bécsi bemutatóját.

A premiére előtt és utána együtt voltam *Jones-szal*. Rendkívül érdekes ember. Bristol-szállóbeli lakásán kerestem fel. Szinte elámultam, amint egy fiatal, 28–30 évesnek látszó, szőke, nyírott bajszú, elegáns világfival állottam szemben, aki be sem várva kérdésemet, mosolyogva szólt:

— *Yes, sir, I am Jones.* (Igen, uram, én vagyok Jones.)

Bizony én másformának képzeltem a világhírű operett-szerzőt. Idősebbnek, hosszú hajúnak, pápaszemnek, idegesnek, ühmitnek. Kellemes volt tehát a csalódásom, és öt perc múltán már oly meghittén beszélgettünk, mintha régi, jó ismerősök volnánk.

Jones első sorban *budapesti* sikerei iránt érdeklődött. Elmondottam neki, hogy a *Gésák* és a *Görög rabszolga* igen sok előadást ért meg, hogy zenéjét mindenfelé játszzák, dundolgtatják és hogy előttünk ő maga is rendkívül népszerű. Erre közbeszólt a mesier:

— Mondja csak kérem, *what about San Toy?* (Mi van a *San-Toy*-jal?)

Örömmel hallotta tőlem, hogy ez az új operettje nemsokára már a huszonötödik előadást éri meg és a közönség érdeklődése egyre növekszik az operett iránt.

— Lásd, *San Toy* az én legkedvesebb gyermekem; majd hirtelen fordulatlalgy folytatta: Mi tetszik Budapestben jobban, a *szöveg*, vagy a *zene*?

— Az én muzsikája még akkor is tetszenék nekünk, ha a Baedekert zenésítene meg.

— Nekem magamnak, — folytatta *Jones*, — minden dalnál jobban tetszik a szép magyar nóta. Sokszor hallgatom Londonban a *Hungarian Blue Band* előadását; nem is lehetetlen, hogy egyszer csak magyaros zenével lépem meg önöket. Ne vegye ezt pusztán szólásformának. Tudom, hogy magyar ember előtt minden külföldi mód nélkül dicséret az önk hazáját, a magyar vendégszeretet és lovaságiát, a paprikát, gulyást és a cigányt. Én nem udvariasságból mondtam önnek azt, amit az imént mondtam és őszintén kijelentem, hogy ha eleget tesztek meghívásának s leutazom Budapestre, nem azért teszem, hogy pénzt keressek, vagy hogy ünnepelessen magamat, hanem tisztán azért, mert *hamisítatlan magyar zenét akarok hallani*. Csak úgy ne járjak, mint itt Bécsben. Amióta itt vagyok, egyebet sem hallottam, mint a saját melódiáimat. *I am sick of it.* (Torgik vagyok már vele.)

— Szóval ön lejön Budapestre?

— Lemegyek. Még öt napom van, pénteken Londonban kell lennem. Bécsből csak hétfőn este mehetek el, kedden reggel Budapestben vagyok és ha adnak egy próbát, aznap este el is dirigálom a *San-Toyt*.

Tegnap este, mint már említettem, *Jones Sidney* eldirigálta a *Carl-színházban* a *San-Toyt*. Nagy élvezet volt ezt nézni. Frakkosan, fehér glacié-keztűsen jelent meg a karmesteri emelvényen. Belépésekor megtapsolták és ő egyszerűen, pöz nélkül közönte meg ezt az ovációt. Majd jelt adott és minden szem, minden látszó feléje irányult. A gesztusai Kontira emlékeztettek, a Konti szenvedélyessége nélkül. Partitúra nélkül dirigált, a délelőtti próbán megjegyezte magának a végszavakat és ámbár németül egy kukkot sem tud, pontosan és precizen vágott be mindig. Biztos kézzel vezette a zenekart és teljesen a hatalmában voltak a szólisták és a kórusok. Kissé kelletlenül, de eldirigált két nagyon is bécsies izű, teljesen értéktelen betétdalt is, amire a bécsiek tapintatlansága kényszerítette. Sikere igen nagy volt. Az első felvonás után vagy egy tucat-szor tapsolták ki és valósággal gázolt a babérokban. Ekkor felkerestem a kulisszák mögött. Önmagáról elhárított minden dicséretet, csak az előadást és a közönséget dicsérte. Sőt meg is szólt a ünneplés elől. Mialatt ugyanis a szin-

padra gyűltek újságírók és színészek, hogy gratuláljanak neki, egy mellékajton kimenekült az utcára és cigarettára gyujtva kérdezte tőlem:

— Mondja csak, ki játszza önöknél *San-Toyt*?

— Kúry Klára, — feleltem én.

— „Oh, Miss *Kjuri*! Mr. *Boazey* (egy londoni kiadó, aki tavaly Budapestben járt) látta őt a *Greek Slaveben* és sok szépet mondott nekem róla. Most tehát majd megismerem, ugy-e?

Tovább nem folytathattuk, mert megkezdtek a második felvonást.

Tizenegy óra tájban ért véget a premiére. A színészkijárónál sokan verődtek össze, hogy még egyszer lássák a mestert. Vasoraközben és azután rendkívül jókedvű volt és bizony erősen hajnalodott már, amidőn hazafelé ballagtunk. A Bristol kapujában váltunk el ezzel a szóval, hogy:

— A viszontlátásra Budapestben.

Faludi Miklós.

Ha Krüger Pestre jönne...

— Jelenet. —

Krüger: Európai körutamban nem bánnám, ha Budapestre is elmennék...

Tilkár: Gondoltam erre, elnök ur, s beszereztem a szükséges információkat. Most már tisztában vagyok azzal, hogy mit kell tennie egy államfőnek, ha Pestre megy.

Krüger: Adja elő.

Tilkár: Először is kreálni kell egy rendjelt. Például a „spionskopi aranydombrend” névvel. Kis, közép és nagykeresztet kell vinnie, a kicsiket a polgármesterek, a középkeresztet a miniszterek és a nagykeresztet a detektívek számára.

Krüger: Ez nem nehéz dolog.

Tilkár: Azonkívül meg kell látogatnia a Parkklubot és felolvasást kell tartania a Lipótvárosi Kaszinóban. Ez utóbbi kötelezettség alól a magyar törvények szerint csak koronás idegenek vannak fölmentve.

Krüger: Tovább.

Tilkár: Beszereztem azoknak a notabilitásoknak a névsorát, akik tiszteletüket szokták tenni az idegen államfőknél. Itt van például Sternberg vicomte.

Krüger: Ki az?

Tilkár: Ez a régi Sternberg hercegi családnak egy mellékága, amely furosa fogadalmat tett. Az 1817-iki nagyszabedényi ütközetben a Sternbergek egyik őse úgy szabadult meg a biztos haláltól, hogy ellenfeleit agyonütötte a villám. A vitéz tábornok családja erre fogadalmat tett, hogy minden Pestre érkező idegen államfőnek elad egy villamos zongorát.

Krüger: Érdekes.

Tilkár: Tudakozódtam, hogy lehetne-e kivétele tenni, s azt a feleletet kaptam, hogy az új magyar polgári törvénykönyv ezt éppoly szigorúan veszi, mint a felolvasást a Lipótvárosi Kaszinóban.

Krüger: Ki a többi notabilitás?

Tilkár: Meglátogatja még Blum ögróf is. Ez egy nagyon híres határszéli család sarja, akinek egy kis rögeszméje van. Ugyanis azt tartja magáról, hogy ő az, aki a mezők liliomait egyenruházta, s ezért minden idegen államfőnek teljani egy uniformist.

Krüger: Ez sok pénzbe kerülhet.

Tilkár: Az idegen államfőnek. Mert valahogy azt ne higgye, hogy az ögróf ingyen adja a rubákat.

Krüger: Ki van még?

Tilkár: Eljön még Hecht báró is, akitől osztály-sorsjegyet kell vennie. Megjelenik dr. Kalotaszegi, a híres magyar iparpártoló. Előül ön toronlati szőnyeget, zsolnai posztót, pécsi majolikát és kalotaszegi varrottast fog venni, még ha bele is zúdul. Eljön Rothberger marquis a kész ruhákkal. Eljön Tiller nagykövet és Maypole Soap, a brit főkonzul. Ön venni fog üntölt tollat, pikáns fotográfiákat, látképeket, sorsjegyeket, mert a magyar népszokás szerint addig pumpolják az idegen államfőt, amíg meleg. Ön venni fog fumei csokoládét, debreceni koltászt, soroksári kenyeret, temesvári gyufát, szegedi árvizet, nagyváradi színházat, vásárhelyi sétatert, selmei pipát, pozsonyi patkót és mohácsi vést. Ön el fog menni...

Krüger (nyugodtan): En nem fogok elmenni.

Istvánt és Czener Józsefet, másodosztályú végrehajtóvá *Kiszela Vilmost*, számvéviségi első osztályú végrehajtóvá *Reitmann Lezsőt*, másodosztályú számvéviségi végrehajtókká *Piller Gézát* és *Becsey Lászlót*, számgyakornokokká *Gyökér Imrét* és *Gogolák Lajost*, kertészszé *Stoffer Sándort*.

(*) A városi béradó. A főváros tanácsa új meglepetést készít az edőfizető polgárságnak, de soha fájdalmasabbat, mint ezuttal. A *pénzügyi osztály*, miután heteken keresztül töprengt a jövő évi költségvetésben mutatkozó csaknem három milliós deficit eltüntetésén, végre oly javaslatot készített, hogy mindenki, aki 500 koronánál nagyobb lakás- vagy boltbér fizet, tartozik a bérösszegnek meg 3%-át a városi pénztárba fizetni. Az új adónak, amely a középoltályt újabb érzékeny teherrel sújtaná, már neve is van: *városi béradó*, bár a humánus ügyosztály még most is előny ad a házbérkrajcár emelésének (2 fillérről 4 fillérré) nem annyira azért, mert tudja, hogy a háziur elvégre mégis jobban bírja meg az új terhet, mint a lakók, hanem azért, mert a házbérkrajcár emelése a kezelési tekintetben semmiféle költségdöbbletet nem okozna. Az ügyosztály tehát csak az esetben ajánlja a *városi béradót*, ha a házbérkrajcár emelése keresztül vihető nem volna. De mint-hogy a nagyrészt háziurakból alakult képviselőtestületől ekkora áldozatkészség nem várható, csaknem feltétlenül bizonyos, hogy az előterjesztés első tárgyalásával megbízott kölcsönügyi bizottság és valamennyi fórum után a közgyűlés is lelkesedéssel fogja magáévá tenni a deficit irtó városi béradót. Az ügyosztályt nem is ez aggasztja, de fél a kormánytól, amely már a tervezett iskolaadót is megbuktatta. Mert a házbéradó, a királyi palota lakóit, a kaszárnyákban lakó tiszteket, az idegen államok képviselőit és a szerzeteseket kivéve, fizetnie kellene mindenkinek, tehát az *állami tisztviselőknek* is, akiket pedig a törvény mindenféle községi megterhelés alól fölment. Az ügyosztályi javaslat ugyan hivatkozik arra, hogy a kormány Szegeden nem ellenezte az állami tisztviselőknél ily házbér-adóval való megterhelését, de ezzel szemben áll az, hogy a fővárosban élő tisztviselőknél, különösen az alsóbb fokozatokban, sokkal nyomasztóbb helyzetük van, mint vidékenlakó kollégáiknak. A kormány tehát az új adóhoz való hozzájárulását minden valószínűség szerint meg fogja tagadni, legalább addig bizonyosan, míg az állami tisztviselők sorsán fizetésük javításával nem könnyíthet. És ha egyéb okokból nem, hát az állami tisztviselők miatt okvetlenül meg fog bukni a városi béradó. Még szép az ügyosztálytól, hogy maga is elismeri, hogy a városi béradó a személyi adóztatásnak nem éppen tökéletes alakja, mert a *házbér értékéből az adózásképeségre következtetést vonni nem lehet; az önálló községi progresszív-adó* az, amely a tanács előtt mint ideál lebeg, de ehhez a kormányának még elvi hozzájárulását sem lehetett megszerezni. De nem adja föl a tanács a reményt, hogy a progresszív-adóról szóló törvény megalkotásakor diadalra jut a progresszív városi adó eszméje is. Meddő vigasztalás, amikor már a jövő esztendő kétmilliósi deficitjét kell elenyészeltetni. Erre való tehát a házbérkrajcár emelése és ennek bukása esetén a városi béradó behozatala, amely ime kipattant a bűles tanács fejből. Egyébként a városi béradó, az ügyosztályi számítása szerint, 2,100,000 korona új bevételt eredményezne. A tökéletesség kedvéért föl kellett ezt is jegyezniünk.

(*) A községi választások. Hétfőn megindul a választás és tart két napon keresztül a törvényhatósági bizottság lejárt mandátumaira. Csak a kaszinókban és egyéb társaskörökben észlelhető elevenebb élet, de maga a polgárság még akkora érdeklődést sem tanúsít a választások iránt, mint máskor szokott. Azért már ma is biztosra lehet venni, hogy a szervezkedett testületek jelöltjei egytől-egyig győzni fognak. Három évvel ezelőtt a Józsefvárosban Horánszkyék és a Rémi-Hüvös párt, a belvárosban a Sasok és a polgári-kör, a VI. kerületben a demokraták és a kaszinó emberei mérték össze erejüket, most az egész vonalom paktum köttetett, amelyvel szemben tehetetlenül állnak azok, akik más embereket más rendszert várnak a városi igazgatás ellenőrzőtől. Ily körülmények közt nem felesleges lenyomtatni a ma megállapított hivatalos jelöléseket:

A IV. kerületbeli választók közgyűlése a következő jelölést fogadta el a szabadon választandó bizottsági tagokra, rendes tagok: Boross Soma, Friedvaldsky Sándor, Gebhardt Károly, Habóthy Sándor, Hegedüs Károly, Heinrich Alajos, Kramer Miksa, Laufenaucr Károly, Magyar Gábor, Parali Ferenc, Preyer Hugó, Rosenberky Odón. Póttagok: Bartha Gábor, Ernyey Gyula, Falussy Árpád, Krammer Károly, Mandel Simon, Véri Károly. A kerületi választmányi tagságra a következőket jelölték: Buschmann Ferenc, Csatai Károly, Gergely Izor, Hubenthal Lipót, Leth Lajos, Lux Mihály, Maxis Mór, Müller Antal, Simon Imre, Spány János, Strauss Lajos, Tiller Samu, Zboray Miklós.

A mai közgyűlésen *Polányi Géza* és *Láng Lajos* alelnökök egyaránt hangoztatták, hogy a most megállapított listához szigorúan ragaszkodni kell; ezt

FŐVÁROS.

(*) Választás. A tanács mai ülésén a következőket választották meg: első osztályú fogalmazóvá *Erdélyi Edét*, másodosztályú fogalmazóvá *Jankó Bélát*, fogalmazó-gyakornokokká *Wittinger Gyulát* úrszékű fogalmazó-gyakornokká *Wurm Elemért*, másodosztályú mérnöké *Néhházi Edét*, első osztályú segédmérnöké *Wohl Györgyöt*, másodosztályú segédmérnöké *Darvasy Károlyt*, első osztályú adóvégrehajtóvá *Szántó*

— o. —

hozza magával nemcsak a tisztesség, de a célszerűség is, mert az egyesült párt csak akkor lesz erős és hatalmas, ha a szövetségesek feltétlenül megbíznak egymásban. Végül, *Fridvaldszky* Sándor indítványára, köszönetet mondott *Kléh* István elnöknek, aki a tanácskozásokat tapintattal és igazságérzettel vezette.

Az V. kerületben a következőket jelölték a törvényhatósági bizottsági tagoknak: Dr. Bródy Samu, Busbach Péter, dr. Fraenkel Sándor, Dr. Hajós Zsigmond, dr. Komlós Agost, Mautner Adolt. Nay Rezső, dr. Schreyer Jakab, Schwarz Armin, Weisz Károly, dr. Zsigmond Jenő. Póttagoknak: Dr. Fried Vilmos, dr. Gücksthal Samu, dr. Keller Mór, Sarbó Leó. A kerületi választmányba a következőket jelölték: Dr. Balog Sándor, dr. Czigler Armin, Deutsch Vilmos, Fon Dezső, Kogler János, dr. Kövér Samu, Kommer Ferenc, Madarasi Vilmos, dr. Mándoki Mór, dr. Murányi Ernő, Posszert Gyula, dr. Szűcs Vilmos.

A VIII. kerületben ma a szabadon választandó bizottsági tagsági helyekre a következőket jelölték: rendes tagok: Berzeviczy Albert, Bachát Dániel, Havass Rezső, Rákosi Viktor, Groszmann Miksa, Novák Sándor, Simonovics Béla, Karischke János, Weinzeisz Lajos, Gajary Ödön, Fenyvessy Adolt, Kanovics Béla Mór; póttagok: Glattfelder Jakab, Nászar Károly, Reichfeld Mór, Löw Dezső. Kerületi választmányi tagok: Ahási Jakab, Brawmann Mór, Fellner Dávid, Lavotha Lajos, Neumann Mór, Tenk János, Földes Árpád, Szauer József, Demjanovics Emil, Szentcs Aurél.

(*) **A Lipótváros népessége.** A népszámlálás előmunkálatait, mint egy könnyómatos jelenti, az V-ik kerület területén ma befejezték és eredményét a statisztikai hivatalhoz beszállították. E szerint 699 lapon 10.128 lakás és 48.263 lélek szerepel, tehát 5237 emberrel több mint 1890-ban.

SZÍNHÁZ. ZENE.

** Ábrányiné az Operában. A Magyar Királyi Opera igazgatósága hivatalosan jelenti, hogy *Ábrányiné-Wiem* Margit asszony ma aláírta a szerződését, amely december elsejétől kezdve az Operához köti. Az illusztris művésznő tehát ismét elfoglalja azt a helyet, amelyre működése oly sok fényességet árasztott és amelytől való eltávolítását csak ideiglenesnek tekinthetjük. Visszatérten szívből örvendünk és meg vagyunk győződve róla, hogy a mi örömlünkénél csak a közönség nagyobb.

** Hírek a Nemzeti Színházról. A bölcseivel párhuzamosan megkezdődtek már a próbák Hermann *Bahr* 3 felvonásos vígjátékából, a *Starból*, amelyet *Szöllösi* Zsigmond fordított magyarra. A cimszerepet *Láncki* Ilka asszony játssza. — Ugyancsak *Láncki* Ilka asszonnyal a cimszerepben kerül színpadra kedden, november 13-án, Gondinet régen adott vígjátéka: *A kis szórakozó*. — Az idei évad darabjai közül *A tékozló apa* hétfőn, az *Éjjel után* pedig kedden kerül színpadra.

** Sidney Jones Budapesten. Sidney Jones, a neves angol zeneszerző, aki jelenleg Bécsben tartózkodik, hétfőn este érkezik Budapestre. Jones másnap, kedden, a *San-Toy* előadásán dirigálni fog a Népszínházban.

** A bölcse. Pénteken, november 16-án kerül bemutatásra a *Nemzeti Színházban* *Brioux* háromfelvonásos színműve, *A bölcse*. A darab, amelyből nap-nap után folynak most a próbák, a következők szereposztással kerül színpadra: Marsanne — *Berossényi*, Marsanné — *Rákosi Szidi*, Laurence — *P. Márkus E.*, Girieu — *Császár*, Chantrel — *Mihályfi*. Az orvos — *Ivánfi*, Apáca — *F. Dömjén* Rózsa, Louise — *Boros F.* *A bölcse* főpróbája esütörtökön délelőtt 11 órakor lesz.

** II. népszerű kamara-hangverseny. A Grünfeld-Bürger társulat holnap, vasárnap délután négy órakor rendezi a Royal-teremben második népszerű kamara-hangversenyt, amelynek műsora a következők:

1. *Horváth Attila*. Hegedű-szonáta (1. előadás). a) Allegro, b) Scherzo, c) Adagio, d) Allegro vivace; előadja a szerző és Grünfeld V. hangverseny-mester.

2. a) *Schubert*: Am Meer, b) *Kern Aurél*: Abend-schaten, c) *Schubert*: Ungeduld, éneki Werner Alberti.

3. *Glazounoff*. 15. mű. Novelettel vonós négyeseknek. Alla Spagnuola, Orientale. Interludium in modo antico. Valse. All'Ungherese.

Különösen nagy érdeklődés nyilvánul zenei körökben *Horváth Attila*, a kitűnő komponista heggedű-szonátája iránt, amely a műretek újdonságaképpen szerepel.

** A pécsi Nemzeti Színházról. Ötvegy *Tiszay* Dezsőné, a pécsi Nemzeti Színház igazgatónője, mint nekünk onnan írják, mély gyászának letelte után a *Gyerekkasszony*ban lépett ismét a lámpák elé. A pécsi közönség zajos ovációkkal ünnepelte kedvenc művésznőjét, aki melől oly hirtelen dőlt ki *Tiszay* Dezső, a népszerű direktor és kitűnő színész.

** Baleset az előadás előtt. *Kecskemétről* jelenti tudósítónk: *Barcs* Arankát, az itteni színtársulatát ene-

kesnőjét tegnap este súlyos baleset érte. Mielőtt színházba ment, a keztyűjét benzinnel tisztogatta. A benzín a gyertya lángjától meggyújtott és borzasztóan összeégette a színésznek kezét.

** Igazgató és kritikus. *Debreceimből* táviratozták: *Benedek* János szerkesztőtől egy színházi kritikája miatt *Komjáthy* színházigazgató megvonta színházi szabadjegyét és sértő levelet írt *Benedeknek*, aki a direktort erre párbajra hívta ki. Ma kellett volna a párbajnak súlyos feltételek mellett megtörténnie, a párbaj előtt azonban *Komjáthy* segítségével *Benedek* lakására ment, bocsánatot kért *Benedektől* és kérte, hogy tekintse a dolgot meg nem történtnek.

** A Dolly Kolozsvárt. Érdekes premier volt a héten a kolozsvári nemzeti színházban. *A Dolly*, ez a poétikus svéd színmű — amelyet *Szeredai* Leó fordított magyarra — került először színpadra, a cimszerepet *H. Novák* Irén asszony, a színház kintinő, fiatal naivája alakította nagy sikerrel. Egyhangulag konstátálja a kolozsvári kritika, hogy *H. Novák* Irén asszony művészi gondolat alakitása igazi s mély hatást tett a közönségre, amely hálás tapsaijal színtalanszor hívta a lámpák elé a kedvelt művésznőt. Maga a darab is nagy sikert aratott, úgy, hogy a jövő hét műsorára is ki kellett tűzni előadásra. A többi szereplők közül *Dezsőri*, *Tempa*, *Bonis*, *Kassai*, *Idényi*, *Laczkó* Aranka, *Szakácsné* és *J. Váscshelyi* Vilma tetszetek a közönségnél.

** A pesti utca. *Rajna* Ferenc fővárosi életképéből: *A pesti utcából* már megtartották az utolsó próbákat. A darabnak érdekes műlejtőből számos budapesti alak emelkedik ki. A zeneszámokat *Ferő* György szerette. A daraból kedden délelőtt fél 11 órakor tartják meg a jelmez és próbát a sajtó képviselőinek jelenlétében. A szerdai bemutató előadásra pedig a jegyeket már most meg lehet váltani a színház pénztáránál.

** Asszonyháború. *Gerő* Károly új énekes bohózatának bemutatója *Biala* Lujza asszony betegsége következtében e hétfőn elmaradt. A művésznő most már annyira jobban van, hogy a most kezdődő hét közpepe táján megjelenhetik a színpadon, hogy az *Asszonyháború* próbáit folytathassa, úgy, hogy a Népszínház e legközelebbi eredeti újdonsága a következő hét elején színpadra kerülhet. Addig a műsort a *San-Toy* tölti ki, vasárnap, 18-án délután pedig *Rákosi* Jenő népszínműve, *Éjjel az erdőn* kerül színpadra.

** A piros cipő Nápolyban. A világ legnagyobb színháza, a *San Carlo di Napoli* megszerezte a ballet előadási jogát, amely tavaly oly fényes sikert aratott a Scalában. Milánóban s az olasz királyi operában.

** Hírek a Magyar Színházról. *Ledofszky* Gizella, a Magyar Színház kiváló művésznője hosszas betegsége után hétfőn, november 12-én lép föl először. A művésznő *New York színpadán* *Fifi* szerepét játssza. A Magyar Színház nonsokára színrehozza *Sullivan* híres operettjét, *A mikádó*. A darab teljesen új díszletekkel és jelmezekkel kerül színpadra.

** Hangversenyek. *Sauer* Emil, aki ez idő szorint Hollandiában művészi turné van, december 3-án (hétfőn) tartja meg Budapesten a *Vigadó* nagytermében egyetlen hangversenyt. — *Burnmaster* Willy heggedűművész, aki a II. filharmóniai hangverseny vendége lesz, november 26-án (hétfőn) a *Royal-teremben* önálló hangversenyt rendez.

** Magyar énekesnők külföldön. *Bonomi* Lujza. operanékesnő, aki a múlt hónapban szerződéses célból a m. kir. Operaházban vendégzerepelt, amékkül, hogy sikert aratott volna, — három sikeres vendégzereplés után a *frankfurti* városi színházhoz szerződött. — *Haas* Paula, a *Zeneakadémia* végzettségű növendéke a *kremsi* városi színházhoz drámai primadonnának szerződött és *Donna Anna* meg *Leonora* szerepében szép sikert aratott.

** Színházak műsora. *Nemzeti Színház*. Hétfőn: *A tékozló apa*. Kedden: *A kis szórakozó*. Szerdán: *Éjjel után*. Csütörtökön: *Ember tragédiája*. Pénteken: *A bölcse* (először). Szombaton: *A bölcse* (másodsor). Vasárnap délután: *A dolovai nábob* lánya. Este: *A bölcse* (harmadszor).

M. kir. Operaház. Hétfőn: Nincs előadás. Kedden: (P. Bianchi Bianca asszony vendégfelléptével) *Lamermoori Lucia*, utána *Rocco* ballet. Szerdán: *Vannec Mór Rosnunda* című egyfelvonásos operája, *A korrigán* ballet. Csütörtökön: *Roland* mester. Pénteken: (P. Bianchi Bianca vendégfelléptével) *Észak csillaga*. Szombaton: *Burrian* Károly tenorista felléptével *Walkür*. Vasárnap: *Carmen*.

Várszínház. Csütörtökön: *A tékozló apa*. Szombaton: *A kis szórakozó*.

Vigaszínház. Hétfőn: *A kis mama*. Kedden: *A kis mama*. Szerdán: *Énekek éneke*. A *forrás*. Csütörtökön: *A kis mama*. Pénteken: *Coralie és Törse*. Szombaton: *A kis mama*. Vasárnap délután: *Énekek éneke*, *A forrás*, (mérsékelt árákkal). Este: *A kis mama*, (rendes helybelyárákkal).

Népszínház. Hétfőn: *San-Toy*. Kedden: *San-Toy*. Szerdán: *San-Toy*. Csütörtökön: *San-Toy*. Pénteken: *San-Toy*. Szombaton: *San-Toy*. Vasárnap délután: *Éjjel az erdőn*. Este: *San-Toy*.

Magyar Színház. Hétfőn: *New York szépe*. Kedden: *A Gyurkovics lányok*. Szerdán: *A pesti utca* (először). Csütörtökön: *A pesti utca* (másodsor). Pénteken: *A*

pesti utca (harmadszor). Szombaton: *A pesti utca*. Vasárnap délután: *Angot asszony leánya*. Este: *A pesti utca*.

** Új zeneművek. (*Bárd* Ferenc és testvére zene-műkereskedésében Kossuth Lajos-utca 4. szám és *Andrássy* ut 42. szám.) *Sidney* Jones *San-Toy* teljes zongora kivonattal: 6 korona. *San-Toy* potpourri 3 korona; keringő 3 korona. *Mulder* *Staccato* polka szövegvel, éneki *Soyer* az Angot operetthez; 1 korona 80 fillér. *Udali*: *Csak egy kis lány* (*Du mein Girl*); német és magyar szöveggel, 1 korona 80 fillér. *Bauer*: *Miért vagy másé*. Concert-dal német és magyar szöveggel; 1 korona 50 fillér. *Huber*: *Csárdás Album*; 12 újabb csárdással. *Dienzl* *Oszkár*: *Neger* dal; énekelte *Lindt* *Marcella* a *Gésákban*; 2 korona. *Volstedt*: *Verlobungswaizer*; 1 korona 60 fillér. *Stifter*: *Bur* induló; 1 korona 60 fillér. *Döcsey* 3 új eredeti magyar dal: 1. *Panaszkodik a furulyám*. 2. *Magas a kaszárnya*. 3. *Barna* kis lány levelet írt; 2 korona. *Heisz* mn. V. joly. 13. sz. *Bucszik* a nap az égtől és *Buzavirág* a kedves két szeme; 60 fillér.

Lendvay Márton.

— Nagy-Bánya ünnepe. —

Budapest, november 10.

Vasárnap, november 11-én Nagy-Bánya ünnepepét ül. Leleplezi *Lendvay* Márton szobrát. Fölvatja annak az emléket, aki Nagy-Bányán született és onnan indult el az ország meghódítására; onnan emelkedett föl a magyar színjátszó-művészet királyai közé.

Lendvay Márton szép alakja feltűnik előttünk. Nem úgy, nem abban az alakban, ahogy elköltözött a földről; sorvadt testtel, sárgán, kinoktól megöszült hajjal, 1858 valamelyik szomorú napján.

A negyvenes évek *Lendvay* Mártonja támad föl, az a *Lendvay*, aki férfi-ideál gyanánt urakodott a színpadon és a női szíveken; aki termete hajlongásával, tüzes szemének a nézésével hipnotizált; akinél édesebben senki sem vallott szerelmet; akinél éredekesebb színésze sohasem volt a magyar színpadnak.

A romantikus világ egész pompája visszatér, ha ezt a nevet említeni halljuk. Együtt van újra minden, ami fényes, elragadó: ébredő nemzet, elszánt, nemes lendületű fiatalság, lelkes öregség, rendületlen hazafiságot hirdető költők és szónokok. A *Nemzeti Színház* valóságos nemzeti templom, ahol ájtatosan hallgatják a fejlődő magyar nyelv gyönyörű zengését. *Fővárosi* Mihály ott ül a híres kritikusok páholyában és nézi *Lendvay* Mártont, aki remekül metszett ajkain dallá nemesíti a magyar szót. Nagy államférfiak, nagy költők, nagy színészek társasága! Semmi esüggőség a nemzet fiataiban; minden csupa remény, csupa erő csupa illúzió! *Petőfi*nek egy-egy verse közlekedésedélt kelt az országban; és ha *Lendvay* Márton végig sétál az utcán, csapatostul mennek utána naív emberek, akik rajongó bámullattal tekintenek föl rá.

Nevessünk-e rajtuk, kedves kortársaim? Mondjuk-e, hogy abban a korban sok volt a hamis páthosz; hogy az a korszak tulságosan primitív, tulságosan patriarkális volt a mi műveltebb, okosabb, hidegebb időnköz képest? Mondjuk-e, hogy a mi kritikánk élesebb, a mi ízlésünk tisztultabb, a mi bölcseiségünk nagyobb, a mi közönyünk európaibb?

Mondjuk. De higgyétek el: azok tán mégis boldogabbak voltak nálunknál, noha nem jártak iskolába *Toisztovhoz* és tümerdek boldonságot csináltak. Nevezetesen azt, hogy lelkesedtek minden ideális reformért s amikor kellett, valóságos bravúrral tudtak megbálni — pro patria et libertate.

Egyik emlék a másikat támasztja föl. *Lendvay* szobra mellett talpra áll az összes nagy színészgárda; diszorséget állanak körülötte a romantikus Magyarország tapsi közt született óriások. Egy lekesült nemzet tapsa trópusi nap: pálmát és cédrust növel.

Lendvay Márton volt köztük a jóság, a szerelmes trubadúr, az örökös tündérkirályfi, akinek minden sikerül. Ő volt Magyarország romantizmusának a legszebb, legértékesebb megtestesülése. Előttünk, akik nem látunk se az életben, se a színpadon, úgy lebeg a múlt fél-homályában, mint egy esoda-lény. Kalandjai úgy hangzanak, mint a legendák. Amit a színpadon és a színpadon kívül művelt: egyformán fantasztikus, egyformán mesészerű. A színpadon: *Hamlet*, *Bánkban*, *Keen*, *Romeo*, *Robin de Bois*, *Moor Károly*. Az életben: *Csongor*, *Essex*, *Lovelace*, *Ruy Blas*. Ha visszagondol rá a régi generáció, hison álléte azt a kort és *Lendvay* látta játszani: azt hison, valami álomszerű érzés lepi meg. Egy pillanatra úgy tetszik, mintha csak álmodta volna, mintha csak a képzelet csapongó és elmosódó játéka volna mindez, ami akkor történt.

Hison ha visszagondolunk Második *Lendvay* Mártonra, akit mi, amannál fiatalabb nemzedék, jól ismertünk, színről színpadra láttunk és aki a hetvenes évek közepén hunyt el: már nekünk is úgy rémlik, mintha száz esztendő választana el tőle.

Ez a *Lendvay* Márton nem volt olyan tüneményes alak, mint az első. Erdemét talán nem ragyognak úgy

az idő könyvében, mint a nagy Lendvay Márton érdemei. Es mégis, ha most az apa ünnepe...

Mi akik nem ismertük az első Lendvayt, olyvást erősbödő szeretettel gondolunk a másodikra; mert ő nekünk az volt, aki az első a mi apáinknak.

Meglehet, hogy nem mindent örökölt királyi apjától. De mi megtálatuk benne az első Lendvay szépségét décegg alakját, érdekességét.

Sok, sok esztendeig tündöklött előttünk ifjabb Lendvay Márton, mint a szerelem, bátorság, hűség és valamennyi lovag-erény dalája.

Ijabb Lendvay Márton volt a mi szemünkben a szépség előtt. Ő volt az a közös ideal, akire -- leokvés előtt vagy az iskola padján -- sóvárogva visszamerengtünk.

Felejthetetlen Don Cízár de Bazán! Igen, igen, mi is átéltük még a romantikus korszak végső napjait.

Még ültembe esengenek csodálatos énekítő fölkiáltásai: Lujza! Te irád ezt a levelet? (Arany és szerelem) Adó! Adó! Látod, mié tóttel engemet!

Még látom iltos köpenyét a Don Cízár első felvonásban és halom pompás kacagását, amikor Peivuchó maszkjában bész Katával enyeltett.

Sorsuk még ebben is közös. Ok, akik bálványai voltak a tömegnek, akik ragyogóbbak voltak másoknál...

Most együtt alusznak a kerepesi temetőben. Az egyiket föüdezik a sírból és ünnepek országzszerite.

Ábrányi Emil.

MŰVÉSZET.

A Képzőművészek Egyesülete ma délután hat órakor ülést tartott a Múcsarnok gyűléstermében.

TUDOMÁNY, IRODALOM.

Keleti ég alatt. Kévés azoknak a boldog embereknek a száma, akik a legnagyobb passzióknak, az utazásnak áldozhatnak...

Uj Idők. Walter Crane Erdélyben hét ezerhajót készített az Uj Idők számára, ezeket megannyi kaotaszegő tptusú székely alakokat legu abb számban...

A láthatatlan világ. A Nemzeti Múzeum olvasótermében a mai népszerű estél-on dr Dabay Jenő egveleim magántanár a lérszólág frstálytusa...

SPORT.

bécsi lövésznyek mai, utolsódeltü napjáról tudósítónk táviratilag a következőket jelent:

I. Kétéves nyeretlenek versenyje. Díj 2000 korona. Távoág 100 méter. Főtoronyi méter Fő toronyja (Barker) első, br. Öntirtz Passé parcutja (Pool) második.

II. Kétéves nyeretlenek versenyje. Díj 2000 korona. Távoág 100 méter. Grót Degen-eld Frangepanja (Jov. Witon) első.

III. Kétévesek versenyje. Díj 2000 korona. Távoág 100 méter. Grót Degen-eld Frangepanja (Jov. Witon) első.

IV. Kétévesek gátversenyje. Díj 2000 korona. Távoág 200 méter. Mautner N. Isa coia (Buckenhani) első, Dreber A. Trappista (Wheeler) második.

V. Kétévesek eladóversenyje. Díj 2000 korona. Távoág 100 méter. Herceg Braganza M. Sári volt a neve (Prudames) első, Egrveda L. Beau Filse (Adams) második.

VI. Kétévesek hantcipaja. Díj 2000 korona. Távoág 100 méter. Baskovien Ernő Leprieje (Segrot) első, Fáv Halász G. Erosa (Giehris) második.

A holnapi versenynap a busu napja, megszakad vele a tizenhat napos őszi meetinggel az egész versenyszöndő Programja természetesen ugyanolyan siány, mint a többi pontnap volt; csupa ogadó verseny, handikap és seling plate, vigasztására azoknak akik még regresszálni szeretnék magukat az idei viharok után.

versenyt előreláthatólag p. p. c. nyeri meg, mely csodálatosan kegyeltje a bécsi hadikapernek. Nem tud ez a jó elég versenyt nyerni, hogy a handikap meg egy újabb versenyt ne ajándékozna neki.

- I. Hadrman - Bézz. II. Fex - Dogma. III. Nachtwächter - Lovag. IV. p. p. c. - Valaki. V. Bombardier - Eros. VI. Mákvirág - Illaberek.

A becsi lövésznyek eredményéről leggyorsabban a Telefon Hírmondó után értesülhet a nagyközönség, mert a Hírmondó küldött tudósítójának telefonjelentése alapján már a kora délután órákban részletes tudósítást olvastat fel.

Nyitkter.

Vérgyógyítás. Nemespala Uj, kiprobat gyogymod. Kimaradhatatlan siker asszony, asthma, sziv, vesz, gyomor, bel- és udnyagbántamandó, dag, ver- és borotoktat. Biztos védelem szelüdes, horu vakágy és elmezavar enen.

ÜZLETSZERZOKET. jó fix fizetés és jutalékkal keres a Yost írógép társaság, Budapest, New-York palota. Ügyes fiatal gépirók elnyabon részesítretnek.

A párisi világkiállitáson kitüntetett Pick Testvérek elsőrendü fővárosi SZABO CÉG (Dorottya-u. 9.) egészen új előnyös ruhaélfőztési rendszere a legnelegtebben ajánlható az előző uti közönségnek.

A Magyar Királyi Kereskedelmi Múzeum üzletkezelésge. a háziipari elhkek kistnyben való árusításával a Kertész Tódor-céget bizta meg, mely ennek hővetkörtében állandóan nagy készletet tart mindennemű magyar háziipari elhkekből.

Szt-Lukácsfürdő. Téli gyógykezelés BUDAPEST. Iszapfürdő, helyi iszapkezelés, stb. első előtás. Prospektus ingyen küld az irárlatásra.

TÖRVÉNYSZÉK.

A polgári törvénykönyv. A magyar jogászegyletnek ma este tartott ülésén dr. Luking Konrád táblai tanácselnök nagyérdökü előadás kíséretében mutatta be a magyar polgári törvénykönyvnek a napokban megjelent tervezetét, melynek tudvalegöleg egyik szerkesztője volt.

ott bíráló megjegyzések kíséretében ismertette a tervezetet, ennek rendszerét, technikai szerkesztését tartalmazta és kimutatta, hogy a szervezett bizottság híven megfelelt annak a feladatnak, amelyet az ő felsége által jóváhagyott szervezeti szabályzat eleje tűzött és mely abból áll, hogy a magánjog körébe vágó és hazánkban érvényes törvényeknek, törvényes rendelkezéseknek, törvénytervezeteknek, a judikatura és irodalom termékeinek, valamint az idegen művelt államok jogfejlesztésének figyelembevételével egységes és rendszeres polgári törvénykönyv-tervezetet készítsen. Végül a kritikához intéz néhány komoly szót, amely most már hivatva van a törvényelőkészítés nehéz munkáját figyelemmel és javaslatokkal támogatni s annak a reménynek adott kifejezést, hogy nincs távol az az idő, mikor Magyarország valamennyi polgárának magánjogi egysége magyar törvény erős védpaíza alatt fogna állani.

Az eladást nagy tetszéssel fogadták és a tudós előadót lelkesen megélezték.

§§ A prépost, az ügyök és a vádaskodók. Zolnay Béla bünpernek mai folytatásos tárgyalásán sok érdekes epizódja pattant ki ennek a kusza pörnek. Így derült ki ma az is, hogy Zolnay Béla egy kétezer forintos váltót csikart ki Lefkovic Mátyásné-tól, miáltal a férje fogva volt. Dr. Lehoczky Antal, Zolnay volt ügyvédje ezt a váltót ma átadta a törvényszéknek. A második epizód ennél jóval pikánsabb természetű. Zolnay tanúiról kiderült, hogy eleinte négyen voltak. A negyedik tanu az a Berecz Antal, akinek nevét a Takács Zoltán-léle bünperben olyan sürűn emlegették egykor. Mikor Lehoczky ügyvéd megtudta, hogy védecének tanu közt ez az ur is szerepel, legott visszakérte a rendőrségtől a főljelentést s új nyilatkozatot fogalmazott, melyben most már csak három vádlott szerepelt. Ime egy ember, aki most azért nem ül a vádlottak padján, mert Takács Zoltán-nal szövetségelt valamikor.

A három vádlott közül a legérdekesebb alak kétségkívül Gállányi Róbert, akinek lehetetlen el nem hinni, hogy beszámíthatatlan állapotban volt, a mikor tanúságot tett Zolnay mellett.

— Abban az időben, mondtotta ma is, folyton itunk s nem jöttünk ki a deliriumból.

Dr. Lehoczky Antal tanu így vallott: Tavaly, április 26-ikán eljött hozzám Zolnay Béla s elmondta, hogy egy adósság törlesztésére hateret forintot adott Lefkovicnak, aki a pénzt elkikkasztotta. Kért, hogy tegyem meg haladéktalanul a főljelentést, mert fél, hogy Lefkovic, aki egy 16.000 forintos csalásban is kompromittálva van, meg fog szökni. Dr. Formágyi Győző, Burghardt Ákos, Gállányi Róbert és Berecz Károly, akiket Zolnay magával hozott, kijelentették, hogy látták, amint Zolnay átadta a pénzt Lefkovicnak. Erről később nyilatkozatot is irtak alá s én még az nap az információt alapján megírtam Lefkovic ellen a főljelentést. A rendőrségtől visszajöttem, ugy este kilenc óra tájban. betérem a Kövesi-féle vendéglőbe vacsorálni. Véletlenül ott volt Zolnay is a tanuvál s Formágyitól tudtam meg beszélgetés közben, hogy az egyik tanu, Berecz Károly ugyanaz a Berecz Károly, aki Takács Zoltán büntársa volt. Nem akartam hogy ez az ur az én beadványomban szerepeljen s nyomban visszakértem a főljelentést a rendőrségtől. De mivel a dolog sürős volt, bementem a Newyork-kávéházba s annak egyik külön szobájában új nyilatkozatot irtattam alá a tanukkal, természetesen Berecz kivételével.

Milyen állapotban voltak a tanuk? — kérdezte az elnök.

Józanok voltak.

A delután tárgyaláson, miután a két beidézett tanu nem jelent meg, az elnök felolvastatta Borsody Vilmos vallomását, akit dr. Kurthy törvényszéki bíró dr. Csepej jegyzővel együtt Csömöri-úti lakásán hallgatót ki. Borsody azt vallotta, hogy amikor Lukács le volt tartóztatva, ő mindent elkövetett, hogy kiszabadítsa. Érintkezésbe lépett Formágyi dr. alá, aki bevalotta neki, hogy hamis vallomást tett Zolnay érdekében Lukács ellen. A tanu adott is 50 írtot s másnap 10 írtot Formágyi dr. nak azzal, hogy jelenkeznek a vizsgálóbírónál, amit dr. Formágyi meg is tett. Dr. Bauer József, Zolnay volt ügyvédje vállalkozott arra, hogy Lukácsot három nap alatt kihozza a fogságból. Ő közel 600 forintot ádozott erre a célra. Ebből az összegből Burghard Ákos is kapott 15 forintot. Lukács mikor kiszabadult, visszafizette neki a 600 forintot.

Az elnök ezzel a bizonyítási eljárás befejezetnek jelentette ki. Dr. Gyurgyik Gyula kéri a tárgyalás elnapolását a célból, hogy védenec. dr. Formágyi, aki tudomása szerint morfinista, orvosilag megvizsgáltsék. Ugyanezt kérte dr. Dushoggi Gyula Gállányi Róbertre nézve, aki pedig alkoholista. Dr. Etter alügyész hozzájárult a tárgyalás elhalasztásához. A törvényszék háromnegyed órai tanácskozás után elvetette a védők kérelmét s a perbeszédnek megkezdését rendelte el.

Dr. Etter alügyész fenntartotta a vádat mind a három vádlott ellenében. Dr. Pollák Illés főelőadó tartó védbeszédében előadta, hogy a vád nincsen bizonyonyitva. Egész csomó rovoit multu, kédes existencia jött tanul egy büntetlen előéletű, vagyonos ember fölnevelésére.

Utána dr. Gyurgyik Gyula beszélt dr. Formágyi védelmében, majd dr. Dushoggi Gyula szóalt fel Gállányi Róbert érdekében.

A törvényszék egynegyed 8 órakor vonult vissza ítélethozatalra. Negyedórai tanácskozás után a törvényszék bírósági elnöke a három vádlottat a hamis vád büntetésében s ezért Zolnay Bélát egy évi, dr. Formágyi Győzőt nyolc havi és Gállányi Róbertet hat havi börtönrre ítélte s kötelezte a költségek viselésére.

Az ügyész súlyosbításért, a védők pedig a bűnösség kérdése miatt felelősezt jelentették be.

§§ A polnai büntény. A mai tárgyalás elején az esküdtek a védő által javasolt helyszíni szemle megtartása ellen szavaztak, azután dr. Auredniczek védő arra kérte a bíróságot, hogy hallgassa ki a régóta keresett Erbmann, aki a törvényszék épületében van.

Az államügyész hozzájárult ehhez az indítványhoz.

Az elnök bejelenti, hogy tegnap Müglitzből, Morvaországából névtelen levelet és egy fényképet kapott. A névtelen levélirő azt kérdezi, hogy nem Klima Máriát ábrázolja-e a mellékelt kép. Ezzel a leányval 1898-ban a hadgyakorlatokon ismerkedett meg Znaimban. A leány azt mondta, hogy Klima Máriának hívják és kolostorból szökött meg. A névtelen levélirő közli a leány címét is. Az elnök kijelenti, hogy az arcképet elküldte a polnai osendörsgnek, hogy azonnal indítsa meg a nyomozást.

Az államügyész kijelenti, hogy a nyomozás eredményének kihirdetése után fogja megtenni indítványait.

Azután Erbmann hallgatják ki eskü a'att. Erbmann azt mondja, hogy tavaly husvétkor Rauschnitzben volt. Erbmann tanu a kihallgatás további folyamán kijelenti, hogy a mult év március havában nem volt Polnában.

Az elnök kérdésére Hilsner azt mondja, hogy ez az az Erbmann, akit ő a gyilkossággal gyanusít. Ismeri, mert egyszer nála halt.

A tárgyalást ezután hétfőre halasztották.

§§ Egy család fölmentése. Mach Henrik néhány száz forintot kölcsönzött a fiának, Mátrai Gyulának, aki egy kereskedést nyitott. Az üzlet rosszul ment és Mátrai ekkor üzletét atyjára ruházta át, ő családostul ismeretlen helyre távozott. Egyik hitelező Machékat feljelentette és a budapesti kir. büntető törvényszék az egész családot vád alá helyezte. Eördőgh bíró elnökésével ma tárgyalják a bünpört, amelyben a vádatbíróságot dr. Gesztly kir. alügyész képviselte, a vádlottat pedig dr. Gleichmann Lajos ügyvéd védte. A törvényszék felmentette a vádlottat; a védő ugyanis kimutatta, hogy az öreg Mach jóhiszeműben vette az üzletet. A felmentő ítéletben az összes felek megnyugodtak.

TAVIRATOK.

A khinai háboru.

Köln, november 10.

A Kölnische Zeitung értesülése szerint a hatalmak között sok fontos kérdésben teljes megegyezés jött létre, így különösen abban, hogy a követek jelen legyenek a bünösnek talált heroek és mandarinok kivégzésén, továbbá, hogy minden egyes hatalom megfelelő kárpótlást követeljen az expedició által okozott költségekről s a magánosoknak és hittérítő intézeteknek okozott károkért, hogy a pekingi követséghez állandó európai őrséget rendeljenek, hogy a takti erőket lerombolják és hogy Peking állandóan össze legyen kötve a tengerrel.

London, november 10.

A Daily News pekingi távirata szerint a tulajdonképpeni békétárgyalást meg sem kezdték, sőt a hatalmak képviselőinek megbízóleveleit sem vizsgálták meg.

London, november 10.

A Standard értesülése szerint a pétervári khinai követ Livádiából visszatért Pétervárra, miután az orosz kormányval előzetes szerződést kötött, mely Mandzsországot orosz protekturátus alá helyezi. A szerződés akkor lép életbe, ha a khinai császár vagy császárné jóváhagyja.

Sanghai, november 10.

Hivatalos khinai forrásból eredő hírek szerint a császári udvar elrendelte, hogy Cseng-Tohban (Szeecvan tartomány) a palotát helyezték jó karba az udvar beköltözésére.

Pétervár, november 10. A helsingorski Finlandska Gazetta a főkörmányzó rendeletét közli, mely szerint a körmányzó 1901. január elsejétől kezdve a főkörmányzóval és irodájával az állam nyelvén tartoznak érintkezni.

New York, november 10. A francia köztársaság elnöke üdvözlő táviratot küldött Mac Kinleynnek megválasztása a kalmából.

Krüger utja.

Dsibuti, november 9. A Gelderland gőzös Krüger elnökkel ma este Port-Saidba ment. Az elnök Mar-seilleben száll partra.

A délafrikai háboru.

Bloemfontein, november 10. A boerok Wycksburgot és környékét meg megszállva tartják.

Tajfun.

Hongkong, november 10. Hongkongban és környékén az éjjel erős tajfun pusztított, amelynek középpontja ugy látszik Hongkong volt. A Sandpiper angol ágyunaszád ma reggel elsüllyedt. Legénysége állítólag megmenekült. A főkotróhajó fölborult. A bennszülőttek hajóiban nagy kárt tett a vihar. Sok ember elpusztult. Egyelőre még nem tudják, mekkora pusztulást okozott a vihar.

Közzgazdasági táviratok.

Bécs, november 10. (A Budapesti Napló telefon-jelentése.) A hét elején a külföldi piacok éppen nem jelentettek bátrányokat s az időjárás ugy a mezej munkáknak, mint a vetéseknak nagyon kedvezök. A legnagyobb érdeklődés az argentinai vetések felé fordult, melyről azonban kedvezőtlen jelentések érkeztek. Ami a bécsi tőzsdét illeti, az egész hét folyamán ott nagyon gyöngye volt a vételkedv s az irányzat majdnem teljesen pangott. A kereslet hiánya miatt a lisztüzlet is részvetlen volt.

A mai határidőüzletben az irányzat valamivel szilárdabb volt, bár az árak nem emelkedtek. sőt a buza ára 10 fillérrel, rozsz pedig 5 fillérrel esett. Az itteni piacról eladattak búzából 78 kg. 7.35 K. Galantára, 78½ kg. 7.40 Tirnaura, 70 kg. 7.40 K. Födemesre, 90 kg. 7.30 K. Nyitrára, 77 kg. 6.85 K. és 78 kg. 6.95 K. Balassa-Gyarmatra, 77 kg. 7.10 K. Surányra, 72 kg. 7.25 K. Pozsonyba, 73 kg. 7.10 Érsekújvárra. Rozs jó minőségű tartott s 6 fillérrel olcsóbb. Eladták 7.20 K. Érsekújvárra, 6.60 K. Lévára, 6.27 K. Léváról, 6.77 K. Ipolyáságból. Arpa üzletelen volt és tartott. Tengeri szilárd, zab pedig változatlan. Liszt csekély vételkedv miatt 10—20 fillérrel lett olcsóbb. Korpá ára nem változott.

Berlin, november 10. (A Budapesti Napló tudósító-jának távirata.) Esti forgalom 490-os magyar aranyjárdék 96.60. Magyar koronajárdék 90.90. Osztrák hitelrészvény 200.10. Osztrák-magyar államvasut 141.50. Dél vasut 26.00. Északnyugati vasut 216.70. Elbavógi vasut —. Orosz bankjegyek készpénz —. Husztiuhradi —. Orosz bankjegyek —. (Ultimo.) Lombard —.

Frankfurt, november 10. (A Budapesti Napló tudósító-jának távirata.) Ariolyamok januára. Esti forgalom Osztrák hitelrészvény 209.30. Osztrák-magyar államvasut —. Dél vasut —. Osztrák aranyjárdék —. Olasz járdék —. Laura-kobó 213.10. Harponi 183.20. Discont 181.40. Alpei —. Bécsi bankjegyesület —. Az irányzat szilárd.

New York, november 10. (Terménytőzsdé.) (Zárlat.)

Gyapot: New Yorkban helyben 9.½ (9.½). Dec-re 9.20 (9.22). Februára 9.21 (9.24). New-Orleansban helyben 9.½ (9.½). — Petróleum: Stand white New Yorkban 7.35 (7.35). Stand white Philadelphian 7.30 (7.30). Refined in Cases 8.65 (8.65). Credit Balances at Oil City 1.07 (1.08). — Zsír: Western steam 7.47 (7.37). Rohe és Brothers 7.55 (7.75). — Tengeri irányzata igen szilárd. Novemberre —. —. —. Decemberre 48.— (42.½). Májusra 42.½ (42.—). — Buza irányzata szilárd. Piros ősi helyben 80.½ (79.½). Novemberre 78.½ (78.—). Decemberre 79.½ (79.—). Márc-ra 82.½ (82.½). Májusra 82.½ (82.½). Gabona szállítási díja Liverpoolba 8.½ (8.½). — Kávé: Iair Rio 7. sz. 8.½ (8.½). Nov-re 6.90 (6.95). Januára 7.— (7.03). — Liszt: Spring Whea. cears 2.75 (2.75). — Cukor: 3.½ (3.½). — Ór: 27.62 (27.62). — Réz: 16.75 (16.75). — (A zárójelben lévő számok a tegnapi árakat jelzik.)

Chicago, november 10. (Terménytőzsdé.) (Zárlat.)

Buza irányzata szilárd. Novemberre 73.¼ (73.¼), decemberre 74.¼ (73.¼). Tengeri irányzata szilárd. Nov-re 39.— (38.½). — Zsír: Nov-re 7.— (6.92). Decemberre 6.87 (6.77). — Szalonna short clear 6.70 (6.65). — Sertészsír: Novemberre 10.35 (10.17). Decemberre —. —. —. — (A zárójelben lévő számok a tegnapi árakat jelzik.)

Napirend.

Naplár: Vasárnap, november 11. — Római katolikus: B. A. oit. — Protestáns: Márton. — Görög-orosz: (október 29.) A. 22. Anasztáz. — Zsidó: Marchesvan 19. — Nap két: 6 óra 41 percek. — Nyugszik: 4 óra 12 percek. — Hold két: este 8 óra 41 percek. — Nyugszik: délelőtt 10 óra 57 percek.

A miniszterek nem fogadják.

Szórakozó helyek.

New York-kávéházban minden este nagy katonazené.

Hanusz kávéház Király-utca sarkán, esténként a magy. kir. honvéd zenekar hangversenye.

Unio-szálloda. diszes nagy éterem, villanyvilágítás, specialitás kerékpár-terem.

Putzer György öttermelben Deák-tér, minden este Schreier hegedő-hangversenye.

Somossy Orfeum válogatott műsor.

Ferenczi kávéház. Csóka nemzeti zenekarának hangversenye.

Tatra kávéház Király-utca Tordajo női zenekarnak hangversenye.

Huzám kávéház. Horváth Jancsi jeles zenekarának hangversenye.

Erdélyi minta vendéglő. Dalszínház-utca, a fővárosi közönség találkozó helye.

Monopoli kávéház Váci-körút 37. minden este Oláh Sándor zenekarának hangversenye.

Folies Caprice kiváló új műsor.

M E S E.

Az üvegszemü Kalári.

A mama egy este nem volt odahaza s Pista, Bandi meg Böske nem tértek a börtökbe. Először is: úgy teleelték magukat a vacsoránál turósgombóccal, hogy egy-kettő még a fülükön is kikandikált s mégis, mikor egy kis éhes veréb kívül az ablakon oda koppintotta fagyos csőrét az ablak üvegéhez, Pista egy fricskával elkergette onnét.

— Vigyázzon, — fenyegette meg ujjával az öreg dada — majd úgy jár, mint az üvegszemü Kalári, akinek nem volt szive.

— Es az üvegszemü Kalári hogy járt? — kérdezte Pista kíváncsian.

Majd elmondom egyszer — felelte a dada. Hogy mesészagot érzett a levegőben, Böske is megfordult a szoba egyik sarkában, ahol épp abban mesterkedett, hogy a papája hálósapkájába egy lyukat furjon a madzag számára, hogy a Tinka babát ezen a sapkakocsin lehessen az esküvőre vinni.

— Mese az a Kalári? — kérdezte a dadát.

— Mese ám, még pedig jó régi az istenadta, én még kisleány-koromban hallottam.

Dada, — szólalt meg valahonnét Bandi is, talán épp az ágy lába mellől, ahol a paplanok gombjain tartott hadi szemlét, — mondja el nekünk azt a Kalarit.

— Majd máskor, — szólta a dada.

— Mikor?

— Ha jók lesznek.

Böske durrósan felhuzta a vállát.

— A dada mindig lehetetlenséget kíván.

— Lehetetlenséget, te kis fügefamadár? Hát az is lehetetlen kívánság, hogy a papa sapkájának hagyj békét s hogy a Tinka babát csak ülted egy kivájt dinnyének a héjába s ne a papa sapkájába?

Bösike erre elpirult s a mutató-ujját hirtelen beleamarta a Pista kalamarisába, tintával jól bepacsmagolta a sapkán ejtett lyukat s azután odasompolygott a dada oldalára mellé.

— Daduskám — dörzsölte oda a szöke bukáját a dada kötényéhez — mondja el a Kalarit.

A dada tette magát, hogy haragszik.

— Nem mondom.

— Aranyos daduskám...

Pista oda jött:

— Gyémántos daduskám...

Bandi hátulról a szemét fogta be.

— Rubintos dada...

— Azért sem...

— Edes, mézes, cukros rétes dada — s már ekkor úgy esőkolgatták hérmán három felől szép öreg piros orcáját, hogy trétás ijedelemmel kiáltotta:

— Inkább, mint hogy megfojtsanak, hát elmondom az üvegszemü Kalári meséjét!

És letelepedtek a kályha mellé a jó puha bolyhos pokrőcra s míg a fiuk hason fekvé hallgattak, Bösike befurta a fejét a dada ölébe és úgy hallgatta a mesét.

— Hát — kezdte a dada, — volt egyszer egy gazdag ember, oszt' annak volt egy gyönyörűséges szép leánya. Kalári. A selyemszöke haja a sarkát verte ennek a Kalárinak s az orcájának olyan szine volt, mint a fehér hóra ejtett pünkösdi rózsának, hanem a szeme mégis csak a legszebb volt rajta. Olyan szine volt a szemének, mint a patakparti nefelejcsnek és úgy csillogott, mint csillag az égen. Az édesapja nem is hívta őt másképp, mint csillagszemü Kalárim...

Hogy szép volt ez a leány, annyi bizonyos, hanem az is bizonyos, hogy a szive annál rosszabb volt. Irigy, gonosz és rátartó volt a szemtem, a szegény ember annyi volt előtte, mint az utjába akadt szalmaszál és semmi, de a legpicinykébb jószág se volt a szivében. Még, most pedig nagyot mondok gyerekek — a tulajdon édes szülőt se szerette ez a gonosz leány, csak egyedül saját magát és a tükrét.

Oh, a tükrét nagyon szerette. Aranyból csináltattott rámat neki és rubinnal, meg smaraggal rakatta ki a nyelét és éjszakára mindig oda tette a párnája alá.

De nemcsak ez az egy tükre volt Kalárinak! Volt egy szobája, amelyet az apja a padlástól a járó földig egészen tükörrel rakatott ki neki. Ebben a szobában töltötte el Kalári a napnak legnagyobb részét, ahol nem csinált egyebet, mint magát nézegette és a tükrével beszélgetett.

— Szép vagyok-e? — kérdezte egy nap százszor is a tükrőtől, mire a felelet mindig az volt:

— Olyan szép vagy, hogy még az angyalokat is megszegyenited.

Hire is futott a Kalári szépségének egész hét vármegyébe, s az apja nagyon büszke volt reá és azt gondolta magában:

— Nem adom férjhez az én csillagszemü Kalárimat mászhoz, csak egy herceghez. Még annak is annyiszor kell megkérnie őt, hogy elköpattassa a küszöböt, mert az én leányom egy királyfi is megérdemelne.

Jöttek is a kérék nyakra-főre, országbíró, vicispán, zászlós urak, főispán, hanem a Kalári apja szóba se állt velük, csak a hajduját küldte ki az izennel:

Gyöngye még a róza,
Nem futhat karóra,
Kigyelmelek, nagy uraim,
Forduljanak jobbra...

És várták a Kaláriék portáján a leánykérő herceget, aki aranyos kocsiiban, parókás inasokkal a bakon és nyolc fehér lóval az aranyos kocsit előtt jön majd Kaláriért. Várták, várták, hanem az csak nem akart jönni! A csillagszemü leány fölött pedig repültek az évek és hogy nem akart

jönni a hercegi kérő, Kalári mind mogorvább és gonoszabb lelkü lett.

Az eszterhéja alól mindentűt leverette a fecskéfészketek s télire valamennyi keményét a háznak sűrű szögekkel verette ki, hogy a szegény kis verebek a hideg téli éjszakákon ne húzódhassanak a meleg kemény párkányára.

Ilyen gonosz teremtés volt ez a Kalári, nem szeretett ez semmiféle istenteremtését a földön, csak saját magát.

Egyszer, egy szép tavaszi reggelen a kertben sétált és egy gyönyörű rózsabokor előtt esdálkozva megállt. Olyat ő még nem látott. Kék színű rózsák nyitlak a bokron s olyan szépek voltak, hogy bámulva kérdezte a kertésztlől:

— Hogy került ide ez a rózsabokor?

— Az új kertészlegény hozta magával, valahonnét külsőországból — felelte ez.

— Hívd csak ide azt a legényt — szólt Kalári.

Nemsokára megjelent a kertészlegény, aki mikor meglátta az ő tündéri szépségü kisasszonyát, hát se eleven, se holt nem volt, csak nézte és nézte a szép leányt.

Kalári is jól megnézte őt. A fiun volt is mit nézni. Péter, így hívták a fiut, szintén volt olyan szép fiúnak, mint Kalári leánynak és ezután minden reggel elsétált Kalári a kertbe, csakhogy láthassa Pétert.

Hanem Péter napról-napra szomorubb és halványabb lett s amint csak tehetete, elkerülte a Kalárral való találkozást. Eszrevette ezt a leány s egyszer azt kérdezte tőle:

— Miért kerülsz te engem, Péter?

Lehorgaszotta erre Péter a fejét és szép szomorú szeméből két minden csillagoknál fényesebb könnyesem esordult ki, amint mondta:

— Mert nagyon szeretem a kisasszonyt.

— Hm — felelt erre Kalári és gyönyörű szemei gonoszul csillantak meg, — talán bizony úgy szeretsz, hogy még feleségül is elvennél engem, mi, Péter?

Péter csak sóhajtott erre nagy keservesen.

Na, kacagott aztán Kalári ezen egy nagyot, olyan nagyot, hogy az apja, aki éppen arra jött, oda szaladt hozzá, hogy miért van egyszerre olyan jó kedve az ő csillagszemü leányának?

— Hogyne lenne jó kedvem — kacagott a gonosz leány — mikor ez a Péter itten ni, éppen most azt mondta nekem, hogy elverne ő engem feleségül!

Megfogatta erre a Kalári apja Pétert, a háznak a földalatti pincéjébe vitette s azt kérdezte a leányától:

— Kalárim, gyöngyöm, mit kívánsz, hogy tegyek ezzel a fickóval? Kerékbe töresem, nyakát szegiem, vagy agyonéhesztem?

— Nem kell, egyik sem kell — rázta meg a fejét Kalári — csak a szemeit akarom, azokat a szép fényes, fekete szemeit, azokat hozzák el nekem, édes apám. Kell az nekem valámira.

— Mire kell, édes lányom?

REGENY.

QUO VADIS?

(64)

— REGENY —

Irtá: SIENKIEWICZ HENRIK

— Legyen úgy, ahogy kívánod, Isis! — felelé Chilon. — Midőn először hallottam a kereszténységről, mint tanról beszélni, ismét reméltem, hogy néhány magvaeska igazságot fogok hallani és szerencsétlenségemre barátságot kötöttem az új hit néhány hívével. Igen, szerencsétlenségemre! Ha Sophokles ismerte volna kalandjaimat! Eh, de mit is beszélek, mint Sophokles!

— Sajnálalak, — szólta közbe Poppaea.

— Nem, urnóm, nem sajnálatraméltó az, aki megpillanthatta Aphrodite ábrázatát és én e pillanatban azzal állok szemközt. De hadd folytatam tovább! Rómában, mondom, megismerkedtem néhány keresztény főemberrel, közöttük főpapjakkal és még egy főemberükkel, akit Pálnak neveznek. A temetőben is ott voltam, ahol undorító eremőniákat tartanak, melyeket istentiszteletnek neveznek. Ott láttam Glaucust — ezt a nyomorultat, aki egyszer bizalmammal visszaélve, majdnem meggyilkolt engem, szegény szerencsétlent — mondom, ott láttam Glaucust, amint gyermekeket mérszázolt le, hogy aztán vérével az apostol az üsszegyűlteket megáldja. Ott láttam Lygiát is, Pomponia Graecina nevelt leányát. Ott dicsőkedt mindenki előtt, hogy ha nem is hoz vért, de beszámolhat egy ártatlan gyermek halálával, mert megbabonázta a kis Augustát, a te leánykádat, Osiris és a tündét, Isis!

— Hallod ezt, óh, császárom! — kiáltott fel Poppaea.

— Lehetséges ez? — kérde Nero.

— Mikor ezeket a gyalázatos szavakat hal-

lottam, — folytatta Chilon — előntött a méreg, rárohantam a lygiai leányra, hogy késemmel örökre elnémítsam őt. Fájdalom, ebben megakadályozott a nemes Vinicius, aki szereti a leányt.

— Vinicius? Hiszen a leány megszökött tőle.

— Ez igaz, de Vinicius ismét fölkereste őt, mert nem tud nélkülé élni. En ott voltam akkor, mikor Krotot, akit Vinicius biztonság kedvéért magával vitt, a leány őrzője, Ursus, megfojtotta.

— Herkulesre! — kiáltott fel Nero — aki Krotot megfojtotta, szobrot érdemel a fórumon! De vagy hazudsz, vén ember, vagy pedig tévedsz, mert úgy tudom, hogy Vinicius szurta le Krotot.

— Így esalják meg az emberek az isteneiket! Oh, uram! Saját szememmel láttam, amint Ursus betörte Krotó bordáit. Viniciust is meg akarta ölni. De Lygia közbevetette magát. A nemes tribun sokáig feküdt betegem, most azonban ő maga is keresztényné lett.

— Vinicius?

— Igen, ő.

— Talán még Petronius is — kérde kíváncsian Tigellinus. Chilon kezét dörzsölgette, megfordult, mint egy ángolna és felkiáltott:

— Bámulum élésletásodat, uram! Oh, ez sem lehetetlen! Eppenséggel nem lehetetlen!

— Most már értem, miért védelmezte oly serényen a keresztényeket.

Nero nevetett.

— Petronius keresztény! Petronius, mint a derült életkedv ellensége! Ugyan, ne legyetek olyan ostobák és ne kívánjátok, hogy higgyek nektek.

— De Vinicius keresztényné lett, uram! A vakító fényre, melyet sugározatsz, óh isteni férfi, esküszöm, hogy igazat beszélek. Pomponia Graecina keresztény, a kis Aulus, Lygia és Vinicius kikerestek, amint ezt ők nevezik. En hűségesen szolgáltam Viniciust, de ő barátja és az én ellenségem, Glaucus kedvéért megkorbácsoltatott, annak dacára, hogy öreg vagyok, sőt akkor beteg és éhes is voltam. Ezt sohasem felejttem el, megesküdtem Hadesre. Oh, uram, állj bosszút ez

igazságtalanságért! Kiszolgáltatom őt nektek mind mind, egytől-egyig!

— Igen, bosszuld meg gyermekünket — mondá Poppaea.

— Siessetek — kiáltá Chilon — mert a gyors elhatározás föltöte szükséges. Vinicius könnyen megsejtheti őket!

Tigellinus kérdő tekintetet vetett a császárra.

— Nem volna indokolt, oh isteni férfi, most egyszerre bátnak és öcsesnek is a nyakát kitékerni?

Nero egy pillanatig gondolkodott. Azután így szólt.

— Nem, most nem! Az emberek nem hínék el, hogy Petronius, Vinicius vagy Pomponia Graecina gyujtatták fel Rómát. Nagyon is szép házaik vannak. Most más áldozatok vannak soron, ezek későbbre maradnak.

— Könyörgöm; rendelj védelmemre katonákat — mondta Chilon.

— Ez Tigellinus dolga.

— Jól van, ezen idő alatt nálam lakhatsz, mondá a prefektus.

Chilon arca ragyogott az örömtől.

— Mind kiszolgáltatom őket nektek! Mind, mind! De siessetek, siessetek, mig nem késő! — kiáltott rekedt hangon.

XVII.

Petronius e közben házába vitette magát, mely esodatlanság módon megmenekült a tűz pusztításától; valószínűleg azért, mert minden oldalról kert vette körül.

Mialatt a gyaloghíntőt vívő szolgák egyenletes lépésben haladtak előre, Petronius meghányta-vetette magában a történeteket. Jól tudta, hogy reá nézve az imént történtek a vég kezdetét jelentik, de annyira éleslátású volt, hogy belátta, hogy bukása még nem áll közvetlen küszöbön.

(Folytatás következik.)

— Megszáritom, édes apám, oszt' megtöröm és abból csinálok magamnak szemvizet, hogy a szemeim még szebbek, még fényesebbek legyenek, mint mostan.

Másnap reggel ott esillogott a Péter két szeme egy kis ezüst-tálalán a Kalári asztalán, szépen, szomorúan, két fényes könnyeséppel fátolósan.

Es Kalári nézte-nézte, sokáig nézte azt a két könnyesépet, aztán fogta a Péter szemét s elzárta egy kis kenyér-skatulyába.

Minden reggel megnézte ezután, hogy száradnak-e már a szemek, hogy elfolytak-e már a könnyesépek?

De bizony nem, nem folytak ol' hetek múlva, hónapok múlva sem és a skatulyából minden reggel olyan vadólólag nézett Kalárra a két szem, hogy ez lassan befétegedett.

Fogyott, szápadt, hervadt ezután Kalári, az apja ijedten futkosott fűfél-fához, egyik doktortól a másikhoz, de senki se motta eltalálni a baját.

Pedig ott volt mellette, a kis selyem-skatulyában a Kalári baba, amit minden reggel kinyitott, minden reggel megnézte, sóhajtott is hozzá egy nagyot és egyszer, sokára, talán egy esztendő múlva, amint egy reggel ismét nézegeti a Péter szemét, hát, a saját szemében hirtelen valami melegséget érzett s abban a pillanatban két könnyesepp hullt ki a szeméből.

Kalári sírt... Sírt, gyerekkora óta először s a könnyei egyenesen a Péter szeméire hulltak. Es ekkor valami csodálatos történt... a Péter szemét, amint a leány szeméire reá hulltak, hirtelen lecsukódtak s ugyanabban a percben Kalári egy nagyot sikoltott:

— Istenem, nem látok! Szalad hozzá az apja, szalad az egész házmép, kérdik, mi a baja, Kalári meg visít:

— Adjátok vissza a szememet! Nézik a Kalári szemét és csak elámulnak; a gyönyörűsége csillagszemek *üvegcsenekké* változtak át...

Sokáig élt még ezután a *vildotalan* Kalári, de bezzeg nem volt többé gonosz és aki nap-hosszat vezetgette a kertben s a házban, egy szelid, türelmes kis leány, ennek sokszor mondogatta, a fejére téve a kezét:

— Légy jó és nyugodt szívű, hogy a jó Isten megáldjon. Látod, én gonosz voltam, nagyon gonosz és az Isten nagyon megbüntettett...

Lux Terka.

Délelőtt megjelenik egy fiatal rendőr-tisztviselő a szállóban, amelyben Müller Miksa lakott és nána-kérdésközdött: arra a kérdésre, hogy mit akar tőle, nagy szigorúsággal felelt, hogy Müllörnek még aznap el kell hagynia a német fővárost. A tudós váltig erősítette, hogy valószínűleg tévedés van s igazolni akarja magát mindenféle módon. Mindhiába, az ambiciózus fiatal rendőrtiszt nem engedett s folyton valami politikai konspirációról beszélt. Végre Müller Mitsát is elhagyta a tőrlome és félig bosszusan, félig tréfásan szólt:

— Nem bánom elutazom azonnal, de akkor jelentek ezt be a porosz király ó felségének, mert hozzá vagyok ebédre meghíva.

Mikor megmutatta az udvari ebédre szóló meghívót, csak akkor hitte el a rendőrtiszt, hogy tényleg tévedt és megyutott orral távozott.

— **Böthy Aldás.** A képviselőház kedves halottját siratják el ezek a rigamusok, amelyek aszonykézből erednek.

Az utolsó.

Egy, két esetben, tizben, százbán: Nem lesz iréva a Tiszteit Házban.

A folyosón ol' nagy komolyság... Megérzi azt az egész ország.

S a ridog szótól agyonlávva. Nagy Biharország moral gyásza.

Nem lesznek — lepecsételt nitől, és gyaszolnak — a végrehajtól.

De van öröm a szentek között: Hogy Böthy Aldás beköltözött!

és örvendve körülállják, Az első helyre invitálják.

Mert előrendű a jótette: A hús magyart — megneveztette.

Bor Nemissa.

— **Választás után.** *Mae Kinley* boldogan lélekszik most már fel: az ellenpárt minden szenvedélyes agitálása dacára is ő lett az Egyesült Államok elnöke. Amny bizonyos, hogy a választások előtti időt, saját bevallása szerint, nagyon megsínylette *Mae Kinley* egészsége. Nemesak szónoki tehetségére, akaraterejére volt szükség, hanem első sorban jó egészségre, ami érthető is, mert jelesége ideje alatt több mint száz beszédet tartott, kora reggeltől késő estig rendelkezett a választás ügyében és ebben a lázasító munkájában csak két tükánja segítkezett. Köszorításban elégben volt része; valamelyik szemtanu állítása szerint megtörtént egy délután, hogy *Mae Kinley* nyolcezerszer fogott kezét különböző államokból való követekkel. Kapott naponta ezerötzszáz-kétszer levelet, amelyeknek legnagyobb része természetesen a -- jószívűre appellál; olyan levelek is mindennaposak voltak, amelyekben autogrammot, vagy arképet, ruhagombot, régi nyakkendőt, vagy használt szivarszopótát kérték tőle. Az elnök az egész választási harc alatt nap-nap után reggel öt órakor kelt, először a levelekkel végzett, nyolc órakor reggelizett, kilenc órakor pedig megkezdődött a fogadások végtelen sora, amelyeken mindenkinek a számára volt mosolya, meg-sava. Ezek a végtelenül terhes idegölő fogadások naponként négy-öt óra hosszat tartottak és csak négy óra felé érkezhettek az agyonfáradt, agyonnézett elnökökélit. Lunch után kikoosított nevével, de hat órakor már dolgozószobájában ült és beszédeket dikált tükánjainak, vagy pedig bizalmasaival értekezett. Végre éjtel után egy órakor nyugalomra hajhatta kimerült fejét. Szóval: meggyvendett az elnökségért.

— **Hajó őrítések.** Most építik a világ legnagyobb gőzhajót. A két pacifogózt az Eastern Shipbuilding társaság *New London*-ban, Connecticut államban készíti James J. Hill részére. Hosszuk 625 láb, szélességük 73 láb és mélységük 74 láb. Megterhelésük 31,000 tonna lesz, tehát 11,700 tonnával több, mint az eddigi a világ legnagyobb hajójának tartott *Deutschland* és *Pennsylvania* és 14,300 tonnával több, mint amennyi a *Nagy Vilmos császár* gyorshajó-gőzösnek megterhelése. Ugyanazok most épít Amerikában egy másik: a *maryland* acélponton uszodók is, amely a világ legnagyobb hajócsokja lesz; 18,000 tonnás emelőgéppel az eddigi dockokat, még a *brooklynt* is, feltöltülje. 525 angol láb a hossza és 100 láb a szélessége és 28-30 láb mélységű hajókat lehet benne készíteni. Ezt a dockot *Luziania* állam részére készítik, de innen esetleges használat céljából Key-West, Portoriko vagy akár Havannába is euszalthatják, mivel az üzembelvezetéshez szükséges gépek már rajta vannak és órási testén magával hordja azokat.

— **Érdekes vezettségi esetek.** *Pampoukis* doktor, francia tudós nagyon érdekes vezettségi eseteket ír le egy orvosi folyóiratban. Egy ves-ott kutya megmárt egy tiszteendő gyermeket, a szerencsétlenül ki is törték a betegség jelei és egy rohamában beleharapott az atya karjába. Az, hogy egy vezettségi kutya marta ember egy másik embert harapjon meg, a lehető legnagyobb ritkaságok közé tartozik. A gyermek rövid idő múlva meghalt, míg az apát az azonnal alkalmazott védő-oltás megmentette az életnek. A francia doktor még két más esetet is emlit, amelyek azt bizonyították, hogy az *autoszugesztio* is lehet oka a vezettségnak. Így például: egy francia katonát meharapott egy kutya s a katonát bajtársai azonnal ijesztgették, hogy a kutya vezetts volt; a vizsgálat azonban kiderítette, hogy ez nem igaz és a katonát mégis megbetegedett, a betegség legjellemzőbb tünetei kőzt: végtagnai megbénultak, fejszagot és vizelési kínoztá, de alig néhány nap múlva a tünetek mind elmaradtak, s ami a legérdekesebb: az autoszugesztio okozta betegség gyógyszerre a katonáorvos szugesztioja volt.

— **A borralaló.** Berlnben van egy bizottság, mely a munkástatisztika összedállításával foglalkozik. Legutóbb közzétett jelentése hosszasanban tozalkozik a berlini körházakban és vendéglőkben alkalmazott szolgálatnőzöl helyzetével. Kérdés intézett az összes pincér-egyesületekhez, valamint a berlini vendéglőszi egyesületekhez, hogy a pincérek megdőlhetnek-e a főnököktől húzot fizetésükből. Valamennyi pincér-egyesület és több tönök-egyesület is nemmel felelt és hozzátették, hogy a pincérek a borralalóra vannak ráutalva. A pincérek azt mondják, hogy a borralaló hátrányára van a társadalmi állásuknak, a főnökök ellenben azt tartják, hogy a borralaló a pincéret figyelemre sarkalja a vendég iránt: hiszen — szerintük — a társadalmi osztályok mindegyikében megvan a borralaló. csak a neve más és más. A pincér-egyesületek véleménye szerint hátrányos a borralaló azért, mert a pincér főjövédelme és így a közönység kényétől van függővé tőve, de hátrányos erkölcsileg is, mert a dologtalan élet előmozdítója. Arra a kérdésre azonban, miképpen lehetne a borralalót megszüntetni, nem feleltek meg sem a főnökök, sem a pincérek.

KOZGAZDASAG.

Hetiszemle.

Budapest, november 10.

Gabonazület. (A *Budapesti Napló* tudósítójának jelentése.) Az időjárás az elmúlt nétfolyamánidőnkint derült, tulyom részben azonban boros és felbős volt, e mellett az ország sok vidékén bőséges csapadék is követekezett be. A hőmérséklet tartósan enyhe maradt. A mezőgazdasági viszonyok kedvezőek és a vetések fejlődése kielégítő. A virallás tovább emelkedő volt és így a harizás is akadálytalanul folyik.

A külföldi piacokon az áriszonyok csekély ingadorások mellett nagyobbára változatlanok, a forgalom pedig továbbra is állandóan korlátolt. Amerikában a hét kezdetével az argentinai terméskutatásokat illetőleg, folytatólag érkezett kedvező hírek tolytán, szilárd irányzat jutott érvényre, a nélkül azonban, hogy az európai piacok erre reagáltak volna és így New Yorban ismét csak esőkénő lett az irányzat annál inkább, meri a Bradstreets jelentése szerint a látható készletek is újból jelentékeny mérvben emelkedtek. Ezek egyébként a 824 millió bushelt közel érik, ami Amerikában is tekintélyes számba megy. Indából, hol két év óta csak rossz termésről számoltakhat be, az idei várható termésről nagyon kedvező jelentések érkeznek. Angliában kezdetben ugyancsak szilárdabb volt az irányzat, a fogyasztás némileg jobb érdeklődést tanusított, utóbb azonban az árak itt is esőkkenők lettek. A francia piacokon a hangulat állandóan nyugodt és az árak alig változtak. A többi kontinentális piacokon a hangulat kedvetlen, a forgalom továbbra is csekély, a nélkül azonban, hogy az árakban visszaesés volna konstáltható.

Nálunk a kereslet az összes gabonacikkekben korlátolt maradt, a hangulat kivétel nélkül csendes és az árak csak nebezen, vagy alig voltak tarthatóak.

Az üzleti forgalomról e héten a következőket jelenthetjük:

Duna az egész hét folyamán csak nehékes forgalomra talált. A maltnok az elég bő bár nem sürgőse kintalatt szemben teljesen tartózkodóak maradtak sőt gyöngébb minőségű áru jótóram el sem volt adható. Az árak a múlt béthez viszonyítva, ugy finomabb, mint merkantil áruban átlagosan kö-

KÜLÖNFÉLEK.

Dalok.

1.
Es nem soká a lant kihull kezemből,
Szerelem dalra többé sohse eszédő,
Pengesse más rozoga húrjait —
Nekem a róza többé sohse nyit.

Az élet újján csak tövise hágok,
Magamban, árvaú járom a világot,
A szívem mindig hogy dobog —
Ha már szeretni többé nem fogok.

Nem tagadom, haldokló szívemen még
Fgy-egy örökség, tükos, édes emlék,
Árnyéka olykor-olykor átshaban, —
Hancs az ifjúságunk vége van!

2.
A szenvedések bús kálváriáját
Reménytelen passzszal járom itt,
Az ifjúság, az álomk rózsakertje
Möhön hullatja rá virágait.

Oh hulljatok utamra hát ti rózsák,
A perba lassan bíbor-szírmotok,
Egy-egy szerelem rózsaszínű álom,
Ml beemeltek most félbál taposok.

3.
A csókomi karcsú feccse volt,
Ma holló lett belőle,
Olyan ijesztő, szomorú,
Magam is félek tőle.

Nem esztek már gyönyört vele
Es vágyakat nem oltok,
Akit az sjkam csókja ér,
Az nem lesz soha boldog.

Heltal Jenő.

— **Müller Miksáról.** Az angol lapok Müller Miksának, a napokban elhunyt nagynevű orientálistának életéből sok érdekes epizódot említenek most fel.

Müller Miksának nagyon előkelő összeköttetései voltak, sok hercegi esaláddal állott a legbizalmasabb ismeretségben, sőt uralkodók is nagyon szivesen érintkeztek a zsemális tudóssal. Egy alkalommal Berlnben tartózkodott és meghívták őt udvari ebédre.

rőlbelől 20 fillért vesztek, mi mellett ezen árcsökkenés számszerűleg kevésbé mutatható ki és inkább a feneketlen lányságban nyert kifejezés. A napi-forgalom is csak minimális maradt és e héten összesen 80.000 méteremzást tesz ki, míg a hetihozatal 180.000 méteremzásra rug. A hét végével némileg szilárdabbra fordult a hangulat, azonban a nélküli, hogy árjavulás is következett volna be.

Rozsban továbbra is csak gyenge volt a kínálat. A kivétel erre jó és finom minőségű áruban némileg jobb érdeklődés mutatkozott és így minőségek tartottak maradtak: Gyengébb és alárendelt árú azonban allandóan el volt hanyagolva és nyomott árak mellett is csak alig volt értékesíthető. Az árak 6.85, illetve 6.90-6.70 korona között alakultak helyben és helybeli paritásra átvéve. Nyíri származékokban csak korlátozott volt a forgalom; Debrécen paritásában 6.47½-6.42½ koronát fizettek.

Arpa (takarmány- és hántolási célokra) ugyan- csak korlátozott figyelemben részesült és gyárosoknál csupán némileg olcsóbb árak mellett volt elhelyezhető; míg hízalók szűkséglet esetén a teljes mult heti jegyzéseket adták meg. Minőség szerint helyben 5.60-5.65 koronát jegyzünk, míg Kőbányán jobb minőségű árúért 6.- koronáig volt elérhető. Állomásokon átvéve a forgalom ugyiszólván pang. Kisebb tételekben tisza-vidéki árúért 6.-6.25 koronát, felvidéki árúért 7.50 koronáig fizettek, belsődi számlára.

Zab valamivel bővebben van kínálva a fogyasztási kereslet azonban tartósan csak mérsékelt maradt és az árak, különösen alárendelt árúban csökkenő irányzat mellett 5 fillért vesztek. Minőség szerint 5.35-5.45, finomabb árú 5.60 koronáig, finom urasági árú néhány fillérel ezen felül is jegyzünk.

Tengeri (új) e héten csak keveset változott és aránylag gyenge forgalom mellett Kőbányán 4.70-4.75, prompt szállításra 4.55, novemberre 4.55, decemberre 4.55, november-februára 4.75 koronáig jegyzünk budapesti paritásra. Tisza-vidéki állomásokon is volt némi forgalom és november-decemberi szállításra 4.30-4.40 koronáig fizettek.

Ipar- és kereskedelem.

Egy biztosítási tranzakció. E címmel lapunk tegnapi számában közölt hírlnkre érdekelte részről a következő információit kaptuk:

A Nemzeti Baleset Biztosító Társaságnak 1899. december 31-én megállapított életbiztosítási átlagát egy nagy magyar biztosító társaság nem megvette, hanem viszontbiztosításba vette a matematikailag kiszámított, megvizsgált és helyesen talált teljes díjtartalek kiszolgáltatása ellenében. A viszontbiztosításért járó jutalék, mint minden ilyen esetben, a tényleg viszontbiztosításba adott és volt állagra köthetett ki. Mint a világon minden biztosítási állag, a Nemzeti életbiztosítási állaga is ki van téve a törlések folytán bizonyos apadásnak, de eddigelé a törlések száma ez üzletágnál abnormális nem mutat. A törlések folytán megszűnő életbiztosítások jutakéért pedig a viszontbiztosító azok díjtartalekben természetes kárpótlást talál.

A tőzsdetanács folyó hó 9-én teljes ülést tartott, amelyen első sorban a biharmegyei gazdasági egyesületnek a képviselőházhoz intézett, hozzájárulás céljából a tanácsnak is megküldött kérvényét tárgyalta. A tanács kihondta, hogy még az év folyamán értekezletet fog egybeívni, amelynek feladata leendő vélemény nyilvánítani azon kérdés felett, hogy a készáru-üzletben rendelkezésre álló s a minimális minőségű jobb vagy rosszabb buza mi módon volna a határidő-szállításokra felhasználható. Az anktérok a nevezett gazdasági egyesület, az O. M. G. E., a fővárosi és vidéki malomgyárosok, gróf Tisza István, továbbá gabonakereskedők és alkuszok fogtak meghívni. A folyó ügyek elintézése után az igazgató-bizottság tagjait Hellér Gábor és Strasser Sándor tőzsdetanácsosok választották meg, míg a tarifabizottság tagjait Simon Jakab tőzsdetanácsos jelöltetett ki.

Az építő-ipar szabályozása. Az építkezéseknél mind sürribben előforduló balesetek szükségessé tették az építő-ipar szabályozását. A sok szerencsétlenség többnyire az építőiparra vonatkozó régi szabályrendelet hiányain mult, mert nincs kellő módon szabályozva sem maga az építőipari jog gyakorlása, sem a pallérok képesítése. A kereskedelmi miniszter e bajok orvoslása végett külön szakbizottságot alakított a minisztérium illetékes osztályai kebeléből, amelybe belevonta az építőmestri, valamint a közműves-, ács- és kőfaragómestri képzettség megvizsgálására működő bizottságok, valamint a budapesti első építő-ipariskola képviselőit is.

Ez a bizottság ma délelött tartotta első ülését a kereskedelemügyi minisztériumban. A tárgyalás során az értekezlet egyhangzóan abban állapodott meg, hogy javasolni fogja a miniszternek, hogy amíg az építő-ipar törvényhozási uton szabályozható lesz, az 1885-ben kiadott szabályzat rövidítéssék, illetőleg helyébe új szabályzat adassék ki. E célra a bizottság előtti kész szabályrendelet-tervezet fekköt, melynek érdemleges tárgyalását meg is kezdték. A legközelebbi ülés a jövő héten lesz.

Papírneműek áremelkedése címmel a lapokat bejáró hurekre vonatkozólag az alakulóban lévő Magyar Papírkereskedők Országos Egyesülete arról értesíti a fogyasztó közönséget, hogy kartellszerű megállapodásokról minosen szó. Az eladási árak azonban, tekintettel a beszerzési árak tolytonos megráduulására, papírnemű és minden olyan ekknél, mely papírosból készült, a detail-kereskedelemben is mérsékleten fel kell emelni. A papírkereskedők miúndenesre oda fog- nak törekedni, hogy ez az árelemelés a méltányosság határait túl ne lépje és így a fogyasztó közönséget nagyon meg ne terhelje.

Az országos kereskedelmi és iparszarnok tegnap választmányi ülést tartott Sándor Pál elnöklettel. A választmány tárgyalta a biztosítási magánvá- lalatról szóló törvénytervezetet dr. Gold Simon elő- adásával. A vita nagy arányokat öltött és határozatba ment, hogy a vitát biztosítási szakértők bevonásával folytatni legjék. Dr. Glöckelhal Samu tükár jelentet- tet arról hogy a kereskedelmi törvény reviziójára vonatkozó tárgyalások folyamában vannak és hogy legközelebb a szarnok előterjesztéseit a kereskedelmi törvény novellája tekintetében a kormányhoz fel ogya- terjeszteni. Az ülés több tolyó ügy elintézésével ért véget.

Nemzeti Baleset-Biztosító Részvénytársaság folyó év október havában 785 darab balesetbizto- sítási kötvényt állított ki, melyek halálesetre 6,176.740 korona, rokkantság esetére 9,902.240 korona és mu- lóknóy keresetképtelenség esetén 4186 korona napi kártalanításra biztosított összegről szólnak. Ugyan- ezen időszakban összesen 632 baleset és pedig 7 haláleset, 31 rokkantsági eset és 654 mulóknóy keresetképtelenségi eset jelentett be fentnevezett társaságnál.

Az Első cs. kir. szab. Dunagőzhajózási Társaság közli, hogy a magyar korona területén a jelenleg még fennálló posta- és személyhajózatokat ez évben a következő napokon szünteti be: Utolsó menet Buda- pestről Orsovára november 17-én, Orsováról Buda- pestre november 22-én, Budapestről Mohácsra nove- ber 25-én, Mohácsról Budapestre november 28-án. Ha a postahajók a netán beálló alacsonyabb vizállás miatt még e beszüntetési határidő előtt nem mehetnének többé Orsovára, a budapest-orsovai postahajózatokat még előbb szünteti meg s ezt külön jogja közhírre tenni.

Budapesti sertes-konzumvásár. A ferencvárosi petróleum-rakodónál lévő székes-íróvárosi sertes-kon- zumvásár árjegyzése 1900. évi november 10. Készlet 772 darab. Erkezett 986 darab. Összesen 1758 darab. Eladatot 1098 darab. Maradt 660 darab. — Napi árak: 120-180 kilogramm súlyban 72-84 koronáig, 220-280 kilogramm súlyban 84-96 koronáig, 30-380 kgr. súlyban 88-98 K.-ig. Öreg nehéz páronkint 200-500 kinos 80-90 koronáig. Malac 60-76 kgrig 70-76 korona. A vásár hangulata lanyha.

A budapesti gabonatózsdé.

Budapest, november 10.

Készáruüzletben ma élénkebb volt a forgalom és kellemes hangulat mellett elkel 22,000 mm. buza, változatlan árakon.

Eladatot: Buza. Tisza-vidéki: 500 mm. 7 k. 7 K. 77½ l., 500 mm. 78.5 k. 7 K. 77½ l., 500 mm. 78 k. 7 K. 77½ l., 100 mm. 80 k. 7 K. 60 l., 100 mm. 78 k. 7 K. 70 l., 100 mm. 80 k. 7 K. 70 l., 100 mm. 78 k. 7 K. 60 l., 100 mm. 79 k. 7 K. 55 l., 100 mm. 78.5 k. 7 K. 55 l., 100 mm. 77.5 k. 7 K. 55 l., 100 mm. 78 k. 7 K. 40 l., 100 mm. 78.5 k. 7 K. 60 l., 100 mm. 78 k. 7 K. 62½ l., 1500 mm. 78 k. 7 K. 57½ l., 200 mm. 77.5 k. 7 K. 65 l., 100 mm. 77.5 k. 7 K. 55 l., 200 mm. 77.5 k. 7 K. 55 l., 100 mm. 78 k. 7 K. 55 l., 100 mm. 75 k. 7 K. 55 l., 100 mm. 76.5 k. 7 K. 55 l., 100 mm. 77.5 k. 7 K. 55 l., 100 mm. 77 k. 7 K. 55 l., 200 mm. 77.5 k. 7 K. 45 l., 100 mm. 77.5 k. 7 K. 40 l., 100 mm. 77.5 k. 7 K. 40 l., 100 mm. 77 k. 7 K. 40 l., 100 mm. 76.5 k. 7 K. 45 l., 500 mm. 76.5 k. 7 K. 25 l., 150 mm. 76 k. 7 K. 25 l., 100 mm. 76 k. 7 K. 20 l.

Pestvidéki: 500 mm. 78 k. 7 K. 32½ f., 150 mm. 77.7 k. 7 K. 55 l., 200 mm. 77.5 k. 7 K. 35 l., 500 mm. 77.5 k. 7 K. 35 l., 200 mm. 77 k. 7 K. 35 l., 500 mm. 76.5 k. 7 K. 35 l., 100 mm. 76.5 k. 7 K. 30 l., 150 mm. 76 k. 7 K. 25 l., 100 mm. 76 k. 7 K. 30 l., 150 mm. 74.8 k. 7 K. 35 l.

Bácskai: 100 mm. 76.5 k. 7 K. 35 l., 100 mm. 76 k. 7 K. 45 l.

Bánsági: 2500 mm. 78.5 k. 7 K. 52½ f.

O-kamzói: 2500 mm. 74.5 k. 7 K. 25 l.

Fehérmegyei: 1600 mm. 75.5 k. 7 K. 32½ f., 700 mm. 76 k. 7 K. 45 l.

Raktárúru: 5000 mm. 76 k. 7 K. 27½ f.

Békéscsabai: 1800 mm. 76.5 k. 7 K. 45 f.

Mind három hónapra. Lucerna: 35 mm. 43 K. — f.

Löhöve: 100 mm. 61 K. — f.

Arpa: 400 mm. 7 K. 50 f.

Zab: 200 mm. 5 K. 55 l., 400 mm. 5 K. 40 f., 40 mm. 5 K. 45 l.

Kézpénzfizetés mellett. A készáru hivatalos jegyzése a budapesti áru- és értéktözsdé szokásai szerint, kézpénzben 50 kilogrammonkint. — A minőség hektoliterenkint és kilogrammonkint.

Table with columns: B u z a, Kiló, K.-tól, K.-ig, Kiló, K.-tól, K.-ig. Rows include Tisza-vidéki, Fehérmegyei, Pest-vidéki, Bánsági, Bácskai.

Table with columns: Egyéb gabonafajták, Kiló, K.-tól, K.-ig. Rows include Rozs, Arpa, Zab, Tengeri, Repece, Köles.

A határidőüzlet folyamán a következő költsék történtek: Buza áprilisra . . . 7.62-7.61-7.63, Rozs áprilisra . . . 7.19-7.22, Zab áprilisra . . . 5.56, Tengeri májusra . . . 5.01-5.02-5.03.

Déli ügy órákor a következő záróárakat állapították meg hivatalosan a tőzsdén: Buza áprilisra . . . 7.64 pénz 7.65 áru, Rozs áprilisra . . . 7.21 " 7.22 " , Tengeri májusra . . . 5.02 " 5.03 " , Zab áprilisra . . . 5.55 " 5.56 " , Repece augusztusra . . . " " " .

Délután fél 5 órákor zárul: Buza áprilisra . . . 7.65-7.66, Rozs áprilisra . . . 7.21-7.23, Tengeri májusra . . . 5.02-5.03, Zab áprilisra . . . 5.59-5.60, Repece augusztusra . . . 13.10-13.20.

A budapesti értéktözsdé.

A mai előtözsdé a medió-halasztással volt előg- lalva, amely tekintettel a pénzpiac kedvező helyzetére, gyors, sima és a mulkori eladáshoz képest változatlan díjtételek mellett intőzödtött el. A hangulat a kis spekuláció s a hét végén szokásos nyereség-realizá- cióra, kissé gyengébb volt, ámbar számottevő válto- zásról nem adhatunk jelentést. A zárlat igen esendes volt. A helyi piac teljesen el volt hanyagolva, csupán Rimamurányiban volt némi kínálat.

A déli tőzsdé kezdetben tartózkodó volt, végül azonban magas Berlinre megszillárdult s igen szilár- dan zárult.

A helyi piac üzletellen volt. A valuták és ércváltók változatlanok. Az előtözsdé kedvtelen.

Jegyzetek: Magyar hitelrészvény 668.-666.75. Osztrák hitelrészvény 662.25-663.25. Osztrák-magyar Államvasut 660.-661.50. Rimamurányi vasmű rész- vény 483.-485.50 korona.

A déli tőzsdé eleinte renyhé, később javult. Jegyzetek: Magyar hitelrészvény 668.25-668.-, Osztrák hitelrészvény 663.75-665.-, Osztrák-magyar államvasuti részvény 660.50-662.-, Jeltzalog hitel- bank részvény 437.-, Rima 483.-485.50 korona.

Forgalomba került: Koronajáradék 90.40. Salgó- tarjáni köszönbánya részvény 634.-. Általános villa- mos 219.-. Adria 484.-487.- korona.

Utőtözsdé. A 4 órai zárlatkor maradt: Osztrák hitelrészvény 665.25. Magyar hitelrész- vény 668.50.-. Leszámított bank részvény 431.-. Rimamurányi vasműrészvény 484.-. Osztrák-Magyar államvasut 662.-. Közúti vasut részvény 595.-. Villamos vasut részvény 277.- korona.

A budapesti terménytözsdé.

A terményüzletben a szezonzerü hangulatnak megfelelően alakultak az árak és végül a termény- üzleti árjegyzőbizottság hivatalosan a következő ár- folyamokat állapította meg:

Jegyzetek: Heremag: lucerna magyar 39.-45.- korona, vörös idei . . . . . korona, vörös erdélyi . . . . . korona, vörös bánsági . . . . . korona, középszemű 60.-63.- korona, nagyszemű 67.-70.- korona. Disznósír: budapesti: 59.-59.50 korona, vidéki . . . . . korona. Táblaszaloma: légszáritott vidéki . . . . . korona, városi 4 darabos 51.50-52.-, korona, 3 darabos 53.-54.-, korona, füstölt . . . . . korona. Szilva: boszniai, szokás szerinti minőség 15.-15.50 korona 120 da- rabos . . . . . korona, 100 darabos 16.-16.80 korona, 85 darabos 17.-17.80 korona, azonnali szál-

foljobb! - 14 méter - póstabár és vámentesen szál- lítva! Minták kiválasztásra, nemkülönbön fekete, fehér és színes „Henneberg-selyem” blousok és ruhák alkal- mas 45 krtól 14 frt 65 krig méterenkint. Csak akkor valódi, ha közvetlen tőlem rendelik. Henneberg G., selyem- Zürichben. Cs. és kir. udvari szállító.

Báli-selyem-ruha 6 frt 30 krtól Henneberg G., selyem- Zürichben. Cs. és kir. udvari szállító.

litásra. Szerbiai szokás szerinti minőség 14.25-14.50 korona, 100 darabos 14.75-15.25 korona, 85 darabos 16.-16.50 korona. Szilvaizs: szilvonián 18.25-18.50 korona, szerbiai 16.25-16.60 korona, azonnal való szállításra.

A bécsi értéktőzsde.

Az előzőszoén gyenge irányzat mellett folyt. Déli tőzsde eleinte javult, később szilárd. Zárlat meddő.

Bécs, november 10. (Magyar értékek zárlata.) 4/10-ös aranyárjárdék 114.85. Tiszai és szegedi kölcsön sorsjegye 140.50. Magyar vasuti kölcsön ezútszben 99.-. Magyar keleti vasuti állami kötvény 117.50. Magyar lezámlító- és pénzváltóbank 433.-. Rimamurányi vasműrészvény 482.-. Magyar koronárjárdék 90.35. 4/10-ös Magyar földieherm. kötvény 91.10. Magyar hitelbank részvény 685.-. Magyar nyerevény kölcsön sorsjegye 164.-. Kassa-oderbergi vasuti részvény 350.-. Magyar kereskedelmi bank 2550. Magyar cukoripar

Bécs, november 10. (Osztrák értékek zárlata.) 4 2/10-ös papírjárdék 97.55. 4/10-ös osztr. aranyárjárdék 114.70. 1980-iki sorsjegye 132.60. Osztrák hitelsorsjegye 366.-. Angol-osztrák bank 273.-. Bécsi bankgyűjtőlet 471.50. Osztrák-magyar bank 1682. Déli vasut 113.50. Dunagőzhajózási részvény 757.-. Dohányrészvény 286.-. Császári és királyi arany 114.1. Német bankváltók 117.67. 4 2/10-ös ezüst járdék 97.30. Osztrák koronárjárdék 93.65. 1864-iki sorsjegye 203.-. Osztrák hitelintézet részvény 665.50. Unionbank 545.-. Osztrák Länderbank 415.-. Osztrák-magyar Államvasut 662.50. Elbavölgyi vasut 471.-. Alpesi bányászatrészvény 428.50. 20 frank. arany 19.20. Londoni váltóár 240.62. Bécsi Tramway Litt A. 258.-. Bécsi Tramway Litt A. 249.-. Lipót kohó 387.-. Az irányzat gyenge.

Bécs, november 10. (A Budapesti Napló tudósítójának telefonjelentése.) A délutáni magánforgalomban a zárlatok a következők voltak: Osztrák hitelrészvény 665.50. Magyar hitelrészvény 666.-. Angol-Osztrák bank 273.-. Bécsi bankgyűjtőlet 472.50. Union bank 545.50. Länderbank 415.50. Osztrák-magyar Államvasut részvény 662.25. Lombard 113.25. Elbavölgyi vasut 471.-. Északnyugati vasut részvény 458.-. Dohányrészvény 287.-. Rimamurányi vasmű 483.-. Alpesi bányászatrészvény 430.-. Májusi járdék 97.55. Magyar koronárjárdék 90.35. Török sorsjegyek 105.50. Német birodalmi márka 117.71. Napoleon d'or 19.20.

UTMUTATO.

Sternberg Armin és Testvére hangszergyár, cs. és kir. udv. szállítók B.apest, VII. Kerepesi-ut 36) Zongora-termek Kossuth Lajos-utca 22. (Károly-kört sarak Zeneapota. Megjelent! MAGYAR-TILINKO-ISKOLA, melynek segítségével a tilinkón tökéletességgel és alaposan meg lehet tanulni játszani, — minden további magyarázat nélkül. Egyszeresimind 65 legszebb magyar s más kedveit darab. Ára I frt 50 kr.

Budapesti takarékpénztár és Országos Zálogkölcsön Részvénytársaság. Befizetett részvénytőke: 10 millió korona. Elnök: Tolnay Lajos, vezérigazgató: Benke Gyula. Központ: VI., Andrásy-u. 5. Magy. kir. szab. osztály-sorsjáték felőrlású helye: IV., Koronaherec-utca II. Kézi zálogüzletek: IV., Károly-kört 18.; IV., Koronaherec- és Zeibaur-utca sarkán; VII., Király-utca 57.; VIII., József-kört 2.; VIII., Üllői-ut 6. sz.

Először kiadásra került Magyarországon Budapest, VI. ker. Teréz-kört 40-42. szám. Alapították 1863. évben. Kifizetett nárszámok 1892. december hó 31-ig 1.000.000 frt. Legelőnyösebb feltételek kiházasítási biztosításokra 300 frttól 10.000 frt-ig.

Budapest-kőbányai sertéskereskedelmi csarnok jelentése.

November 10. A sertésüzlet irányzata kellemes. A) Hízott sertések ára: I. A) Magyar elsőrendű: Öreg nehéz (páronkint 400 kilogramm felüli sulyban) — fillérig. Öreg könnyű (páronkint 300-340 kilogramm terjedő sulyban) — fillérig. Fialat nehéz (páronkint 320 kilogramm felüli sulyban) 96-98 — fillérig. Fialat könnyű (páronkint 251-320 kilogramm való sulyban) 90-97 — fillérig. Fialat könnyű (páronkint 250 kilogramm terjedő sulyban) 96-98 — fillérig. — II. Magyar s z edett: Nehéz (páronkint 280 kilogramm felüli sulyban) — fillérig. Közép (páronkint 240-260 kilogramm sulyban) — fillérig. Könnyű (páronkint 260 kilogramm terjedő sulyban) — fillérig. — III. Romániai: Nehéz (páronkint 320 kilogramm felüli sulyban) — fillérig. Közép (páronkint 250-320 kilogramm terjedő sulyban) — fillérig. Könnyű (páronkint 250 kilogramm terjedő sulyban) — fillérig. IV. Romániai eredeti (Stachl).

Nehéz (páronkint 240 kilogramm terjedő sulyban) fillérig. Könnyű (páronkint 250 kilogramm terjedő sulyban) fillérig. — V. Szerbiai: Nehéz (páronkint 260 kilogramm felüli sulyban) 94-98 — fillérig. Közép (páronkint 240-260 kilogramm terjedő sulyban) 93-94 — fillérig. Könnyű (páronkint 240 kilogramm terjedő sulyban) 92-94 fillérig.

Sertésüzlet szám 1900. november 8. napján volt készlet 35.611 darab. — 1900. november 9. napján lejelhatta 443 darab. 1900. november 9. napján elszállított 1017 darab. 1900. november 10. napjára maradt készletben 35.037 darab.

Időjelzés.

— Az Országos Meteorologiai Intézet hivatalos jelentése. —

A barometrikus helyzet lényegében változatlan, Északnyugatot és a déli határokat depressziók hajtják, a magas nyomás pedig Keletről közelekkélik.

Az idő jobbra felhős, de csak szóróvranysan volt esős, a légáramlás jobbra mérsékelte s a hőmérséklet eloszlása sem változott.

Nálunk az idő jobbra derült volt. Eső csak délnyugaton volt jelentéktelen mennyiségben.

A hőmérséklet nem változott. Küldés: Megelőzőleg légáramlással nappal enyhe idő várható, csak nyugaton vagy délnyugaton esővel.

Felhívás.

Ember emlékezett át nem fordult elő olyan eset, hogy saját készítményű cipők, melyeket magam szabok és csináltatom, olyan áron legyenek a tisztelt közönség becses rendeléseire bocsátani. PÁRDÉLI férfi cugos vagy fűzős, egyszerű vagy bakancs, bagarina-, víkz sevró bőrből, valamint az új fajta amerikai kolombia-bőrből, csak 4-50 frttól 5.50 frt-ig. Továbbá női cipők minden elképzelhető formában, cugos, fűzős és gombos, zörgőbőrből vagy lakkból, valamint barna vagy sevróből 3 frttól 4 frt-ig. Egy szinten nagy válasszal gyermekcipőket 50 frttól 2 frt-ig, valamint sárpőpőket és stappereket. — Vitézi megrendelések utánvéttel pontosan elkészültek. Becces pártfogásért eszedre maradjok

Schwarz Emil cipész-mester

VII. Károly-kört 9. (gróf Hadik-Barkóczy-féle ház.)

Most nevethet

Table with 3 columns of prices for various goods like flour, oil, and other commodities.

aki még nem nevetett az arakon, melyekért GRÓF DÁNIEL Józsefvárosi nagyrúházában vásárolni lehet. Budapest VIII., József-kört 78b. Prater-utca sarkán.

Table with 3 columns of prices for various goods like flour, oil, and other commodities.

SCHILLER SZINMŰVEI

Schiller Frigyesnek, a nagy német költőnek alkotásai már közel egy évszázad óta keveset olvassmánya a magyar közönségnek. Otthonosá lett, szívesen látott vendégek az ő munkái a mi irodalmunkban; olyan vendégek, akik előkelő ismét, nemes gondolkodást és fenkölt érzést egyetívén magukban, méltán meg is érdemlik a vendégszeretet. Egy-egy kiváló művét többen is lefordították. Az alább jelzett fordítások mind újabb keletűek.

SCHILLER FRIGYES SZINMŰVEI. Fordította TOMOR FERENCZ. Egy-egy kötet ára 1 korona. I. Wallenstein tábor. A Piccolominiak. II. Wallenstein halála. III. Az orleáni szűz. IV. Stuart Mária. A messinai menyasszony. Fordította VÁRADI ANTAL. (M. K. 43. sz.) 30 fill. Tell Vilmos. Fordította TOMOR FERENCZ. 1 kor. 60 fill. Megjelentek és kaphatók: LAMPEL RÓBERT (Wodianer F. és Fiai) cs. és kir. udvari könyvkereskedésnek kiadóhivatalában Budapest, Andrásy-út 21. sz.

Advertisement for a Hungarian shirtmaker (szinművészet) by B. Virágh Géza. Includes an illustration of a man in a shirt and text describing the quality and price of the garments.

Advertisement for HEIM-féle Meidinger-kályhák. Features an illustration of a stove and text describing the product and its availability in Budapest and Bécs.

Advertisement for GICHNER JÁNOS. Features an illustration of a bed and text describing the quality and price of the furniture.

Advertisement for EHRlich G. GUSZTÁV. Features an illustration of a stove and text describing the quality and price of the products.

Színházak, szórakozó helyek.

M. KIR. OPERAHÁZ.

Vasárnap, 1900. november hó 11-én.

Sába királynője.

Nagy opera 4 felvonásban Zenéjét szerzte Goldmark K. Szövegét írta Mosenthal.

Személyek:

Salamon	Noy D.	Sulamit	Vasquezné
Badl Hanán	Mihályi	Sába királynője	Diósyne
Assád	Broulik	Astaroth	Berts M.
Főpap	Szendrói		

Kezdeté 7 óraker.

NEMZETI SZÍNHÁZ.

Vasárnap, 1900. november hó 11-én.

Délután 2 1/2 óraker mérsékelt helyárakkal.

A cigány.

Eredeti népszimű dalokkal 3 felvonásban. Irta Szigligeti Ede. Zenéjét Doppler Károly.

Személyek:

Várszeghi	Horváth	Rózi	Hegyesi
Kurta	Hotényi	Ferkó	Latabár
Gyuri	Gyenes	Kishiró	Körösmezői
Márton	Gabányi	Kondoré	Györgyné
Rebeka	Vizvári	Sári	Kezseri
Évi	Liget J.	Panni	Demjén
Zsiga, cigány	Ujházi	Erzsi	Fábián
Peti	Mihályfi	Egy öreg	Magyari

Este:

Éjféli után.

Vigjáték 3 felvonásban. Irta Hajó Sándor.

Személyek:

Füzes Róbert	Dezso	Blanka	Hettyei
Ela	Alszeghi	Halmás Jenő	Náday B.
Nelly	Török I.	Szereli	Horváth
Emőd	Császár	A báziur	Körösmezői
Merednászy	Gyenes	Házikasszony	Vizvári M.
Paulich	Hetényi	Egy ur	Zilahai
Sárközy	Ujházi	Éjleli alak	Faludi

Kezdeté 7 1/2 óraker.

MAGYAR SZÍNHÁZ.

Vasárnap, 1900. november hó 11-én.

Délután 2 1/2 óraker, mérsékelt helyárakkal.

Az asszonyegemet.

Látványos, zenés bohóság 3 felv. Irta: Reiner Ferenc, zenéjét szerzte: Rosenzweig Vilmos.

Személyek:

Szerencsny	Kardos	Boriska	Fenyvessi
Eszaki	Margó	Piroska	Béres M.
Mariška	Gombaszögi	Mandl Manó	Sziklai
Juliska	Horváth	Rézi	Láng Etel

Este:

Angot asszony lánya.

Vig opera 3 felvonásban. Szövegét írták Clairville, Siraudin és Koning. Fordította Vezéri Ödön. Zenéjét szerzte Charles Lecocq.

Személyek:

Angot Clairette	Szozer	Cadet	Kunosi
Lange	Margó	Buteux	Erdős
Pomponnet	Girétné	Vilmos	Sarlai
Ango Pitou	Palásthy	Louehard	Mátray
Larivaudière	Sziklai	Huszárba	Odry
Trénitz	Füredi	Amarante	Láng

Kezdeté 7 1/2 óraker.

Jegyek a M. kir. Operaház. Nemzeti és Magyar Színház előadására kaphatók és előjegyezhetők Bárd Ferenc és Testv. zeneműkereskedéseiben Kossuth Lajos-utca 4. sz. és Andrassy-utca 42. sz. a. valamint a New-York kávéházban. (Telefon.)

Hétfőn, december 3-án főv. Vigadó nagy terme.

SAUER

Emil egyetlen hangversenye.

Ülések ára: 10., 7., 6., 5., 4., 3 kor. kizárólag kaphatók Mery Béla zeneműkereskedésében Andrassy-utca 12. sz.

Telefon.

Hétfőn, november 26-án, Royalterem,

Burmester

Willy hegedűművész hangversenye.

Jegyek kizárólag MERY BÉLA zeneműkereskedésében Andrassy-utca 12. kaphatók Telefon.

KÉZIMUNKÁK

hímző-anyagok és hímző-szövetek rendkívül nagy választékban, szabott, gyári árakon kaphatók

BERCZI D. SÁNDOR
kézimunka-nagyiparosnő,
Budapest, Király-utca 4. sz.
Képes árjegyzékem 1225 eredeti kézmunkákkal kívánatra bérmentve küldöm.

Ujdonság! Hímzési szelvény lerekesített tartozék anyagok rendkívül nagy választékban vannak raktárunkban.
Mintákkal szívesen szolgoltok.

TATRA NAGYKÁVÉHAZ.

Családok szórakozó helye VII., Király-utca 77.

Ma és mindennap .. hangversenyek Torjado remek hölgyzenekar Rosenzweig kedvelt karmester vezetésé alatt... Külön szobák. Hűdög buffet. Mérésékelt árak. Grüner Jacques, kávé.

A NEW-YORK KÁVÉHÁZBAN

osténként

Sonterralmban étterem. **katona-zene.**

Ferenci kávéház

Budapest legkellemesebb szórakozó helye a fővárosba érkező idegenek találkozója Csóka közkedvelt zenekarának hangversenye. Hűdög buffet. - Mérésékelt árak. Egész éjjel nyitva. - Figyelmes kiszolgálás. Gross Ödön, kávé.

(Ujvilág és Rostély-u. sarkán.)

Nyitva éjjel 3 óráig. A legjobb magyar konyha Nyitva éjjel 3 óráig.

az Erdélyi Mintavendéglőben,

VI., Dalszínház-utca 8. (az Operaház mellett).

PUTZER pince-éttermeiben Deák-tér.

Ma és minden este SCHREYER, a perzsa sah által kiütetett hegedűművész hangversenye. - Számos látogatásért eszedzik Putzer György vendéglős.

Somossy Mulató

(Nagymező-utca).
Albrecht Ferenc, igazgató.
Pénztárnyitás 7-kor. Az előadás kezdete 8-kor.
Ma, vasárnap

2 nagy előadás

délután 1/2 óraker

nagy disz előadás

a „Budapesti Artista-Egyesület” rokkant- és segélyalap javára, változatos műsorral, különösen kiemelendő:

Mario G. ur	Cronin Moris
egyedül létező, csodálatosan idomított 4 óriás párdúcával.	villamos club jongleur.
Littke Carlsen	Berta Ponny
gentleman caricatur.	mint számoló művész.
Amon és Schütz	3 Behrwall

Továbbá fellépnek: Doria trio, Alland Miksa, Petko Mathild, Almasio trio, Gündör Aurél, Baumann Károly és Sume Mitzi, mind kitűnő mutatványok.

Délután 4 óráig kezdve a télikert kávéházban zene. Munozy Lajos zenekara hangversenye.

Este 8-kor: ~~2~~ nagy előadás.
Még csak néhány napig!

Paquette Gabriella k. a.

MARIO G. ur

4 óriás párdúcával

Cronin Moris ur A. és S. Linne

LITTKÉ CARLSEN

ugymint az összes specialitások.

Kedd, e hó 13-án először:

Die Chansonette.

Bohózat 1 felvonásban.

Jegyek elővételben egész napon át a Somossy Mulatóban, ugymint: tőzsdé Andrassy-ut 38., tőzsdé Andrassy-ut 26. és Weiss A. nagytőzsdéjében Károly-körút 20. szám.

A legújabb **BUTOR**-albumunkat több mint 490 képpel 25 kr. beklődése ellenében bérmentve küldjük. Bevásárlás esetén a beklődött: 50 fillért visszatérítjük

BUTOR

a legújabb választékban
szolid árak mellett a leggyorsabbtól a leginomabbig, kizárólag jó minőségben.

Kétszáz minta szoba készen raktárunk, valamint egyes butordarabok is.

VARGA MIHÁLY és TÁRSAI

magyar butor-ipar társasága

Belváros, Koronaherceg-utca 2. sz. Kigró-tér sarok.

Népszerű 2. hangversenyt

RENDEZ

a magy. kir. I. honvédezdred teljes zenekara

vasárnap, november hó 19-án a **Royal-Szálló** disztermében válogatott műsorral.

Helyárak:
Számozott ülőhely 3, 2 és 1 korona.
Bemenet a Buffet-terembe 60 fillér.
Pénztárnyitás 3 1/2 óraker, kezdete 4 1/2 óraker.

Jegyek előre válthatók: Zipser & König zeneműkereskedésében (Andrassy-ut 4.), a Royal-szálló irodájában és Barta Lajos könyvkereskedésében (Lipót-körút 20).

Távolság nem akadály!

Egy mintakabát beklődése elegendő, hogy megfelelő ruhát szerezzon. Képes mértékvetélti utasítás bérmentve. Meg nem felelőért a pénz visszaadatik. Rothberger Jakab, cs. és kir. udvari szállítónál, Budapeston, IV., Váci-utca 6. Használt ruhák újra becserejtetnek és a legmagasabb árban beszámítatnak.

Hazai ipari Szepességő.

Vászon- és asztalmű-gyárosok

Alánlink hírreves gyártmányainkat. Gyártásból való megvásárlásnál az utasítást közzé tesszük.

Wein Károly és Társai

Főraktár: Budapesti Koronaherceg-utca 8. mártis-bazár épület.

VALÓDIEG SZEPESSEGEI
1887-1890

„A párisi világhírláton a „grand-prix”-vel kitüntetve.”

GOLIÁT MALÁTA SÖR

Kiváló üdítő ital és gyógycélokra szolgál

Ajánlják:
Dr. Korányi és Dr. Kéty
egyetemi tanár urak.

Idegbajokban, vérzegényeségnél, emésztési zavaroknál, gyengeségeknél stb. kitűnő sikerrel használtatik. Arak vídekre kőbányai vasút állomásra szállítva 1 láda 30 nagy palack ..... 17 k. 50 ft.
1 ..... 30 kis palack ..... 15 k.
a fogyasztási adót is beleértve.

A láda és üres palackok 4 hónapban belüli bérmentes visszaadásakor 5 korona visszaszolgáltatik.

Budapesten kapható minden fűszer- és csemegekereskedés n és poharanként a „Quisiana Automata Buffet”-be is.

Dupla maláta sör és világvos márciusi sör ládánként 1 koronával olcsóbb.

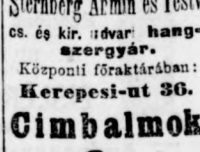
Ezen sörök eredeti minőségben hónapokig elállanak

MEGRENDELÉSI HELY:
Királysörfőző Budapest-Kőbánya.

Cérnagyár Zuckmantel-ben

Szilvéia, a legolcsóbb beszerzési forrás az összes fajta karikacérna és gombolyagcérna számára.

5 kilós próbaküldemények bérmentes legolcsóbb postai utánvétel.

szép, erőteljes és csengő hanggal kaphatók 35 frutól felj. 500 frtig.

Külön zongora-termek: hol a leghírvesebb zongorák jutányosan beszereshetők: Kossuth Lajos-utca 22. sz. (Károly-körút sarok) Zenepalota. Árjegyzék egészen díjmentes.

A világ legjobb fémháza!

A ki azt akarja, hogy láb-bellje mélyen feleke fenyves és tartós maradjon, vásároljon csak Fernelend-cipő-fémháza! világszab-állóknek csak Fernelend terméstartos bérmentve. A fémháza védőjegy.

Mindenütt kapható.
Cs. és kir. szabad. gyár
Alapít. éve 1832.
Gyári raktár:
Bécs, I., Schulerstrass: 12.

Harzi Kanári madarak

különleges faj, ugy este lámpánál, mint nappal grózyáron 20-nál több változatos trillákkal énekelnek, dráya 11, 14, 15, 20, 24 kor. nébgyarok darabját 2 koronáért kaphatók

NOVÁK JÓZSEF

BUDAPEST, István-ut 15/B.
Postai széküldés jótállás mellett. 7405

Színházak, szórakozó helyek.

VIGSZINHÁZ.

Vasárnap, 1900. november hó 11-én.
Délután 3 órákor mérsékelt helyárakkal.

Coralie és Tsa.

Bohózat 3 felvonásban. Irta Valabrugue és Hennequin.
Fordította Heltai Jenő.

Személyek:

Dufaut Jules	Tapolezai Thommerel	Bihari
Lucienne	Kalmár Coralie	Hunyady
Lauro	Nikó L. Etienne	Hegedűs
Glapissard	Vandrei Liane	Berzói
Clemence	Haraszthy Hófehérke	Varsányi
Versaquette	Fenyvesi	

Este:

A kis mama.

Vigjáték 3 felvonásban. Irta H. Meilhac és L. Halévy.
Fordította Fái J. Béla.

Személyek:

Bruck Valentin	Tapolezai Potetné	Berzói
Henriette	Nógrády Berniquené	Buttkay
Brigitta	Csillag Arbitragené	Dálint R.
Saint-Potant	Bihari Polgármester	Kazaliczky
Rochebardiére	Szerémy Bob	Bognár
Daoulas báró	Gál Körtész	Rónaszóki
Daoulas báróné	Haraszthy Piri	Varsányi
Bernerette	Lenkei Françoise	Gézi I.
Dubois	Mátrai	

Kezdete 7 1/2 órákor.

NÉPSZINHÁZ.

Vasárnap, 1900. november hó 11-én.
D. u. 2 1/2 órákor, bérleten kívül, mérsékelt helyárakkal.

Kadétkisasszony.

Operette 3 felvonásban. Irta Pásztor Árpád. Zenéjét szerezte Mäder Raoul.

Személyek:

Williamson	Németh Leila Ullah	Bárdy
Lucy, leánya	Küry Robertson	Raskó
Billy	Szirmai Watkins	Kovács

Este:

A szökött katona.

Eredeti népszimű dalokkal. Irta: Szilgetyi Ede.
Zenéjét szerezte Szerdahelyi József.

Személyek:

Monti gróf	Szirmai Lajos	Kovács
Kamilla	P. Lukács J. Julcsa	Bárdy G.
Korpdiné	Siposné Gémesi	Németh
Gergely	Kiss M. Miska	Raskó

Kezdete 7 1/2 órákor.

URÁNIA SZÍNHÁZ

Vasárnap, 1900. november hó 11-én.
D. u. 4-kor mérs. helyárakkal.

China.

Irta Weisz Róbert.

Este:

Páris 1900-ban.

Irta Salamon Ödön.

Kezdete 1/2 8 órákor.

VÁROSLIGETI SZINKÖR.

Vasárnap, 1900. november hó 11-én.
Délután 3-kor félhelyárakkal.

A molnár és gyermeke.

Népdráma 3 felvonásban. Irta Dr. Raupach.

Este:

A vasgyáros.

Szimű 5 felvonásban. Irta Ohnet György.
Kezdete 7 órákor.

FOLIES CAPRICE.

Ma

„Die Hochstaplerin“.

A Knopfloch család,
és
Ügyvédek alkonya.

Cigányzene a nagyszerű

télikertben.

HOTEL „UNION“ SZÁLLODA

Budapest, az Operával szemben, ét-
terem, telefon, villany-világítás.

Utazóknak kedvezmények.

?

DURATOR

(törr. védre).

?

Kérem!

Tessék próbát tenni az elismert kitűnőségű
„SISAK“-KAKAO-val

és
„SISAK“-CSOKOLÁDE-val

Kezességgel a legtisztább és mindemellett legolcsóbb
hollandi gyártmány.

Kapható az összes jobbfejta gyarmatár- és csemegés üzletekben.

Zsebórák

Diszes ingaórák

5 évi jótállás mellett
részletfizetésre
kaphatók

Polgár Kálmán

órá- és ékszer-üzletben
Budapest, Erzsébet-körút 29. sz.
Vidékre árjegyzék bérmentve.

Dívtáros ékszerész.

Eredeti Meidinger-kályhák, Eredeti Meidinger-caloriferek

Kisebb és nagyobb központi légutásokra vagy
csővel való burkolásra.

Szabadalmazott szabályozó-töltő-kályhák
chamotte-betéttel

Szellőző rácsok redőnyvel
vagy anélkül, minden nagrságban.

MEIDINGER-kályhákhoz való potalkötések
legolcsóbban kaphatók

EISLER és VÉRTES-nél

BUDAPEST,
Andrássy-út 41. szám.

Árjegyzékek és költségelőirányzatok ingyen és bérmentve.

Korunk főnyavalyája az idegesség és vértelenség, melyből számtalan más kór származik és ellen pedig leghibosabban hat a

vasas china-bor

1 üveg 2 ker. 40 fill. 5 üveg franco 12 ker.

Ezen bor a saját magam által termelt ménesi shery-
vel van készítve és minden hasonlóval készítmények
között a legolcsóbb china-át és vasat tartalmazza.

Rozsnyai Mátyas
szőlő- és gyár-üzlet
szőlőlaboratórium Aradon.

Kaphatók Budapest: **Török József** gyógyszerész
urnál. **Egger-féle** Nador-gyógysz. valamint minden
magyarországi gyógyszerüzletben.

NYILATKOZAT.

Minden darab saját műhelyemben készül!
Nem gyári munka!

33 év óta főnálló üzletem kezekedik árnim kifo-
gástalan minőségéről.

Csak **14** frt saccoültöny és **18** frt
Csak **14** frt télikabát és **18** frt

legjobb kivitelben és legnagyobb választékban kapható

GROSSMANN S.

főfirna-habónál,
Budapest, Bécsi- és Deák Ferenc-u. sarkán.

!! Magyar tollal írjon minden magyar ember !!

SCHULER JÓZSEF

Első magyar acélírótoll és tollszár
gyáranak kitűnő gyártmányai

melyeket hazánkban már mindenütt használnak, felülmulthatatlanok
és jóságuknál fogva angol és más gyártmányokkal teljesen
versenyképesek.

Különösen ajánlhatók: Dániel Ernőné 564 szám, 530 szám, 532 szám, 408 szám,
460 szám, 155 szám, 255 szám, 1896 szám.

Minden papírkereskedésben kapható.

Jót, olcsó

árban adunk el:
Egy télikabát 14 for-
inttól. Egy sacco-
ültöny 14 forinttól.
Egy gazdász szőr-
mekabát 11 frttől.
Egy városi utazó-
bunda 24 forinttól.
Egy havelok 8 frttől
kezdve tiszta gyapju-
szövetből Kohn Heil-
mann és fiaik az „Angol
szabóhoz” címzett leg-
nagyobb férfi- és gyer-
mekruha áruházában,
Budapest, Károly-körut
12., földszint és I. em.

Szabott árak. Tulkövetelés kizárva.

Nekülözhetlen minden hártartás, szálló, vendéglő és
kávéház számára.

KHINAEZÜST.

6 drb	evőkannál	frt 4.50	12 drb	evőkannál	...
6 drb	asztali kés	4.50	12 drb	asztali kés	...
6 drb	kávékannál	2.50	12 drb	kávékannál	...
6 drb	levésmerő	2.75	12 drb	levésmerő	...
6 drb	tejszó	2.00	12 drb	tejszó	...

kezeséggel valódi **China I.**
I egész készlet vételénél selyem kazetta ingyen.
Utánvétellel vagy az összeg előzetes beküldése mellett.
Nem tesztes esetén kötelezem magam, hogy a vételért
azonnal készpénzben visszafizelem.

SPUTZ ARMIN, BÉCS, IX/I., Rossauerlande 15.
Képes árjegyzék 10 kr. bérletjegy beküldése ellenében bér-
mentve. — Kijűk 1 kévekanál minőségűmink 80 kr.
bérletjegy beküldése ellenében bérmentve.

Tulkövetelés, alku kizárva!!

Mindenki ismeri szo-
lidságáról, jó hírnevéről
és kitűnő gyártmányai-
ról a

Mödlingi cipőgyárt.

Cipői eleganciájuk,
tartósságuk és oicósá-
gukkal felülmulnak vala-
mennyi gyártmányt.

Vásároljon egyszer és
maradandó vonék lesz.

Négy szabott egységár: **3, 5, 7 és 9 korona.**
Egy kiváló jó minőségű cipő á 11 korona.
Kizárólagosan valódi orosz szárcipők a
legmérsékeltőbb árban.

A Mödlingi cipőgyár főraktára

BUDAPEST, IV. Károly-körut 20.

(A) Hagenmacher H-Sörfőzde

PalackSör

Különlegesek:
Szalon Sör.
Malata Sör.

125.000 HECTOL,
ÉVI TERMÉLÉS

Mégrendelési helyek: Budapesten V. Kádár-utca 5.
Hagenmacher Kőbánya-Hagenmacher Budafok.

Saját gyártmányu

fa- és vasbutor, rézagyak, ruganyos acél-
sodrony-ágybetetek, afrik- és löször-
matracok, szalongarniturok, kerti butor és
gyermekkoszik

részletfizetésre

minden árfelmérés nélkül — gyári árakban — olcsóbban
mint bárhol készpénzesítés mellett. Vidéki megrendelők-
nek árjegyzék so jűler bérlet beküldése ellenében.

PÁPAI és NATHAN

legrégibb, legnagyobb és legszelidabb speciális üzlet e
szakmában.

BUDAPEST, VI. ANDRÁSSY-UT 2. SZ.
(Fonciére-palota.)
Gyár: VII. ker., Csengery-utca 7. szám.

Oszt. cs. és m. kir. udvari csokoládé gyárak KÖLN és POZSONY.

Stollwerck-féle

csokoládé elismert legjobb minőségű. Mindenütt kapható. és sasjegyű-kakao

HAZAI IPARTERMELŐK ISMERTETŐJE.

Ruházati ipar.

Egyévi önkéntesek egyenruháit és felszereléseiket legelőgásában és a legelőgásában beszereshetik Tiller Mór és Társa...

Szombathelyi magyar pamutipar, Doctor Hermann S. Szombathely. Gyárt nyers, fehérített és színes pamutárakat.

Első magyar pamut-, tevéző- és balata bájteszty-gyár. Levy James, Pozsony. Elsőrendű szőnyeggyártó, pamut- és kenderfelhasználók.

Gyapjuszövő szövetkezet, Nagyvárad. Legjobb hámalaposító, lábpolkó, lábszőnyeg és katonatartók gyártása.

Wolfner Gyula és társa gyapjamosó Üpesten.

Gép ipar.

Rök István Budapest, IX., Soroksári-utca 24 és Kelenföld. Gőzgépek, gőzkazánok, szivattyúk, hűtők, jéggépek, víz- és gőzmalom, gőztelep, olajgyári- és borászati berendezések.

Bechorn A. M. és fia, m. kir. udvari műereöntők. Budapest, VII. külső váci-ut. 119. Ereöntvények, díszöntvények és szoboröntvények.

Sangerhauseni gépgyár magyarországi gyártalep. Budapest, Külső Váci-ut. 1443. Gyárt az összes mezőgazdasági gépek számára szükséges gépeket, főleg cukorgyári és szeszgyári berendezésekre.

Herceg testvérek rész-áruháza Pécs. Uj! Uj! Uj!

„PLUTO“ Herceg-féle szabadalmazott árnyékszékbetétek -Előnyei: 1. Nélkülözi a vizet és mégis tisztá. 2. Nem fagyhat be. 3. Nem tömöríthetik be. 4. A pécéző vízrel való megtelése ki van zárva. 5. A falak nem szennvednek a víz által. 6. Javítás évekig nem fordul elő. 7. Teljesen zár, azért használatánál léghuzam nincsen. 8. Teljesen biztonságos (szagelzárával). 9. Könnyen szállítható. 10. Disztes, szép kiállítású s olcsó. Ezen szerkezet minden más használatban lényegesen jobb árnyékszéknek is könnyen alkalmazható és elköltözésnél szintén eltávolítható.

Kühne E. mezőgazdasági gépgyára Mosonban. Főraktár: Budapesten VI., Váci-körút 57/a. „Hungaria-Drill“ és mindenemű gazdasági gépek.

Ganz és társa vasöntő és gépgyár részvénytársaság Budapestben, ajánl: Gépeket készítenek vagy éreket fejteszre; kereszteléseket és kerekéket; keregeket, keregeket és golyós zárómalomokat; Hengerszékéket és egész malomberendezéseket; Gépeket papir-, farost és cellulose gyártására; Turbinákat; Gázmotorokat; Friciók kapcsolókat és dinamó méretekét.

Varrógépek, Kerekpárok. Az első magyar varrógép és kerekpárgyár részvénytársaság, Budapest, X. Tiszviselőtelep.

Seltenhoffer Frigyes fia, Sopron. Harangok, vas harangalványok, tűzoltó felszerelések, kufák, szivattyúk.

Hirmann Ferenc fémöntő és óráru gyár. Budapest, VII. Csányi- u. 9.

Miklóssy-féle acél-műgyár Felstuc. Gyárt mezőgazdasági, bányászati és vasuti szerszámokat. Árjegyzék kéréndő.

Falpar. Az Apatinkosarfonók szövetkezte, mint az „Országos központi hitel-szövetkezet“ tagja, készít mindennemű kosárúrt és butordarabot, mint egy- és kétfedelű női kar-kosarakat, piaci-kosarakat, kézi-bördőket, virágkosarakat, virágasztalokat, munka-kosarakat, munká-álványokat és kazetákat a legeszesebb kivitelben; továbbá kerbi-szekeket, ülőkeket, zsolyékat, padokat, asztalokat és egész szobaberendezéseket bambusból; gyermek-, ülő- és babakocsikat, papir-kosarakat és utazóbordókat. Nagy választék. Árjegyzék ingyen és bérmentve.

Építő ipar. Benzúr testvérek cementgyára, Mogyorósán (Zemplénmegye) készült portland- és roman cementet kitűnő minőségben.

Neschloss Károly és fia Budapest, VI. Andrássy-ut. 19. Gőzfűrésztelene: Budapest, Szepes-Regenata, Gereblye, Bozola, Gyala, Topletz. Pupa és keményfából fűrésztelt anyagok.

Neschloss Ödön és Marcel. Parkgyár, deszák és építési vállalat, Budapest, felső-rakpart 10. Alantól nagy készlet mindennemű egyszerű és díszes parketából és puhafapadlatokból.

Papir ipar.

Spiegel Vilmos és társa papirgyára, Kis-Szeben. Készít minden minőségű légnaszárított és merített csomagoló papírt, színes- és egyoldalt simított papírt és papírlémet.

Kanitz C. és fia Budapest, V., Vadász-utca 28. Üzleti könyvek, másolókönyvek, rajztömbök és iskola-füzetek.

Első magyar acéliról, tollszar- és indigo másolóipar-gyár. Schuler József, Budapest, Gyártelep és Iroda VI., Dalnok- u. 26. sz. Gyárt vegyi osztályában: Fényérzékeny negatív és pozitív másolópapírt és vízment. Szabadalmazott indigó és színes másolópapírt. Rajzmásolópapírt és olajlanok. Fénymásológépet azonnal elkészíthetőnek; egy 0 méter negatív 1 kor. 30 fill., pozitív 1 kor. 70 fill.

Kunossy Vilmos és fia Budapest, VI. Teréz-körút 38. Hangjegyzésmű-öntézet zenemű-, könyv- és könyvmod. ellenőrzési és menedzseri, váms- és helypénz bércék tömeges gyártása.

Hangszer ipar. Thék Endre egyedüli magyar zongoragyáros. Budapest, Üllői-ut 66. Hol nagy választék áll a különböző hangszerek részére, különösen bel- és külföldi fanelemekből, német, francia és angol gépezettel a legmesszebbmenő jótállás mellett. Raktárak vidéken is.

Bettöntőde.

Első magyar bettöntőde részvénytársaság Budapest, Desseffy-utca 32. sz. Folytonos raktártart magyar, német, horvát, szerb, román, cseh és bolgár ákezetű könyvek, címírásokban. Körzetek, kizárások, különféle ékítmények és egyéb nyomdai felszerelvények. Rézálión-gyártás. Mechanika műhely. Galvanoplasztika. Tömöntőde. Olomzár. Telefon 23-70.

Bányászat és kohászat. Magyar általános kőszénbánya részvénytársulat, Budapest, V., Erzsébet-lér 19. Bányák: Putnok, Sajó-Szent-Péter, Tata. Salgótarjáni kőszénbánya részvénytársaság Budapest, V., Erzsébet-lér 16.

Agyag és üvegipar. Első magyar chamotte és agyaggyár, Deutsch Bertalan, Losonc. Tüzálló nyers agyag, quarz és homok; égetett tüzálló, quarz-, chamotte- és dynastégák; alagósvégek.

Léderer Márton, Élesd (Biharm). Tüzálló (chamotte) téglá, díszteglák piros és fehér, alagósvégek, gyári kemény téglák, francia honyolt tetőcserep, kitűnő mész.

Róth Miksa üvegfestészi műterme, Budapest, VIII., Kender-utca 24.

Műszerek.

Polgár Sándor, m. kir. szab. nyert orvosi mű- és kötszerezés. Budapest, VII., Erzsébet-körút 50. sz. Jutányosan beszeresznek „hazai“ saját gyártmányú sörvkötők, hitegyenesartók, ortopaediai-készülékek, műláb, műkéz stb. betegápoláshoz szükséges eszközök és tárgyak. Képes árjegyzék ingyen és bérmentve.

Testgyógyászati műintézet. Tam- és Jorogpeck Hessing-rendszerű műmellfűzők, műkezek-műlábak stb. haskötők elhízás és vándorvese ellen, görcsérisarinyák, kezesség mellett készíttetnek KELETI J. orvos-sebeszi műszerek gyárában, Budapest, IV., Koronaherceg-utca 17. Alantól nagy raktár irrigátorokban és bidékben. Képes árjegyzék ingyen.

Vegyeszeti ipar. Werthelmer és Frankl Budapest. „Excelsior“ pörkölt kávé és fügekváé. Gyár: VIII., Csengery-utca 13/b. Főraktár: V., Nagy-köruna- u. 11.

A Müller testvérek-féle hazai gyártmányú író- és másoló-intétek, tusok, vegytinta, pesztósviasz, mézgalud stb. a legjobbak. Kaphatók minden papir- és írószerekeskedben.

Legjobb minőségű svéd-fajta gyujtó az Emke-gyujtó, minden részben magyar gyártmány. Temesvári gyujtógyár Részvény-Társulat.

Bőr ipar.

Wolfner Gyula és társa bőrgyára Budapest. Gyár: Üpest. Iroda: VII., Károly-körút 3. Ló-, juh-, gépszij és kispabőr, talp-, blankbőr, hímző, varró- és kötősziják, hadfelszerelési cikkek.

Élelmi szerek. Weisz Mór és Társa l. gyula cognac és likör-gyár, törköly és pálinka-főzde Gyula (Béks megye). Mindennemű gyümölcsből párolt szeszes italok, cognac, szilviorum, likörök és umok.

Kőbányai polgári kőszénbánya részvénytársaság vendéglője Budapest, Kőbánya. Városi irodap. VIII., Népszínház-utca 23. sz. Littyé L. cs. és kir. udvari szállító mezőbőr-gyártalep, Pécs.

Butor ipar. Thék Endre műbutor-asztalos Budapest, VIII., Üllői-ut 66. Saját és idegen rajzok alapján bármily ízlésnek megfelelőleg készít a világ bármely fanemeiből butorokat a legmesszebbmenő jótállás mellett.

Tornatermek teljes berendezést és felszerelést vidékre is, elvált a legelőnyösebben Seffer Antal ipartelepe Budapest IV., Károly-utca 1, boltzám 12. (Központi városház épület), Árjegyzék kívánatra ingyen.

KI AKAR = egyéves önkéntes = LENNI? Mindenön ifiak, kik az előirt iskolákat nem végezték, előkéz-zültségükre és foglalkozásukra való tekintet nélkül megszerezhetik az egyéves önkéntesi jogot. Aki már sor alatt állott, elkésett. Születési év közlés. Prospekt ingyen és bérmentve küld LICHTBLAU ALBERT a nemzeti előkészítő tanf. igazgatója Debrecenben. Írásbeli felkérés: dr. DE LAUGENT JÁNOS m. kir. honvédegyezős ny. és MAYER ADOLF es. és kir. örnagy ny. Feljegyzés: a nm. vallás- és közoktat. ügyi m. kir. minisztérium megbízásából a tank. kir. főigazgató.

Polgár Sándor m. kir. szab. nyert orvosi mű- és kötszerezés BUDAPEST, VII., Erzsébet-körút 50. sz. Ajánlja drága felszerelt raktárát saját gyártmányú orvosi-sebeszi és betegápolási tárgyakban. Saját tulajmánya, m. k. szabadalmazott. Polgár-féle sörvkötő, haskötő, górcső elleni gumiharangya, orthopaediai készülékek, műlábak és zokk stb. Valódi francia különlegességek F. Bergerand fia párisi gyárából. DOK. Híres-írók képes árjegyzék ingyen és bérmentve.

Oh jaj! Megfojt ez az átkozott köhögés! Egger Mellpszittillait Doboz: 1 kor és 2 kor. Próbadoz 50 fillér. Fo- és széküldési rakár: N Á D O R- győgszertár, Budapest, VI., Váci-körút 17.

Éljen! EGGER-mellpszittilla csakhamar megszabadított!

Oleó butor-eladás. 2 szekrény, 2 ajtos fényezett ... 30 frt 1 obédőszék, 6-német stíl ... 3.50 frt 2 ágy, fényezett ... 22 1 íróasztal, 2 fűzők ... 16 1 éjszaki szekrény, fényezett ... 8 1 hálószoza, matt díofa ... 100 1 mosdó, 2 ajtos, fényezett ... 14 1 hálószoza, faragott ... 130 2 szekrény, 2 ajtos, díofa, matt ... 30 1 garnitúra ersepe- vagy bourette-behuzat ... 55 2 ágy, magas, díofa, matt ... 26 1 garnitúra selyem-behuzat ... 80 1 éjszaki szekrény, díofa, márványtal ... 8 1 garnitúra plüss-behuzat ... 80 1 kredenc, 4 ajt, fűlkés, faragott, márv. ... 46 1 szalonasztal ... 10 1 diván, magas támla szőnyeggel ... 40 1 consol márványtal és tükör ... 26 1 obédő-asztal, díofa, matt ... 12 Nagy választék egyszerű, valamint a legdíszesebb kivitelű butorokban. fővárosi asztalos és kárpitos butortelepe Budapest, Erzsébetlér 18 Sas-utca sarkon, l. emelet. Árjegyzék kívánatra ingyen és bérmentve.

Legfinomabb áfonya-befőtt Roth Ignác Aussergeilnd (Böhmor-wald) Hoznia és Hozogóválná az utárvit a magasabb podaköltésig mált 6 kor. 20 fillér

Szőlőoltványok és európai gyökeros szőlővesszők. Szokványminőségben teljes jótállással, felfűztán és minden hibától mentes. A melyen leszállított árakra, az előzőekben áll, még azoknak is, kik rendelést nem kaptak, mert benne nem csak az árak jégzekre foglaltak, hanem számos oly költségek, melyek a gazdának nagy arányúakat tesznek. Tartalmazza minden kivül az összes szőlőoltvány lerakást, termékek-vezetést, vágóeszközök vásárlását, utazás- és betárolásdíjakat, üzemeltetés- és előőzővénnyel telítést rendkívül eredményes, melyek minden gazdaságra nagy előnyvel bírnak. — Cím: Eremelők és szőlőoltvány-telep, Nagy Gábor, Nagy-Kaplya u. p. Szekelyföld.

Affaires Exceptionelles. Mai naptól fogva, rendkívüli árleszállítással, egy csak rövid ideig tartó elárusítást rendezünk, csakis divatos és szolid minőségű hautes nouveautés-ból. Eladásra kerülnek fekete és színes selymek, posztók, Drap Artistique, divatkelmék, Panne imprimée, foulard és mosó-kelmék

ÁRVAY JÁNOS és TÁRSA csász. és kir. udvari selyem- és divatáru-szállítók tárházának földszinti áruosztályában, V., Bécsi-utca 9. Alapított 1849.

Osztálysorsjegyek

Az ország LEGSZERENCSESEBB sorsjegyelárusító helyén.

„Mercur“

Bank- és Váltó-üzlet Részvény-Társaságnál

Budapesten,

IV. ker., Váci-utca 37. sz. (saját ház).

Huzás már a jövő héten!

Egész sorsjegy 12 kor. — fill. | Negyed „ 3 „ — „
Fél „ 6 „ — „ | Nyolcad „ 1 „ 50 „

Eddig már **5** millió nyereeményt fizettünk ki vevőinknek.

Megrendelések legelőnyösebben **postautalványon** történnek. Utánvételes rendelések elkerülendők.

Nagy választék
valódi keleti szőnyegekben

ugymint

Perzsa és Smyrna

minőségben, továbbá minden egyéb minőségű

nyirott futó szőnyegek.

Keleti régiségek tetemes leszállított árakban.

Butorszövetek

és ehhez tartozó egyéb áruikat **nagy választékban** és legolcsóbb gyári árakban ajánlják

Haas Fülöp és fiai

gyárosok, cs. és kir. udvari szállítók.

Főraktár: Budapest, V. ker. Gizella-tér 1. szám. Főraktár. Budapest, IV. ker. Kossuth Lajos-utca és Ujvilág-utca sarak.

Hölgyeim!

Nem csodálom, ha a t. hölgyek a sok hirdetett arcerém és pipercikkikből nehezen választanak. Legyenek tovább is bizalommal és kísérték csak **egyszer** meg én általam készített cikkeket, az eredmény biztos. Mille flour crème könyvvel 50 kr., szappan 40 kr., poudre bármily színbe 60 kr., kapható Török gyógyszer, kifűnő kézipasza vörös fõrepedt kezek ellen próbátégely 30 kr. Szõrirtó biztos eredmény, próbátégely 60kr. Homlokötõim szenzációt költenek a redõket végképp kisimítja, darabja 1 frt 50 kr. Hajvizem páratlan! 1/4 óra alatt bármily õsz hajnak eredeti színét visszaadja, sohase lehet lemosni, 2 füveg 3 frt (3 höig elegendõ). Korpa és hajhulás ellen 1 füveg 60 kr. Számos elismerõ levelekkel bizonyíthatom. Utánvétellel bárhova küldöm. Mandi Ida, Budapest, Károly-körut 2. (Kossuth Lajos-utca sarkához.)

